

Møte tirsdag den 21. desember kl. 10

President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l**

D a g s o r d e n (nr. 34):

1. Statsministerens redegjørelse om grunnlaget for å avbryte arbeidet med å slå sammen Telenor AS og Telia AB
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 1999 under Forsvarsdepartementet (Innst. S. nr. 84 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 6 (1999-2000))
3. Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om endring av regelverk tilknyttet skattelovens § 76 om særfradrag for forsørgelse (Innst. S. nr. 77 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:15 (1999-2000))
4. Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Gunnar Kvassheim om likebehandling av ulike typer helårsbolig i forhold til skattelovens bestemmelser om skattefordelen i Boligsparing for Ungdom-ordningen (BSU) (Innst. S. nr. 83 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:17 (1999-2000))
5. Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1999 (Innst. S. nr. 87 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 30 (1999-2000))
6. Forslag fra Venstre og representanten Benn Mikalsen oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 37):
«Stortinget ber Regjeringen framlegge for Stortinget en evaluering av ordningen med registrering av fritids- og småbåter etter båtsesongen 2000, slik at Stortinget får anledning til å evaluere ordningen, senest i vårseksjonen 2001»
7. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 37):
«Stortinget ber Regjeringen framlegge for Stortinget en evaluering av ordningen med registrering av fritids- og småbåter etter båtsesongen 2001, slik at Stortinget får anledning til å evaluere ordningen, senest i vårseksjonen 2002»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 24):
«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike alternative ordninger for å styrke eiers rettsstilling ved fredning av kulturminner deriblant innføring av en egen erstatningsparagraf i kulturminneloven, og spørsmålet om staten bør dekke kostnadene fullt ut til særskilt gransking for iverksetting av tiltak, jf. kulturminneloven § 10. Formålet må være å sikre en bedre balanse mellom de plikter staten pålegger og de rettigheter eier av et kulturminne har. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget i egnet form i løpet av år 2000»
9. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 24):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2001 fremme konkrete forslag til forbedrede støtteordninger og andre incitamentter for å sikre vernetiltak, restaurering, oppussing og annet vedlikehold i henhold til kulturminneloven»

10. Forslag fra stortingsrepresentant Jørn L. Stang på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 33):
«Stortinget støtter opprettelsen av et lotteritilsyn, og ber Regjeringen iverksette nødvendige tiltak med sikte på opprettelsen av et lotteritilsyn, samt fremme forslag om endringer i lotteriloven, i tråd med merknadene i Innst. O. nr. 33 (1999-2000)»
11. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 33):
«Stortinget støtter opprettelsen av et lotteritilsyn, og ber Regjeringen iverksette nødvendige tiltak med sikte på opprettelsen av et lotteritilsyn og en lotterinemnd i tråd med forslaget i Ot.prp. nr. 84 (1999-2000), samt fremme forslag om endringer i lotteriloven i tråd med merknadene i Innst. O. nr. 33 (1999-2000)»
12. Referat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentanter Oddleif Fagerheim og Bjarne Flem

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

De tidligere stortingsrepresentantene Oddleif Fagerheim og Bjarne Flem er avgått ved døden.

Tidligere stortingsrepresentant og lærer *Oddleif Fagerheim* er død, 88 år gammel.

Oddleif Fagerheim møtte som stortingsmann for Arbeiderpartiet fra Sogn og Fjordane i årene 1969-1981. Han var medlem av sjøfarts- og fiskerikomiteen i periodene 1969-1973 og 1977-1981 og medlem av samferdselskomiteen fra 1973 til 1977. For sin mangeårige politiske innsats ble han æresmedlem i Arbeiderpartiet.

Oddleif Fagerheim ble født i Dale i Fjaler kommune i Sogn og Fjordane. Hans politiske karriere startet da han som 22-åring meldte seg inn i Arbeiderpartiet. Fagerheim kom etter hvert med i lokalpolitikken og var medlem av Fjaler herredsstyre fra 1938 til 1975, av formannskapet fra 1946 til 1975 og varaordfører fra 1966 til 1967. Fra 1948 til 1950 innehadde han vervet som formann i Sogn og Fjordane Arbeiderparti. I denne tiden var han også vararepresentant til Stortinget.

Oddleif Fagerheim var kjent som en mann med sterk personlighet og med sterke og radikale meninger. Han var NATO-motstander, miljøverner og en overbevist motstander av at Norge skulle bli medlem av EØS og EU. Disse sterke meningene førte til at han som 78-åring valgte å stille på stortingslisten for partiet Miljø og Solidaritet. Det førte til brudd med Arbeiderpartiet.

Oddleif Fagerheim var svært aktiv i sin innsats mot nazismen, både under og etter annen verdenskrig. Høsten 1941 ønsket Vidkun Quisling å innføre nazismen i den norske skolen og forlangte at lærerne skulle melde seg kollektivt inn i Norsk Lærersamband. Lærere over hele

landet nektet å følge ordren. Sentralt i denne motstandskampen stod bl.a. Oddleif Fagerheim.

Oddleif Fagerheim var ihuga nordist. Som et uttrykk for det besluttede Fagerheim og hans kone seg for å donere hjemmet sitt, Dalsåsen i Fjaler, til Nordisk Råd. Den 8. mai 1998 fant den formelle åpningen av Nordisk Kunstnarsenter, Dalsåsen, sted. Anlegget har som formål å utvikle og fremme det nordiske samarbeidet ved drift av gjesteatelier og annen virksomhet for profesjonelle kunstnere innen design, billedkunst, arkitektur og kunsthåndverk.

Hans hjemfylke, Sogn og Fjordane, har satt stor pris på det livslange kulturelle arbeidet han utførte innen mange felter. Fylket viste sin takknemlighet ved å tildele ham fylkeskulturprisen i 1991.

I minneordene som er skrevet de siste dagene, er Oddleif Fagerheim karakterisert som en av de mest fargerike og markante politikerne i Sogn og Fjordane. Han var en idealist med sterke meninger. Dem bar han fram med kraft og myndighet.

Tidligere stortingsrepresentant *Bjarne Flem* er død, 85 år gammel.

Bjarne Flem ble født i 1914 i Haram som nummer 11 i barneflokk. Han tok radio- og kystskippereksamen i 1943, og var fiskeskipper fra 1938 til 1965. Da han var 19 år, ble han formann i ungdomslaget på hjemstedet. Siden den tid og resten av livet var han en ivrig talsmann for sin stand og sin kyst. Han kom tidlig med i fiskerlagsarbeid, og ble formann i Flemsøy Fiskarlag alt i 1938. Fra 1948 til 1966 satt han som styremedlem i Sunnmøre Fiskarlag. Han var formann der i to perioder.

Bjarne Flem hadde en rekke lokale verv. Han satt som medlem av Haram kommunestyre fra 1948 til 1951 og fra 1963 til 1966, i to perioder var han med i formannskapet. Fra 1976 til 1979 var han medlem av fylkestinget, og fra 1972 styreformann i Møre og Romsdal fiskeristyre.

Bjarne Flem kom til Stortinget som vararepresentant nr. 1 for Venstre i Møre og Romsdal i perioden 1961-1965. Han møtte da flere ganger. I de to neste periodene – 1965-1973 – var han fast representant. Også på Stortinget var det fiskeripolitikk som lå hans hjerte nærmest. Følgelig var han medlem av sjøfarts- og fiskerikomiteen i begge sine perioder på Stortinget. Fra 1973 til 1977 var han igjen første vararepresentant.

Han hadde også mange andre offentlige administrative verv, de fleste knyttet til fiskerinæringen. I flere år var han ordfører i representantskapet for Sunnmøre Fiskeindustri, 30 år i styret i Fiskarhuset i Ålesund og 12 år som styreformann i Fiskarbanken i Ålesund. Han var formann i Haram Venstrelag i flere perioder på 1970-tallet og i Møre og Romsdal Venstrelag fra 1974 til 1976. Han fikk Kongens fortjenestemedalje i gull for sin innsats for fiskerne og deres næring i 1985.

Bjarne Flem hadde et bredt samfunnsengasjement. Interessen var å gjøre kongeriket til et bedre samfunn for alle. Som person var han en lun og trivelig mann å være sammen med, og en givende mann å samtale med. I sitt politiske arbeid gikk han fram på en redelig, åpen og ærlig måte.

I dyp respekt minnes vi Oddleif Fagerheim og Bjarne Flem og lyser fred over deres minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representanten Olav *Akselsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Ingen innvendinger er kommet, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Statsministerens redegjørelse om grunnlaget for å avbryte arbeidet med å slå sammen Telenor AS og Telia AB

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg må be om presidentens og representantenes forståelse for at redegjørelsen blir relativt lang. Jeg har funnet det riktig på grunn av sakens karakter.

Presidenten: Med Stortingets godkjenning får statsministeren den tid han trenger til å redegjøre for denne saken.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Torsdag 16. desember 1999 ble den norske og svenske regjering enige om at arbeidet med å slå sammen Telenor AS og Telia AB måtte avbrytes. Det ble enighet om å starte forhandlinger om en avtale om hvordan en frivillig avvikling av selskapet kan skje raskest mulig og i full enighet mellom landene. Det er også enighet om at verken eierne eller selskapene skal fremme krav om erstatning i forbindelse med avvikling av samarbeidet.

Jeg har anmodet om å få gi denne redegjørelsen fordi jeg ønsker å informere Stortinget om en del faktiske forhold som ligger bak denne beslutningen. Jeg vil omtale utviklingen i saken så langt det er mulig på den korte tid vi har hatt til rådighet etter bruddet. Jeg vil berøre både gangen i forhandlingene om sammenslutning slik de ble ført, og vår oppfatning av innholdet i avtalene. Jeg vil også kort redegjøre for Regjeringens videre arbeid med Telenors framtid. Regjeringen vil så tidlig som mulig neste år komme tilbake til Stortinget med oppfølging av disse spørsmål i egnet form.

Først om gangen i forhandlingene.

Det er nesten to år siden fusjonsplanene først ble offentlig kjent. Daværende samferdselsminister Odd Einar Dørum opplyste i en pressekonferanse 21. januar 1998 at det hadde vært kontakt mellom Telenor og Telia om samarbeid, men at samtalen var avbrutt. Dagen etter, den 22. januar, sa jeg bl.a. følgende i Stortinget:

«Jeg registrerer at ledere for partier som utgjør et flertall i Stortinget, gjennom media har gitt uttrykk for en annen oppfatning. Dersom dette bekreftes i Stortinget i dag, vil selvsagt Regjeringen rette seg etter dette og ta initiativ til å gjenoppta samtalen.»

(Statsminister Bondevik)

Dette ble som kjent bekreftet i Stortinget, og samtale mellom Telenor og Telia ble deretter gjenopptatt, men de ble 20. februar samme år avsluttet uten enighet. Bakgrunnen var at man ikke lyktes i å oppnå enighet om et resultat som i tilstrekkelig grad ivaretok de norske interessene i et sammenslått selskap. Beslutningen var i tråd med råd som var gitt av et samlet Telenor-styre.

Forsommeren 1998 innledet selskapene nye samtaler. Samferdselsdepartementet ble orientert om dette. Samtalene ble avsluttet. For å komme videre med en mulig sammenslåing, innledet Samferdselsdepartementet høsten 1998 forhandlinger med det svenske næringsdepartementet om en intensjonserklæring. Disse forhandlingene var bl.a. basert på det forhandlingsgrunnlag selskapene hadde forberedt. Intensjonserklæringen ble undertegnet av statsrådene Dørum og Björn Rosengren 20. januar 1999. Den var basert på full likeverdighet mellom eierne. Bytteforholdet ble fastsatt til 40/60 pst. for den norske og svenske stat. Delprivatisering og børsnotering var en forutsetning, og likeverdighetsprinsippet var lagt til grunn for stemmerett, styrerepresentasjon og sammensetning av den øverste ledelsen i selskapet. Det var lagt opp til at gjenstående avtaleelementer skulle avklares innen åtte uker fra undertegningstidspunktet. Det ble videre avtalt at forretningsenhetene ved sammenslutningen skulle legges til Norge og Sverige i samsvar med de såkalte integrasjonsprinsippene som skulle utarbeides.

De forhandlingene som ble ført i tidsrommet fra intensjonserklæringen ble undertegnet 20. januar i år og fram til undertegning av sammenslutningsavtalen 30. mars, var svært omfattende og involverte mange personer. Både de to eierne og de to selskapene deltok i forhandlingene. De fire partene hadde hver sine juridiske og finansielle rådgivere.

Så om bakgrunnen for at stemmerettsreglene ble gjort gjeldende for relokalisering av forretningsområdenes ledelse.

Utarbeidelse av prinsippene for den faktiske integrasjonen av Telenor og Telia, og herunder spørsmålet om lokalisering av forretningsenhetene, ble i forståelse mellom de to eierne overlatt til de to selskapene. Prinsippene skulle ferdigstilles før sammenslutningsavtalens undertegnelse 30. mars i år, med sikte på å inngå som vedlegg til denne avtalen. Det viste seg i andre halvdel av mars at de to selskapene ikke kom fram til enighet i tide. Dette var en viktig årsak til at de spesielle stemmerettsreglene i aksjonæravtalens punkt 4.3 b (i) ikke bare ble gjort gjeldende for det nye selskapets forretningsplan, konsernbudsjett og endring i integrasjonsprinsippene, men også gjort gjeldende uttrykkelig for «reorganisering, restrukturering og relokalisering av Ny ABs datterselskaper og forretningsenheter». Disse reglene sier at beslutninger skal fattes med et flertall som inkluderer minst én av de aksjonærvalgte representantene fra hvert land.

For ordens skyld refererer jeg den aktuelle bestemmelsen, som lyder slik:

«Følgende beslutninger krever et flertall i Styret som inkluderer ett Styremedlem nominert av den svenske stat og ett Styremedlem nominert av den norske stat.

– Godkjennelse, før Paritet er oppnådd, av Ny AB-konsernets forretningsplan og konsernbudsjett, inkludert endringer i Integrasjonsprinsippene, reorganisering, restrukturering og relokalisering av Ny ABs datterselskaper og forretningsenheter.»

Regjeringen fant det riktig og forsvarlig å undertegne sammenslutningsavtalen 30. mars uten at lokaliseringen av forretningsområder var endelig fastlagt, fordi lokaliseringen ville være en sentral del av styrets ansvar for den overordnede forvaltningen av selskapet. Dette spørsmålet burde derfor vurderes av styret ut fra et helhetlig syn på hva som ville tjene selskapet best. Beslutningen skulle styret treffe ut fra en kommersiell vurdering, og ut fra hensynet til det likeverd mellom partene som samarbeidet var tuftet på. Likevektshensynet var etter Regjeringens syn godt ivaretatt gjennom stemmerettsreglene i aksjonæravtalen.

Etter Regjeringens vurdering var avtalen balansert, og det var et godt forhandlingsresultat for Norge. Formålet var å skape et sterkt telekommunikasjonsselskap med basis i Norden. Som vedlegg til sammenslutningsavtalen lå aksjonæravtalen. Det er i denne avtalen stemmerettsreglene står. Den ble ikke undertegnet i mars. Forutsetningen var at den skulle undertegnes når alle nødvendige tillatelser – bl.a. fra de to lands nasjonalforsamlinger og fra EU-kommisjonen – forelå. Det siste skjedde som kjent 19. oktober i år.

16. april i år ble St.prp. nr. 58 Om sammenslåing av Telenor AS og Telia AB lagt fram for Stortinget. Den ble behandlet her 3. juni i år. Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, støttet forslaget om å slå sammen Telenor AS og Telia AB i samsvar med inngått avtale. Et tilsvarende flertall ble det her i stortingsalen.

Så om en del nye krav som etter hvert kom fra svensk side.

I august ble det klart at EU-kommisjonen ikke ville gi tillatelse til sammenslutningen hvis ikke selskapene avhendet sin kabel-TV-virksomhet. I samme periode ble det arbeidet med forberedelse til børsintroduksjon. Det ble bl.a. drøftet hvordan bankene som skulle avhende aksjene, skulle organiseres. For å drøfte disse spørsmål møttes representanter fra det norske og det svenske departementet i Oslo 20. august i år. Det ble da fra svensk side fremsatt muntlige krav som ville ført til endringer i aksjonæravtalen. Som oppfølging av dette møtet mottok Samferdselsdepartementet 24. august et brev fra det svenske næringsdepartementet. Det ble bl.a. fremsatt krav om at salg av kabel-TV skulle foretas slik at Telia og Telenor skulle overlate kabelvirksomheten til sine eiere til bokført verdi pr. 31. desember 1998, og at eierne deretter hver for seg kunne selge dette og beholde provenyet. Dette ville ha innebåret at det avtalte bytteforholdet – 40/60 – ville blitt endret i norsk disfavør, fordi Telias kabel-TV-virksomhet er langt mer verdt enn Telenors. Også spørsmålet om lokalisering av ulike forretningsområders hovedkontorer ble tatt opp, i tillegg til spørsmål som gjaldt forretningsstrategi, børsintroduksjon m.v. Fra svensk side var det et ønske om å løse disse spørsmålene i forbindelse med at den svenske staten måtte ta stilling til om den ville godta EU-kommisjonens krav om salg av Telias kabel-TV-virksomhet.

På bakgrunn av kravene i dette brevet fant statsråd Dag Jostein Fjærvoll det nødvendig å skrive til statsråd Rosengren og be om hans skriftlige bekreftelse på at aksjonæravtalen og sammenslåingsavtalen gjaldt. En slik bekreftelse ble mottatt i brev av 30. august. To dager senere, 1. september, sendte statsråd Fjærvoll brev til statsråd Rosengren der kravene om endring i avtalen ble avvist, og der det ble presisert at stemmerettsreglene gjaldt for spørsmål vedrørende plasseringen av hovedkontor for de ulike forretningsområdene. Statsråd Rosengren bekreftet at aksjonæravtalens regler skulle gjelde i brev av 23. september dette år – og dette ble så bekreftet fra norsk side i brev av samme dato. Jeg skal senere komme nærmere inn på innholdet i denne korrespondansen.

Tillatelsen fra EU-kommisjonen til å slå sammen selskapene forelå 13. oktober 1999. Aksjonæravtalen ble undertegnet 19. oktober. Dette foregikk heller ikke uten at det oppstod en forhandlingssituasjon. Rett forut for undertegningen ble det klart at styreleder Jan-Åke Kark skulle ansettes som spesialrådgiver, i tillegg til sin rolle som styreleder. Samtidig krevde de svenske tilsattes representanter tre av de fire styremedlemmene som skulle utpekes av de tilsattes organisasjoner. Dette ville være i tråd med svensk aksjelovgivning. Men også på dette punktet hadde partene i aksjonæravtalen lagt til grunn at to av de tilsattes representanter skulle utpekes fra svensk side og to fra norsk side. Aksjonæravtalen skulle vært undertegnet 18. oktober 1999. Statsråd Fjærvoll valgte imidlertid å utsette sin reise til situasjonen var drøftet med Telenors styre. Disse forhold ble drøftet med Telenors styre. Etter behandling i styret ble et notat fra styrelederen av 18. oktober 1999 med følgende konklusjon lagt til grunn for den norske holdningen:

«Med det grunnlaget som nå foreligger kan styret bare anbefale closing (sammenslutning) når man har funnet en tilfredsstillende løsning på følgende gjenstående spørsmål:

- Formålet med virksomheten skal være å utvikle et langsiktig industrielt vekstselskap med internasjonal orientering. Dette formålet skal ha prioritet fremfor kortsiktige finansielle verdihensyn.
- De ansattes styrerepresentasjon skal på varig basis løses slik at det er to representanter fra Sverige og to fra Norge.
- Formålsbestemmelsene i vedtektene skal ikke ha noen geografisk begrensning.
- Styreleders rolle og ansettelsesforhold skal løses slik at det ikke reelt sett representerer en arbeidende styreleder, og slik at det som forutsatt etableres et normalt forhold mellom styreleder og administrasjon.
- Inngangsverdien på tingsinnskuddet skal være slik at selskapets verdi blir så stor som mulig innenfor den rammen som revisor aksepterer.
- For styret er det, i tillegg til løsningen på disse spørsmål, avgjørende at det gis forsikringer fra den svenske eier og den svenske styreleder om at de vil anstrenge seg for å legge til rette arbeidet på en slik måte at de grunnleggende prinsip-

per i avtaleverket om likeverd og balanse blir respektert og etterlevd.»

Disse forhold ble drøftet med det svenske departementet natt til 19. oktober. I forhandlingene deltok Telenors styreleder sammen med statsråd Fjærvoll og embetsmenn fra Samferdselsdepartementet. Enighet ble oppnådd tidlig om morgenen 19. oktober. Avtalen ble undertegnet uten at det ble foretatt endringer i eller gitt innsigelser mot de spesielle stemmerettsreglene eller deres anvendelsesområde. Etter at avtalen ble undertegnet, ble selskapet etablert, og styre og ledelse trådte i funksjon.

Ved viktige hendelser i denne prosessen ble det innhentet råd fra Telenors styre, og Telenors ledelse og rådgivere deltok aktivt i forhandlingene. På nærmere angitte vilkår gav Telenors styre således både i tilknytning til inngåelsen av intensjonsavtalen i januar, før underskrivingen i mars, etter det svenske reforhandlingsforsøket i september og før gjennomføringen av sammenslåingen i oktober tilslutning til videre framdrift og undertegning av avtalene. De betingelser Telenors styre har satt for sin tilslutning, har blitt oppfylt i avtalene, og det har således ikke vært motstrid mellom rådene fra Telenors styre og de avtaleinngåelser Regjeringen har gjort.

Så nærmere om det styrevedtaket som utløste krisen og bruddet:

Det ble som kjent avholdt styremøte i det nye selskapet 8. desember i år. Lokalisering av forretningsenheter ledelse var ikke satt opp på dagsordenen som beslutningspunkt. Statsråd Fjærvoll var orientert om dette av styrets leder. Etter forslag fra et norsk styremedlem realitetsbehandlet styret lokaliseringssaken. Under styrets drøftinger ble det klart at styret delte seg etter nasjonalitet når det gjaldt hovedkontor for mobilenheten. Styrelederen valgte å benytte sin dobbeltstemme for å

- fremtvinge en avstemming av hovedkontorenes lokalisering i møtet 8. desember
- forhindre et forslag om en ukes utsettelse for utdyping av et kompromissforslag
- få gjennomslag for det svenske forslaget om lokalisering

Dette gjorde han til tross for klare advarsler fra norsk side mot en slik fremgangsmåte. De norske styremedlemmene laget umiddelbart en protokolltilførsel om at beslutningen var fattet i strid med stemmerettsreglene i aksjonæravtalen.

I brev av 13. desember til statsråd Rosengren bad statsråd Fjærvoll ham instruere sine styremedlemmer i forkant av neste styremøte, slik at det som er nedfelt i avtalen, kunne oppnås. Dagen etter sendte statsråd Fjærvoll et nytt brev der han viser til at det skulle holdes styremøte fredag 17. desember, der administrerende direktørs posisjon skulle være et tema. Han bad statsråd Rosengren instruere sine styremedlemmer i forkant av dette møtet, slik at alle styremedlemmer i dette møtet, og så lenge aksjonæravtalen gjelder, skulle stemme slik at det som er nedfelt i avtalen, oppnås. Disse brevene er ikke blitt besvart. Det ble imidlertid som kjent ført samtaler mellom de to statsrådene i forrige uke med sikte på nok en gang å

oppnå enighet om at aksjonæravtalens regler skal gjelde. Fra svensk side ble det stilt krav om at en aksept av at stemmerettsreglene skulle gjelde, ikke ville bli gitt uten at to krav ble innfridd: for det første at ledelsen av forretningsenheten mobil skulle ligge i Stockholm uavhengig av ny og korrekt behandling i et nytt styremøte, og for det andre at det skulle foretas utskifting i selskapenes ledelse og styre. Statsråd Fjærvoll gav på bakgrunn av dette følgende svar til statsråd Rosengren over telefon 16. desember 1999:

«Det er et absolutt krav fra norsk side at stemmerettsreglene i aksjonæravtalens punkt 4.3.b følges. Dette gjelder både i forbindelse med det vedtak som ble fattet onsdag 8. desember, eventuelt i styremøte 17. desember, og for fremtiden. Det vises i den anledning til brev fra meg til deg av henholdsvis 13.12. og 14.12., som jeg venter skriftlig svar på. Det vil si at beslutningen onsdag 8.12.99 om fordeling av ledelsen av forretningsområder må fattes på nytt, i tråd med disse reglene, og at reglene skal følges for fremtiden. Uten en klar bekreftelse fra den svenske regjeringen på dette punkt, og uten kobling til de øvrige sakene som er tatt opp, vil vi ikke kunne foreta reelle drøftinger om øvrige spørsmål av vesentlig betydning for selskapet.

Fra norsk side ser vi også at det er nødvendig å foreta endringer som kan løse de alvorlige samarbeidsproblemer som har vist seg å eksistere i selskapets styrende organer, noe som kan innebære endringer i selskapets styre og ledelse. Dette kan vi fra norsk side ikke koble til aksjonæravtalens stemmerettsregler.

Du har bedt om en eller annen form for garanti for at det materielle innholdet i styrebeslutningen onsdag 8. desember, nemlig at ledelsen for mobilenheten skal ligge i Stockholm, opprettholdes. En slik garanti kan og vil vi ikke gi. Fordelingen av ledelsen for forretningsenhetene må skje i henhold til reglene i aksjonæravtalens punkt 4.3 b, og skal fattes ut fra forretningsmessige hensyn, tatt i betraktning at balanse og likeverdighet skal ivaretas.

Jeg oppfatter situasjonen nå slik at vi må vurdere å ta skritt som beskrevet i aksjonæravtalens kapittel 8 om voldgift. Alternativt kan det drøftes om det nå bør innkalles til generalforsamling om frivillig oppløsning av selskapet, i tråd med aksjonæravtalens bestemmelser i kapittel 4.1 c (ii), forutsatt enighet mellom eierne om dette.

Situasjonen vurderes nå å være så alvorlig at den norske statsministeren i formiddag vil ta kontakt med den svenske statsministeren.»

Så langt statsråd Fjærvolls tilbakemelding.

Disse samtalepunktene ble for øvrig på Rosengrens anmodning oversendt ham.

Jeg finner her grunn til å understreke at de norske innsigelsene altså gikk på hvordan selskapets styre traff sin beslutning, innholdet i slike vedtak er selvsagt styrets ansvar.

Senere samme dag hadde jeg telefonkontakt med statsminister Göran Persson. Situasjonen var fastlåst. Det var på dette tidspunkt meget vanskelige samarbeidsfor-

hold i styre og ledelse, og situasjonen for selskapene var alvorlig. Jeg viser i denne forbindelse også til at Tormod Hermansen i et intervju med NTB 17. desember har beskrevet situasjonen slik:

«Alle i styret var klar over eller burde være klar over konsekvensene. Likevel ble vedtaket gjort. Jeg innså da at kløften var for dyp til at fusjonen kunne gjennomføres.»

Resultatet av min dialog med statsminister Persson ble enighet oss imellom om frivillig oppløsning av selskapet. Regjeringen var ut fra en totalvurdering enig i dette. De fire norske aksjonærvalgte styremedlemmene i selskapet var også enig i denne konklusjonen. Resultatet ble meddelt i en felles pressemelding fra statsminister Persson og meg 16. desember 1999 kl. 19.00.

Så nærmere om innholdet i avtalene.

Jeg understreker at det verken i Norge eller Sverige er uvanlig med aksjonæravtaler som supplerer aksjelovens regler. Sammenslutningen av Telia og Telenor dreide seg om to heleide statlige selskaper som skulle slås sammen og delprivatiseres. Det er etter mitt skjønn naturlig at det var behov for å avtale ordninger som supplerer den svenske aksjelovens regler. La meg også understreke at stemmerettsreglene skulle være en del av en tidsavgrenset overgangsordning i forbindelse med sammenslåing og delprivatisering. Regelen skulle gjelde inntil paritet var oppnådd, dvs. maksimalt 18 måneder etter børsintroduksjonen.

De spesielle stemmerettsreglene som styret skulle benytte i spørsmål av særlig stor betydning for eierne, var nedfelt i intensjonserklæringen. På det tidspunktet den ble vedtatt – altså 20. januar i år – var ikke plassering av forretningsenheter inkludert som en slik beslutning. Det var enighet om at hovedkontoret skulle være i Sverige og et internasjonalt senter i Norge. Andre virksomhetsavdelinger eller enheter skulle legges til Sverige og Norge i samsvar med integrasjonsprinsippene.

De norske forhandlerne fremmet i februar 1999 forslag om at stemmerettsreglene skulle omfatte beslutninger om relokalisering. Kravet ble avvist. I midten av mars ble kravet framsatt på nytt. Da krevde den norske siden i tillegg at dersom et spørsmål som omfattes av de særskilte flertallskrav, ikke oppnådde tilstrekkelig flertall, skulle hver aksjonær ha rett til å innkalle til ekstraordinær generalforsamling. I denne skulle hver aksjonær forplikte seg til å instruere sine styremedlemmer til å stemme slik at bestemmelsene om kvalifisert flertall ble fulgt.

Formålet med stemmerettsreglene var ikke at eierne skulle gripe inn og ta over saksbehandling og avgjørelser fra styret i vanskelige saker. Formålet var at styret selv skulle kunne komme fram til løsninger som var balanserte, slik at de kunne få tilslutning fra styremedlemmene i begge land. En slik regel gir store utfordringer til styrelederen.

I det svenske avtaleutkastet av 25. mars 1999 ble det norske kravet om at relokalisering av selskapets forretningsenheter bare kan gjøres av styret etter de særskilte stemmerettsreglene, i hovedsak akseptert, og resultatet

var de tekster som nå er formulert i aksjonæravtalens punkt 4.3 b) (i) og 4.5. Bakgrunnen for at kravet ble akseptert antas å være at selskapene på dette tidspunktet, når de åtte ukens frist hadde utløpt, fremdeles ikke var enige om lokaliseringsspørsmålet. Det var således nødvendig at det nye selskapets styre måtte ta stilling til dette. Derfor satte de norske forhandlerne fram et absolutt krav om at det eksplisitt skulle gå fram av avtaleteksten at endringer i forretningsområdene skulle omfattes av bestemmelsen om kvalifisert flertall, slik resultatet også ble.

Så har det vært reist spørsmål om stemmerettsreglene burde vært inntatt i vedtektene. En vedtektsfesting av aksjonæravtalens bestemmelser ville imidlertid ikke i seg selv avverge de problemer som oppstod, gitt at det er tolkningen av bestemmelsene det synes å være uenighet om. I forbindelse med forhandlingene om stemmerettsreglene ble det av den norske eieren vurdert hvorvidt en skulle fremsette krav om at stemmerettsreglene skulle inntas i det nye selskapets vedtekter. Det svenske advokatfirmaet Vinge ble forespurt om det var mulig å innta i vedtektene at spørsmål av særlig viktighet skulle kreve et flertall hvor minst en av de fra henholdsvis norsk og svensk side utpekte styremedlemmer stemte for. Vurderingen var at en slik bestemmelse ikke kunne registreres i et svensk selskaps vedtekter. Videre ble ulike alternative reguleringer vurdert, men de ble ikke tilrådd av våre rådgivere. Uansett fastslår aksjonæravtalen i punkt 9.8 at avtalen har forrang foran vedtektene ved eventuell motstrid. De norske juridiske rådgiverne støttet opp om vurderingen av at stemmerettsreglene mest hensiktsmessig burde legges inn i aksjonæravtalen. Dette er for øvrig en helt vanlig ordning.

Slik aksjonæravtalen er utformet – og ut fra i hvert fall mitt selvsagte utgangspunkt at en avtale binder de parter som har undertegnet den – er det min klare vurdering at det verken var nødvendig eller hensiktsmessig å vedtektsfeste stemmerettsreglene.

Så litt om innholdet i proposisjonene.

Stortinget fikk som kjent avtalen som trykt vedlegg til St.prp. nr. 58 for 1998-99 i full tekst. I tillegg var følgende tekst tatt inn i selve proposisjonens punkt 6.2.4:

«Det nye selskapets styre vil på et senere tidspunkt beslutte hvordan ledelsen av forretningsområdene skal lokaliseres. Beslutningen underlegges de spesielle stemmerettsregler som er etablert i aksjonæravtalen, dvs. at minst en aksjonærvalgt representant fra hvert land må være enig i beslutningen.»

Dette er etter mitt skjønn helt utdekkende for innholdet i avtalen på dette punkt. Jeg tilføyer for ordens skyld at alle som deltok på norsk side, inkludert Telenors styreleder og administrerende direktør, hadde og har samme oppfatning av at dette er korrekt.

Den svenske proposisjonen peker også på at det er innført spesielle stemmerettsregler for visse avgjørelser, og bruker følgende formulering:

«De beslut som kräver särskilda regler er bl a den nya bolagskoncernens affärsplan och dess koncernbudget, godkännande av större organisatoriska förändringar

samt tillsättande och entledigande av verkställande direktörer och vice-verkställande direktörer.»

La meg her peke på to forhold. I den svenske teksten heter det altså at stemmerettsreglene omfatter «større organisatoriske forandringer», mens avtalen ikke bruker en slik kvalifikasjon. Når det er sagt, vil jeg legge til at det neppe kan være tvil om at fordeling og flytting av ledelsen for selskapets forretningsenheter innebærer større organisatoriske forandringer.

Nå er det selvsagt ikke slik at to lands regjeringer gjensidig godkjenner hverandres dokumenter til nasjonalforsamlingene. Men i dette tilfellet ble utkastene til proposisjoner likevel utvekslet på forhånd og gjennomgått i møte i Stockholm 9. april i år. To tjenestemenn fra hvert departement deltok. Det kom ingen innvendinger eller kommentarer til teksten om lokalisering av forretningsenheter, verken fra svensk eller norsk side.

I pressen er en av de berørte tjenestemenn intervjuet. Jeg registrerer at hans forklaring blir brukt til å påstå at jeg skulle ha fremstilt dette feil. Det kan jeg ikke se å ha gjort. Det jeg har sagt, er at proposisjonstekstene ble gjensidig utvekslet og forevist for at de to departementer skulle være innforstått med hverandres fremstilling, men at det ikke var noen godkjenningsordning. I møtet deltok for øvrig en svensk departementsjurist. Samferdselsdepartementet har opplyst at formålet med møtet var en gjensidig gjennomgang av norsk og svensk proposisjon om sammenslåing av Telia AB og Telenor AS for å sikre at de respektive lands departement var innforstått med innholdet i de to lands proposisjoner. Utkastene var på forhånd distribuert til det svenske respektive norske ansvarlige departement. Møtet var ikke et forhandlingsmøte, og det var ikke meningen at møtet skulle ende opp i noen form for direkte godkjenning av innholdet i proposisjonene fra de respektive lands side.

Fordi det i de to land synes å være noe ulik tradisjon i utforming av proposisjoner, var det fra norsk side viktig å forklare oppbyggingen av den norske proposisjonen, bl.a. hvorfor den norske proposisjonen hadde et større omfang enn den svenske. Fra norsk side var det også viktig å få fram den likeverdighet og balanse som var grunnlaget for sammenslåingen, og som lå til grunn i de avtalene som var fremforhandlet, herunder de avtalte integrasjonsprinsipper. Det var enighet om at innretningen av virksomheten i det nye selskapet skulle skje ut fra kommersielle og forretningsmessige prinsipper, samtidig som en skulle oppnå balanse mellom selskapene når det gjelder innflytelse, ledelse og lokalisering. Dette var det viktig å få fram fra norsk side. Det fremkom ingen innsigelse fra svensk side når det gjaldt formuleringer i den norske proposisjonen rundt disse spørsmålene, herunder formuleringer om stemmerettsregler i aksjonæravtalen.

La meg føye til at enkelte andre formuleringer i utkastene til proposisjoner ble endret etter gjennomgangen i møtet, men det kom altså ikke innsigelser med hensyn til vår forståelse av stemmerettsreglene.

Det er likevel blitt stilt spørsmål ved hvorfor de to proposisjoner ikke har helt identisk tekst på dette punktet. Svaret på dette kan være at de to land har noe ulik

tradisjon når det gjelder proposisjonsutforming, og det var aldri hensikten at prosateksten i proposisjonene skulle være identiske, men at begge skulle være dekkende. Den identiske teksten lå jo i avtalene, som i full tekst var vedlagt begge proposisjonene. Poenget var at meningsinnholdet skulle være det samme. I pressen skiller det tydeligvis mellom en «teknisk» gjennomgang og andre former for gjennomgang. En gjennomgang forutsetter uansett at tekstene er gjennomlest, og det har jeg forsikret meg om at de var. Muligheten til å reagere var utvilsomt til stede, både på dette tidspunktet og senere.

En formulering tilsvarende den som finnes i den norske stortingsproposisjonen, som understreket at stemmerettsreglene skulle gjelde lokalisering av ledelsen for forretningsområdene, ble for øvrig også brukt i Samferdselsdepartementets pressemelding om avtaleinngåelsen den 30. mars 1999. Pressemeldingen ble oversendt det svenske næringsdepartementet, og ble delt ut til pressen ved avtalesigneringen i Stockholm. Pressemeldingene ble ikke gjensidig godkjent, men var kjent for begge parter.

Stortingsproposisjonen ble umiddelbart etter at den gikk i statsråd i april, oversendt det svenske næringsdepartementet i 50 eksemplarer. Dersom det skulle ha vært vesentlige innvendinger mot den norske forståelsen av avtaleteksten, ville det etter mitt skjønn vært naturlig at det svenske departementet hadde tatt kontakt om dette før Stortinget ferdigbehandlet saken den 3. juni i år. Det ble ikke gjort. Samferdselsdepartementet hadde etter dette ingen grunn til å anta at ikke næringsdepartementet i Sverige hadde samme intensjon med avtalen som den norske stat.

Det har også vært spekulert i om de svenske formuleringene i aksjonæravtalen kunne ha andre nyanser enn de norske, og om oversettelsen fra engelsk til svensk og norsk er helt ut presis. Her vil jeg peke på at avtalene var forhandlet på engelsk. I tilfelle det skulle være noen tvil om den svenske eller norske oversettelsen, ville man gå tilbake til den engelske teksten. På dette punktet lyder den engelske teksten slik:

«4.3 b) (i) prior to parity, approval of the Newco group business plan and consolidated budget of Newco including changes to the integration principles, reorganizations, restructurings and relocations of Newco's subsidiaries and business units.»

Jeg vil også komme tilbake til det forhold at den svenske siden i perioden mellom 30. mars og 19. oktober ønsket å ta opp spørsmål som ville medført endringer i flere punkter i aksjonæravtalen. Dersom de hadde vært uenige i den norske tolkningen av stemmerettsreglernes betydning for avgjørelse av lokaliseringen av forretningsområdenes hovedkontorer, hadde det ikke vært naturlig om de hadde tatt opp også dette i den forbindelse. Det gjorde de ikke.

Når det gjelder innholdet i proposisjonen, vil jeg til slutt si at det i media i dag er forsøkt gjort et poeng av at enkelte departementers høringsuttalelser til proposisjonsutkastet ikke er omtalt i proposisjonen. Men de forhold som er tatt opp i departementenes høringsuttalelser, er, så

langt jeg kan se, imidlertid ivaretatt i den endelige proposisjonstekst.

Så til brevveksling om avtalens innhold, siden den også har spilt en viss rolle: La meg derfor kommentere den brevveksling som fant sted mellom de to statsråder i høst. La meg her understreke at brevene klart viser at det svenske næringsdepartement måtte vite at man fra norsk side la til grunn at styrebeslutninger om lokaliseringen av ledelsen av forretningsområdene var omfattet av de spesielle stemmerettsreglene i aksjonæravtalens punkt 4.3 b.

Den 24. august 1999 mottok Samferdselsdepartementet et brev underskrevet av departementsråd Dag Detter i det svenske næringsdepartement. I dette brevet ble det framsatt krav som ville måtte medføre reforhandling av deler av aksjonæravtalen. Jeg har tidligere nevnt at bytteforholdet var et tema. Et annet krav gjaldt det kommende styret som ennå ikke var formelt valgt, og som derfor på dette tidspunktet ikke kunne fatte bindende beslutninger for selskapet. Dette kravet var formulert slik:

«Interimsstyrelsen skal framlägga detaljerade planer for organisationerna, hovudkontorens och affärsområdenas lokalisering, såväl initialt som på 2 – 3 års sikt.»

Det ble også krevd at resultatet av interimsstyrets vedtak skulle framlegges for partene for stillingtagen senest 5. september. Dette ville med andre ord ha medført at eierne, og ikke styret, ville ha besluttet lokaliseringsspørsmålet, i strid med det som var avtalt i integrasjonsprinsippene.

På bakgrunn av dette brevet fant statsråd Fjærvoll å måtte sende et brev til statsråd Rosengren den 26. august, der han bad ham bekrefte at avtalen fremdeles gjelder. Han fikk svar fra statsråd Rosengren den 30. august. Rosengren tok forbehold om at EU-kommisjonen ville gi sin tillatelse, men bekreftet for øvrig at avtalen skal gjelde. Jeg siterer:

«Om sådant tillstånd trots allt skulle komma att lämnas fortsätter avtalet givetvis att gälla.»

Tillatelsen fra EU-kommisjonen ble gitt den 13. oktober. Altså skulle avtalen gjelde.

I sitt svarbrev av 1. september skriver samferdselsministeren til statsråd Rosengren:

«De spørsmål som her omtales er regulert i aksjonæravtalens punkt 5.1 og vedlegg 3A. I henhold til avtalen skal beslutninger vedr disse forhold underlegges de spesielle stemmerettsregler som framgår av aksjonæravtalens punkt 4.3 b (i). Disse forhold kan derfor ikke endelig avklares før etter sammenslåingen, når styret kan fatte en formell beslutning.»

Den 23. september 1999 skrev statsråd Rosengren et brev til statsråd Fjærvoll. Jeg siterer fra dette brevet:

«Mot bakgrunn av den diskussion vi och våra tjänstmän har haft under senare tid rörande vissa grundläggande frågor när det gäller det sammanslagne Telia/Telenor vill jag understryka att de avtal som träffats och som godkänts av de parlamentariska församlingarna i våra både länder liksom tillhörande integrationsprinciper, självfallet skall respekteras.»

I det samme brevet tok han opp forholdet mellom eiere, styre og konsernledelse:

«Jag vill också understryka att förhållanden mellan ägare, styrelse och verkställande lädningen skall följa gängse principer som följer av den svenska aktiebolagen.»

Statsråd Fjærvoll bekreftet i brev samme dag at han delte statsråd Rosengrens synspunkter.

Jeg ser i pressen at det er gjort et poeng av at statsråd Fjærvoll har sluttet seg til at svensk selskapsrett skal gjelde. La meg derfor først presisere: Statsråd Rosengren henviser ikke til den svenske aksjelovs regler og bokstaver. Han henviser til lovens «gængse principer». Ett slikt prinsipp er at aksjeeiere kan inngå aksjonæravtaler som utfyller og presiserer lovens regler på de områder der aksjelen ikke er ufravikelig. Et annet slikt prinsipp er at slike aksjonæravtaler selvsagt er bindende for aksjonærene og skal etterleves av disse. Forholdet mellom eiere, styre og konsernledelse er regulert i aksjonæravtalens kap. 4 og 5 og følger for øvrig av ordinær, svensk aksjelovgivning. Det rokker altså ikke ved at man hadde avtalt seg fram til at spesielle regler skulle gjelde ved visse beslutninger. På dette punktet pliktet derfor den svenske eier å sørge for, om nødvendig ved instruksjon, at reglene ble fulgt. Jeg vil minne om at vi snakker om et svensk registrert selskap. Da gjelder selvsagt svensk aksjelov for de forhold som *ikke* er spesielt omtalt i aksjonæravtalen. Men vi hadde altså en aksjonæravtale, og i den var det avtalt spesielle stemmerettsregler. Dette var gjort for å sikre balansen mellom de to land i en begrenset periode, fram til nedslag til såkalt «paritet» var oppnådd. I sitt brev av 23. september 1999, hvor statsråd Rosengren viste til «gængse principer» i svensk aksjelovgivning, fastslo han altså at de avtaler som ble inngått, selvsagt skulle respekteres.

Jeg vil også nevne at styreleder Jan Åke Kark i et intervju i Telecom Revy den 30. september 1999 fikk følgende spørsmål:

«Vil denne dobbeltstemmen kunne være utslagsgivende i lokaliseringsvalg av deler av virksomheten ved ulikt syn fra de to land?»

På dette svarte han – og jeg synes faktisk det var godt svart – følgende:

«Nei, det kan den ikke. I strategiske spørsmål må det være enighet og aksept fra begge land og fra selskapet om hva som er det best forretningsmessig tjenlige.»

Dette skulle vise at det også på svensk side var aksept for at aksjonæravtalens stemmerettsregler skulle gjelde med hensyn til lokalisering av ledelsen av forretningsenheter.

For ordens skyld vil jeg opplyse at jeg selvsagt stiller til disposisjon alle de brev som er omtalt i denne redegjørelsen, dersom Stortinget skulle ønske det.

Så noen ord om tolkning av avtalen. Det har også vært stilt spørsmål ved forstavelen «re» i begrepet «relokalisering» i stedet for begrepet «lokalisering». Før jeg går inn på de mer filologiske detaljer her, vil jeg gjenta at allerede det som hittil er sagt om bakgrunnen for avtalebestemmelsen og brevvekslingen mellom eierne, viser at vi ikke hadde grunn til å betvile at det var en omforent forståelse av avtalen – den hadde jo støtte fra styreleder Kark så sent som i slutten av september.

Jeg skal likevel si litt om forholdet mellom ordene «lokalisering» og «relokalisering». For det første har selskapet allerede fra etableringstidspunktet forretningsenheter som er lokalisert, det er jo bestående virksomhet det nye selskapet overtar. Enhver geografisk endring i forhold til det bestående på avtaletidspunktet vil derfor være å anse som relokalisering. For det andre går det fram av forhandlingene hva partenes målsetting har vært. For det tredje ville det være nokså meningsløst om først avgjørelse om lokalisering av forretningsenheter kan gjøres med simpelt flertall, mens man deretter når som helst kan ta opp et relokaliseringsspørsmål for avgjørelse, men da måtte fatte avgjørelsen med kvalifisert flertall.

Det har også vært reist spørsmål om stemmerettsreglene burde vært inntatt i vedtektene. Jeg har allerede nevnt at det ble gjort en særskilt juridisk vurdering av det, som viste at en slik direkte refleksjon av aksjonæravtalens bestemmelser ikke ble ansett som mulig. Løsningen ble at aksjonærene i henhold til aksjonæravtalens punkt 4.5 ble forpliktet til å instruere sine styremedlemmer til å stemme i overensstemmelse med stemmerettsreglene i aksjonæravtalen.

For å oppsummere når det gjelder forståelsen på norsk og svensk side av at aksjonæravtalens stemmerettsregler skulle ligge til grunn, vil jeg si følgende:

1. Avtalepunktet ble på norsk initiativ framforhandlet fordi selskapene ikke i tide ble enige om lokalisering av ledelsen av forretningsenheter.

2. Den norske stortingsproposisjonen, hvor vår forståelse av aksjonæravtalen og stemmerettsreglene er gjengitt, var forelagt det svenske næringsdepartementet og for øvrig gjennomgått på møte med to tjenestemenn fra hvert departement, uten at det kom innsigelser på dette punkt fra Sverige.

3. Statsråd Rosengren bekreftet i brev av 30. august 1999 at aksjonæravtalen skal gjelde hvis EU-kommisjonen godtok sammenslåingen. Det gjorde som kjent EU-kommisjonen. Statsråd Fjærvoll presiserte i brev av 1. september 1999 at de spesielle stemmerettsreglene gjaldt ved spørsmål om lokalisering.

4. Statsråd Rosengren gjentok i brev av 23. september at avtalen skulle respekteres.

5. Styreleder Jan Åke Kark sa i et intervju den 30. september at det ikke var aktuelt å bruke dobbeltstemme i styret i spørsmål om lokalisering av deler av virksomheten, og at det må være enighet og aksept fra begge land.

Etter dette mener jeg det var gjort det som med rimelighet kunne forlanges for å sikre at det var den samme forståelse på svensk og norsk side av at aksjonæravtalens stemmerettsregler skulle følges av styret.

Men selv om forsikringer og bestemmelser er klare, så kommer i tillegg: Et konstruktivt samarbeid må baseres på gjensidig tillit og trygghet for at avtaler holdes.

Når vi så på det omstridte styremøtet den 8. desember opplevde at så ikke skjedde, tross styrelederens forsik-

ring i et intervju så sent som den 30. september, oppstod det en uholdbar situasjon. Samarbeidsforholdene i det nye selskapets ledelse og styre ble etter dette også uholdbare. Derfor måtte vi som eiere gripe inn. Når det ikke ble mulig å få den svenske eier til uten forbehold å instruere de svenske styremedlemmene om å følge aksjonæravtalens stemmerettsregler, kunne vi risikert nye, lignende konflikter senere. Da var det etter vår vurdering det beste for Telenor å avbryte arbeidet med sammenslåing og forhandle om en frivillig oppløsning av selskapet.

Jeg må konkludere med at etter min mening er vår holdning på dette punktet den eneste rimelige, og fullt i samsvar med proposisjonsteksten. Jeg mener også det jeg nå har redegjort for, viser at vi har gjort det som med rimelighet kan forlanges for å sikre oss at det var felles forståelse av tolkningen på akkurat dette punkt, og at vi inntil styrevedtaket den 8. desember ikke hadde grunn til å tro at de svenske eierne ikke hadde samme forståelse.

Dette har vært en stor og komplisert sak. Så langt jeg kjenner til, er dette første gang to statsselskaper skulle slås sammen over landegrensene, og derfor hadde vi selvsagt på norsk hold ikke erfaring med slike prosesser.

Før jeg så til slutt sier noe om hvilke planer Regjeringen nå har for Telenor, vil jeg igjen minne om dette klare utgangspunktet: Den norske og den svenske stat hadde inngått en bindende avtale seg imellom om rettigheter og plikter i det sammenslåtte selskapet. Avtalene inneholdt også nærmere regulering av stemmegivning i styret. Sentrale styremedlemmer hadde selv vært med på å utarbeide avtalen og hadde også offentlig uttalt at stemmereglerne gjaldt ved lokalisering av forretningsområdene. Det er grunnleggende i alle forhold at man etterlever slike avtaleforpliktelser. Det har heller aldri vært bestridt at aksjonæravtalen er gyldig og bindende for partene. Antydninger om at Norge er blitt «lurt», er etter mitt syn å snu saken på hodet. Vi må legge til grunn at avtaler skal holdes.

Så om de videre planer for Telenor som selskap: Det foreligger som kjent en budsjettavtale mellom Regjeringen og Høyre og Fremskrittspartiet, som innebærer delprivatisering av Telenor AS. Også denne avtalen har jeg til hensikt å holde. Regjeringen vil senere komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan dette bør skje, siden sammenslåingen mellom Telenor og Telia ikke blir gjennomført.

Jeg ser det som svært viktig at Telenor snarest mulig kommer i normal funksjon. Det er derfor opprettet et midlertidig styre for Telenor AS uten representanter for de svenske eierne. Tilsvarende er gjort for Telia AB. For å få styret raskt etablert vil dette inntil videre bestå av de fire norske eierrepresentantene i det felles selskapets styre pluss ansatterrepresentanter fra Telenor. Det vil senere bli utnevnt et ordinært styre.

Arbeidet med å klarlegge hvordan aksjene i Telenor og Telia skal tilbakeføres til henholdsvis den svenske og den norske stat og det sammenslåtte selskapet oppløses, er allerede igangsatt. Statene har felles interesse av at dette skjer så raskt som mulig. Det er imidlertid en rekke praktiske og juridiske forhold som må avklares gjennom nærmere forhandlinger, dels mellom statene og dels mel-

lom selskapene. Jeg kan ikke nå si på hvilket tidspunkt forhandlingene vil være avsluttet.

Det arbeides både i Samferdselsdepartementet og i Telenor med å kartlegge hvordan påløpte kostnader og avviklingskostnader skal fordeles. Det må også avklares om det kan oppstå spørsmål av skattemessig art i forbindelse med avviklingen.

Telenors styre vil nå på forretningsmessig grunnlag behandle de spørsmål hvor Telia/Telenor i fellesskap eller i det nye selskapets regi har forpliktet seg i investeringsprosjekt m.v., og hvor begge parter anser det nødvendig med rask avklaring av styrings- og ansvarsmessige forhold for å kunne videreføre prosjektet. Dersom Telia og Telenor selv finner løsninger som anses tilfredsstillende for begge parter, anser departementet det som naturlig og riktig at slike løsninger implementeres så snart det er praktisk mulig, for å unngå verdiforringelse og mulig tap av anseelse for begge parter.

Det undersøkes også om oppløsningen krever notifikasjon til EU-kommisjonen etter EØS-reglene om fusjonskontroll. Uansett om slik notifikasjon skulle være nødvendig, er det ikke grunn til å vente innvendinger mot selve oppløsningen. Utover kostnader innenfor de ordinære driftsbudsjettene til Samferdselsdepartementet er det gitt en ekstra bevilgning på 18 mill. kr for 1999. I 1998 er det regnskapsført 1,8 mill. kr og hittil i 1999 nærmere 15 mill. kr i forbindelse med sakkyndig bistand. Mer konkret oversikt over påløpte kostnader vil Regjeringen komme tilbake til Stortinget med.

I denne situasjonen må Telenor ha anledning til å gjøre bindende avtaler på forretningsmessig grunnlag med tanke på at selskapene raskest mulig skal komme i normal drift hver for seg. Regjeringen vil selvsagt redegjøre for Stortinget for resultatet av disse forhandlingene så snart som mulig etter at de er fullført.

Det har gjennom media vært stilt spørsmål ved at en frivillig oppløsning av selskapet skal skje uten at det skal fremmes krav om erstatning i forbindelse med avvikling av selskapet, verken av eierne eller selskapene. Utgangspunktet for dette er at når bruddet var et faktum, stod valget mellom et oppgjør gjennom rettsapparatet, eventuelt voldgift, og et oppgjør basert på avtale. Jeg så det slik at det første alternativet ville åpnet for en langvarig prosess med fremsettelse av ulike krav fra partene mot hverandre. En slik prosess ville etter all sannsynlighet vart i årevis og skapt store sår både mellom de to selskap og de to stater, som ingen ville vært tjent med. Det ville uansett fort bli fremmet motkrav, og det å ha et mulig erstatningskrav mot seg ved en børsintroduksjon ville utvilsomt ført til verdiforringelse for Telenor.

Til slutt – og nå går det mot slutten: Jeg har nå gitt en redegjørelse som mange sikkert mener er detaljert og omfattende, ikke minst når det gjelder aksjonæravtalen og stemmerettsreglene. Dette har jeg funnet riktig på grunn av den fokusering som har vært på nettopp disse forhold, og sakens store betydning.

Som redegjørelsen har vist, har det i den senere tid vært stigende samarbeidsproblemer i det nye selskapets ledelse. Dette var i seg selv en uheldig situasjon for et

selskap som skulle børsnoteres. Vi opplevde gjentatte forsøk fra svensk side på å gjøre det som i praksis ville innebære endringer i avtaleverket.

I det omtalte styremøtet 8. desember ble styret gjennom votering splittet på midten, noe som i seg selv er uheldig. Det viste seg også umulig å få respekt for aksjonæravtalens stemmerettsregler. Da ble situasjonen uholdbar, og det ble umulig å komme videre i sammenslutningsprosessen. Det hadde vært sterkt ønskelig at dette prosjektet hadde lyktes. Men i den foreliggende situasjon og ut fra det ansvar Regjeringen har som eier, kom vi til at det beste er forhandlinger om frivillig oppløsning.

Presidenten: Presidenten vil nå åpne mulighet for de ulike partigruppene til å komme med en kommentar til denne redegjørelsen. Kommentarene kan ha en varighet på inntil 5 minutter.

Thorbjørn Jagland (A): Jeg vil først takke for redegjørelsen. Den var lang og detaljert, men den gir etter min oppfatning ikke fullgode svar på de mange spørsmål som reises. Den bør derfor sendes til komite for behandling.

Saken har mange alvorlige sider. Ideen bak sammenslutningen, å utvikle et nordisk flaggskip innen telekommunikasjon og IT-industri som kunne klare seg i den stadig sterkere internasjonale konkurransen, kom jo nettopp på grunn av de forholdene som har utviklet seg rundt oss. Det var etter Regjeringens oppfatning, slik det ble presentert i proposisjonen til Stortinget, store gevinster å hente ut av en slik sammenslutning. Når den nå ikke blir noe av, går vi glipp av tilsvarende muligheter. Også andre statsbedrifter kan tape seg i verdi og få vanskeligheter med å lage allianser til utlandet.

Vi må nå for å forebygge at noe lignende kan skje igjen, spørre oss om hvordan det har vært mulig å bringe Norge inn i det kaoset vi så før sammenbruddet kom. De spørsmålene som må besvares i den etterfølgende behandling, er:

- Var samarbeidsforholdene allerede før avtalen ble inngått så dårlige at man ikke burde ha inngått den?
- Når ble man klar over at samarbeidsforholdene i det nye selskapet som ble dannet, var uholdbare?
- Korrespondansen mellom statsrådene Fjærvoll og Rosengren avdekket at det var forskjellige tolkninger av aksjonæravtalen. Hvorfor sørget man da ikke for å få den nødvendige avklaring?
- I dag er det kommet fram gjennom Aftenposten at flere departementer advarte mot uklarheter i fusjonsavtalen. Hvorfor ble det da ikke gjort noe, og hvorfor kom ikke dette fram for Stortinget?

Arbeiderpartiet har hele tiden forsvart de norske interessene. Vi advarte endog i sterke ordelag Regjeringen mot å forhandle – med den norske ledelsen i selskapet som innsats. Når det gjelder krav fra den svenske regjering om å koble godtakelse av stemmerettsreglene og endringer i selskapets ledelse, som statsministeren nå redegjorde for, er vi glad for at Regjeringen avviste dette; det var for øvrig etter råd og påtrykk fra flere parlamentariske ledere.

Vi stilte aldri spørsmål ved den norske regjeringens forberedelser og håndtering av saken mens striden med Sverige pågikk. Men nå må vi kunne spørre om også den norske regjering har gjort en for dårlig jobb.

Jeg har merket meg at noen hevder at flertallet på Stortinget bør ligge lavt fordi det var dette flertall som ville ha sammenslåingen. Til det vil jeg si: Det var Regjeringen som gjenopptok forhandlingene høsten 1998 etter at det var blitt brudd i forhandlingene i februar. Regjeringen har gjennomført forhandlingene med Sverige, Regjeringen har gitt Stortinget råd om å slutte seg til avtalen, Regjeringen har ansvaret for at de informasjonene den gir Stortinget, er korrekte. Hvis Regjeringen ikke ville tilrå avtalen, eller på noe tidspunkt ikke kunne ta ansvar for gjennomføringen av den, måtte Regjeringen ha meddelt dette til Stortinget. Det har den ikke gjort. De partiene som mente det var viktig å gjennomføre forhandlingene om en sammenslutning, gikk selvfølgelig ikke god for ethvert sluttresultat eller for Regjeringens håndtering av saken. Personlig sa jeg følgende til NTB i februar 1998: Jeg ønsker en sammenslutning, men ikke for enhver pris.

I Regjeringens framlegg for Stortinget ble det ettertrykkelig slått fast at det var klare regler i aksjonæravtalen som skulle sikre at det var to likeverdige selskaper som skulle slås sammen. La meg si at jeg støtter statsministerens forståelse av selve avtalen. Problemet er bare at dette ikke gikk helt klart fram av den svenske regjeringens proposisjon til Riksdagen, og dessuten at brevvekslingen ikke brakte klarhet i dette, men tvert imot avdekket at det var uklarhet og ikke samme forståelse på de to sider av Kjølen, slik bl.a. også Torger Reve har understreket. Denne uklarhet ble det ikke brakt klarhet i, det synes å være kritikkverdig.

Arbeiderpartiet vil ha svar på alle de spørsmålene jeg her har reist, og andre spørsmål. Vi vil behandle saken uten andre hensyn enn sakens fakta.

Til slutt: Flere saker i det siste tyder på at Regjeringen har problemer med å håndtere det faktum at Norge er en del av en internasjonal økonomi. Det er faktisk ganske viktig at vi klarer å være det på en god måte.

Carl I. Hagen (Frp): Etter å ha hørt statsministerens meget grundige og gode redegjørelse for situasjonen, har jeg meget sterk lyst til å fremsette et forslag med denne ordlyd: Stortinget beklager at den svenske regjering under ledelse av statsminister Göran Persson og hans næringsminister Björn Rosengren ikke overholdt aksjonæravtalens bestemmelser om å instruere de svenske styremedlemmer om å følge stemmerettsreglene i punkt 4.3 b), og at den svenske regjering dirigerte sine styremedlemmer via sin politiske kommissær, departementsråd Dag Detter, til å la nasjonale politiske hensyn gå foran de forretningsmessige fremført av konsernadministrasjonen i forbindelse med relokaliseringen av de 12 forretningsenhetene. – Jeg sa jeg har lyst, men jeg skal ikke fremsette et slikt forslag, da det vel ikke er vanlig med forslag etter en redegjørelse i den type debatt vi har, og det er vel heller ikke vanlig med forslag som retter seg mot et annet lands regjering og ikke egen.

Mitt første spørsmål til statsministeren er: Vil han bekreftede i klartekst – han har brukt nesten en time på å gjøre det indirekte i litt uklart tekst – at det er Regjeringens oppfatning at dette ble et sammenbrudd fordi den svenske regjering ikke overholdt aksjonæravtalens bestemmelser? Jeg synes det bør komme i klartekst, fordi på slutten av redegjørelsen da det var snakk om søksmål, ble det hevdet at det kunne være søksmål mot begge parter. Jeg er ikke i stand til å se noe grunnlag for noe søksmål fra den svenske regjering eller Telia AB mot Telenor eller den norske regjering og den norske stat.

Det er den svenske regjeringens brudd eller mangel på oppfølging av en avtale som næringsminister Rosengren sa «sjålvklart» skal følges, som er årsaken til at dette ikke gikk. Og jeg har også lyst til å understreke det statsministeren redegjorde for, fordi næringsminister Rosengren i den svenske riksdag i går gav uttrykk for at hadde han vært kjent med den norske forståelse, ville han ikke ha undertegnet avtalen. Han har jo selv innrømmet at han ikke har lest et brev fra den norske samferdselsminister. Jeg tillot meg å stille et litt flåsete spørsmål om det var fordi han ikke kunne lese. Men han kan jo heller ikke ha lest sin egen proposisjon til den svenske riksdag, som også statsministeren siterte fra, hvor det står:

«De beslut som kräver särskilda regler er bl a den nya bolagskoncernens affärsplan och dess koncernbudget, godkännande av större organisatoriska förändringar samt tillsättande och entledigande av verkställande direktörer och vice-verkställande direktörer allt så länge det sker före paritet.»

«Godkännande av större organisatoriska förändringar» – mener man virkelig på svensk side at relokalisering av de 12 forretningsenhetene ikke omfattes av større organisatoriske forandringer? Det er jo en selvsagt ting, og det sier hans egen proposisjon. Jeg vet ikke om ordet frekkhet er godkjent parlamentarisk, det får jeg vel vite etterpå, men jeg vil bruke det uttrykket om den svenske næringsministeren når han etter å ha skrevet dette, plutselig oppkonstruerer problemer.

Det er også slik at når man fra svensk side sier at de tok forretningsmessige hensyn, og ikke politiske, nasjonale hensyn, så er det faktisk det omvendte forholdet som er det riktige. De har jo sin egen departementsråd, som har ansvaret for saken i departementet, som styremedlem, og ifølge viseformannen i styret, Hofstad, har han gjennom nikking og vinking dirigert styreleder Kark bl.a. til å bruke dobbeltstemmen, på tross av at Kark selv har sagt at det skulle han ikke kunne gjøre akkurat i den saken.

Så mitt sluttspørsmål til statsministeren er: Hvorfor i all verden har den norske regjering allerede frasagt seg adgangen til å rette et søksmål mot den svenske stat? Det har vært snakk om en mer verdi ved fusjonen på 100 milliarder kr. Det betyr at man allerede har frasagt seg muligheten til en erstatning på mellom 10 og 20 milliarder kr. Det er et par rikshospital, det. Hvorfor har den norske regjering så lett vint og uten noen flere drøftelser frasagt seg retten til å gå til søksmål mot den svenske stat for avtalebrudd i aksjonæravtalen?

Presidenten: Representanten Hagen har nok rett i at dette er en debatt hvor man kanskje ikke skal fremsette forslag, spesielt ikke mistillitsforslag mot et annet lands regjering. Presidenten vil vel også være av den oppfatning at man skulle forbeholde skjellsordene til dem som var til stede, og heller ikke kaste dem over Kjølén.

Einar Steensnæs (KrF): Selskapsdannelsen gjennom sammenslåingen av Telia og Telenor strandet den 16. desember etter en ganske turbulent forhistorie. Hvordan kunne det skje at dette selskapet, som det var knyttet så mange forventninger til, hvor eierne syntes å være skjønt enige om at sammenslåingen både industrielt og næringsmessig hadde vært riktig for de to selskapene, og hvor det gjennom forhandlinger også var oppnådd enighet om alle viktige hovedspørsmål, likevel kunne gå mot et brudd?

Det er kanskje ikke lett å finne fram til fullgode svar, men vi mener at statsministerens redegjørelse i dag svarer på en rekke av de spørsmål som representanten Jagland stilte, og gjør det også klart at det verken er evnen hos partene til å fatte hva avtalen faktisk gikk ut på, manglende juridisk og formell forankring i avtalens dokumenter når det gjelder forståelsen av hovedspørsmålene, eller en mangelfull kommunikasjon mellom eierne som kunne være årsak til ulik tolkning av avtaleforholdet.

Den detaljerte gjennomgangen fra statsministeren når det gjelder alle disse forholdene, godtgjør etter min mening at Regjeringen og den ansvarlige statsråden har gjort det som med rimelighet kan forlanges, for å sikre seg mot at slike mangler og misforståelser skulle oppstå.

Derimot er det mye som tyder på manglende vilje hos de svenske styremedlemmene til i praksis å følge opp avtalens ånd og bokstav. Når styreleder Jan Åke Kark til Telecom Revy den 30. september i et intervju eksplisitt bekrefter at det ikke er aktuelt å bruke dobbeltstemmen i styret i spørsmål om lokalisering av deler av virksomheten, for deretter nettopp å tvinge igjennom et slikt vedtak med sin dobbeltstemme når det gjelder mobilenheten bare vel to måneder senere, da er dette et talende uttrykk for mangel på *vilje* til å følge opp avtalen – eventuelt tro på at selskapet kan lykkes, og kanskje er det begge deler – som er en grunnleggende forutsetning for å kunne lykkes med ideen bak selskapsdannelsen. Dette var jo ikke et vedtak gjort i vanvare eller i god tro; tvert om ble styrelederen kraftig advart mot de alvorlige konsekvensene dette kunne få for det videre arbeidet med sammenslåingen. Når det så heller ikke var mulig å få de svenske eierne til å gripe inn og instruere sine styremedlemmer om å følge inngåtte avtaler, da kunne det ikke lenger være grunnlag for å gå videre med sammenslåingen. Det gjør heller ikke saken bedre at den ansvarlige svenske fagstatsråden hevder ikke å ha sett viktige brev i denne sammenheng, adressert til ham.

Det kan sikkert diskuteres hvor mange ganger og på hvor mange måter en skal gjenta en viktig premis dersom det er grunn til å tro at den andre parten skulle ha vanskelig med å oppfatte realitetene i et saksforhold, men styrebeslutningen den 8. desember med styreleder

Jan Åke Karks dobbeltstemme, sammenholdt med hva han forklarte i nevnte intervju, viser at dette ikke er poenget. Her mangler det ikke på forståelse, men ganske enkelt på vilje til å følge avtalen og de spillereglene som er nedfelt der, og da manglet også den grunnleggende forutsetningen for å kunne få virksomheten til å lykkes slik eierne hadde forventning om.

Det er selvfølgelig på sin plass at det stilles kritiske spørsmål i Stortinget når et slikt viktig prosjekt ikke kan gjennomføres. Har Regjeringen på tilfredsstillende vis ivaretatt alle viktige formelle og juridiske forhold i fusjonsprosessen? Har den gjensidige informasjon og forståelsen mellom eierne blitt sikret på en god nok måte? Er informasjonsplikten og dokumentasjonen overfor Stortinget ivaretatt?

Jeg mener at statsministerens grundige redegjørelse i dag godtgjør at Regjeringens håndtering fullt ut har vært tilfredsstillende, både i forhold til selskapet og hva som med rimelighet kan forlanges når det gjelder en forsvarlig oppfølging i forhold til eierne. Dette har verken med selvsikkerhet eller rent mel i posen å gjøre, slik VG hevder i dag. Det har å gjøre med en jobb som skal utføres på en forsvarlig måte.

La meg bare til slutt få understreke et viktig poeng som også statsministeren nevnte i sitt innlegg, at all verdens finjuss og formaliteter kan ikke redde et selskap dersom det ikke bygger på et tillitsfullt samarbeid og en felles strategi mellom eierne og i styret og i forholdet mellom ledelse og styret. Det var dessverre ikke tilfellet her.

Jan Petersen (H): La meg også takke for denne redegjørelsen. Det var en meget omfangsrik og detaljrik redegjørelse, men jeg tror det var et riktig valg av statsministeren å benytte anledningen til å gi så mange detaljer som overhodet mulig i denne saken.

Det er ikke noen tvil om at den situasjonen vi har kommet opp i, er sterkt beklagelig og bør ses på med atskillig alvor, fordi selve ideen om en fusjon, en sammenslutning, var en svært riktig idé. Det ville gitt et mer slagkraftig selskap, og det ville gitt betydelige ekstra verdier, som også Norge som aksjeeier ville hatt direkte glede av. Derfor er det meget beklagelig ut fra de tapte muligheter og de tapte verdier, og for Telenors vedkommende også den tapte tiden, at det ikke ble noe av denne sammenslutningen. Jeg tror også det er et tilbakeslag for et tilsvarende norsk-svensk samarbeid, fordi det naturlig vil være en tilbakeholdenhet overfor nye prosjekter.

Det er også et spørsmål om ikke alvoret siger inn når det gjelder andre av statens interesser. Det kan, slik rektor Reve har påpekt i avisen, være negativt for verdien av andre statlige interesser, fordi omverdenen får et inntrykk av at det i Skandinavia er en blanding av forretning og politikk som ikke er hensiktsmessig.

Og da er spørsmålet: Hvordan i alle dager kunne det gå slik at det minste ondet i en slik situasjon ble en oppløsning? Nå var statsministeren ganske diplomatisk på dette punktet, men jeg oppfattet ham allikevel slik at det var den manglende vilje fra Sverige til å følge opp inten-

sjonene som er selve sakens kjerne. Men det er underlig at det som det var 100 pst. riktig å få til for en tid tilbake, er det altså nå riktig å gå ut av. Derfor er det i seg selv viktig at Stortinget går nøye inn i denne saken og at den sendes til komite.

Også jeg har reagert på at noen utenfor denne sal har vært opptatt av at siden et flertall ønsket at vi skulle undersøke sammenslutningene, må Stortinget være forsiktig i sin gjennomgang av saken. Jeg deler ikke denne oppfatning, ja det er snarere slik at når Stortinget hadde en visjon og intensjon i denne saken, er det viktig at denne intensjonen også gjennomføres. Når er vedtak er fattet, har Regjeringen selvsagt ansvaret 100 pst., slik statsministeren i andre sammenhenger fortjenstfullt har gitt uttrykk for. Men når jeg har fulgt debatten bl.a. knyttet til budsjettet gjennom et par år, virker det som om ansvarsbegrepet er under press. Når det gjelder både opplysninger og embetsførsel, er det selvsagt at det er bare 100 pst. ansvar som gjelder.

Når det gjelder de ting som det nærmere må gåes inn i under komitebehandlingen og stortingsbehandlingen, er det ikke minst spørsmålet om avtaleverket var godt nok. Statsministeren la nå på bordet en ganske omfattende forklaring på hvorfor avtaleverket er blitt som det er blitt, men det gjenstår det faktum at dette avtaleverket ikke har stått imot det presset som har vært i saken. Nettopp når det er problematisk i utgangspunktet, og det har man jo visst, må avtalene skrives ytterst påpasselig, og det er derfor viktig at Stortinget går inn og forsikrer seg om at dette virkelig er gjort i dette tilfellet. Jeg registrerer at statsministeren sier at alle dokumenter vil bli gjort tilgjengelig, og det synes jeg er bra.

Det andre er: Når så store interesser er ute og går, hvordan har man da allikevel kommet i en situasjon hvor det åpenbart måtte improviseres en del på slutten? Og ikke minst kan man etter å ha hørt redegjørelsen undre seg over at det ble improvisert så mye på slutten som det ble gjort, og jeg fikk vel ikke helt tak i strategien på et hvert tidspunkt.

Jeg er ikke i tvil om at den svenske regjering i aller høyeste grad er å bebreide i denne saken, men nettopp derfor er det også viktig at strategien er klar: Hva har man nærmere gjort for at vi ikke skulle ende i den situasjonen som har oppstått?

Statsministeren var også innom en rekke ting vedrørende fremtiden. Det tror jeg er bra, ikke minst at han bekrefter børsnoteringen og delprivatiseringen, slik vi er blitt enige om. Det vil komiteen videre måtte gå inn i.

Johan J. Jakobsen (Sp): Et drøyt halvår etter at Stortinget behandlet sammenslåingen av Telenor AS og Telia AB, drøfter Stortinget i dag oppløsningen av det sammensluttede selskapet. Den grundige og detaljerte redegjørelsen fra statsministeren illustrerer på mange måter hvorfor det Stortinget i mai beskrev som et «sterkt nordisk telekonsern», allikevel ikke var sterkere enn at det havarerte før det var kommet ordentlig på skinner. Det hovedinntrykket en sitter igjen med, er at de svenske eierne ikke var villige til å etterleve reglene i den aksjo-

næravtale som fra norsk side var en grunnleggende forutsetning for at de to selskapene kunne slås sammen.

I innstillingen til proposisjonen som Stortinget behandlet i juni, var flertallet i samferdselskomiteen krystallklar i sine presiseringer av forutsetningene for at avtalen kunne godtas. Flertallet forutsatte nemlig at plasseringen av ledelsesfunksjonen skulle skje på en slik måte at det sikret balanse mellom aktivitetene i de to land, og at beslutningen om fordeling av ledelsesfunksjoner skulle «underlegges de spesielle stemmerettsregler som er etablert i aksjonæravtalen, dvs. at minst en aksjonærvalgt representant fra hvert land må være enig i beslutningen». Klarer kan det ikke sies. Og hvorfor Fremskrittspartiet og Høyre ikke ville være med på denne presiseringen, er et mysterium som bare partiene selv kan oppklare.

Som det gikk fram av statsministerens redegjørelse, var det aksjonæravtalens stemmerettsregler og de nevnte forutsetninger fra Stortingets side som de svenske eierne ikke var villige til å bekrefte, enn si respektere. Regjeringen hadde full politisk ryggdekning da den krevde svensk vilje til å etterleve aksjonæravtalens bestemmelser, og at konsekvensene i motsatt fall måtte bli en oppløsning av de sammenslåtte selskapene. Da dette ble en uunngåelig konklusjon, tjener det begge de to regjeringer til ære at beslutningen om oppløsning ble gjort i minnelighet og uten de sterke utfall som inntil da hadde preget debatten. Dette betyr forhåpentligvis at også den praktiske deling av boet kan skje på en rask og ryddig måte som ikke skader de to selskapene unødig.

Jeg ser ingen grunn til å gå nærmere inn på den omfattende brevveksling som har funnet sted mellom de to lands eiere, representert henholdsvis ved den norske samferdselsministeren og den svenske næringsministeren. Jeg kan ikke se at denne korrespondansen rokker ved det som er hovedspørsmålet, nemlig om de svenske eierne var villige til å instruere sine styremedlemmer i samsvar med forutsetningene i aksjonæravtalen. At statsråd Fjærvoll i brev av 23. september sier seg enig i sin statsrådskollega Rosengrens synspunkter, kan ikke være oppsiktsvekkende når Rosengren i brevet bl.a. understreker at den avtale som er godkjent av de to lands parlamenter, «självfallet skall respekteras». At svensk aksjelovgivning gjelder for et selskap som har hovedkontor i Sverige, er ubestridt. Men aksjonæravtalen kom jo i stand nettopp fordi den svenske aksjelovgivningen alene ikke ivaretok norske interesser på en god nok måte. I punkt 9.8 i avtalen står det til og med at avtalen har forrang dersom det oppstår motstrid mellom bestemmelser i avtalen og bestemmelser i vedtektene.

Ingen regjering rår over maktmidler som kan tvinge et annet lands regjering til å instruere sine styremedlemmer om å etterleve en inngått avtale. Regjeringen har etter min oppfatning opptrådt meget ryddig. Jeg kan vanskelig se at Regjeringen kunne ha håndtert denne saken på en annen og en bedre måte, og redegjørelsen og de innlegg som har kommet så langt i debatten, rokker etter min mening ikke ved denne hovedkonklusjonen.

Kristin Halvorsen (SV): Statsminister Bondevik har prosedert sin egen sak i en drøy time. SV er enig i at re-

degjørelsen sendes til komite, og vi kan på det nåværende tidspunkt ikke utelukke svakheter i den juridiske gjennomgang av det statsministeren har gitt. Men SV er også enig i det som Steensnæs fra Kristelig Folkeparti var inne på, nemlig at ikke all verdens finjuss nødvendigvis gir oss alle svar. Vi mener at den viktigste feilvurderingen Regjeringen har gjort, er bedømmelsen av om det lå et faktisk samarbeidsklima til grunn for å fusjonere de to selskapene Telia og Telenor. Det er ikke finjuss, det er en politisk vurdering. Og etter vår mening er statsministerens grundige gjennomgang en evig beskrivelse av gjentakende maktkamper. Dette har ikke vært en hemmelighet før nå. Det som er sakens kjerne i forhold til at fusjonen havarerte, nemlig manglende respekt for likeverdsbestemmelsen i avtalen, var grunnen til at avtalen havarerte første gang i 1998. Det er den stadig gjennomgående kampen mellom forståelsen av hva slags avtaler som skal ligge til grunn.

Etter SVs oppfatning er den dårligste vurderingen Regjeringen har gjort, at den ikke har stilt seg spørsmålet underveis hver gang disse kampene har kommet opp: Hør her, er det egentlig grunnlag for en sammenslåing av disse selskapene? Da tror SV at man på et tidligere tidspunkt hadde kommet til at det var det faktisk ikke. I SV frykter vi også at den lite ærerike runden som Regjeringen opplevde i Stortinget i 1998 – da stortingsflertallet bad daværende samferdselsminister Dørum om å gå videre i forhandlinger med Telia og Telenor – spøkte i Regjeringens bakhode. Det er ikke det samme som å frata Regjeringen ansvar for hva som faktisk skjer. Men det kan gi oss et lite innblikk i at Regjeringens politiske vurderingsevne har blitt lammet av taburettåke. Det gir ikke sikkerhet for at saken er grundig nok vurdert underveis.

Vi synes heller ikke at stortingsflertallet kommer særlig ærerikt ut av behandlingen av avtalen. Det har vært offentlig kjent hva slags strid det har vært mellom svenske og norske eiere og svensk og norsk selskap i denne saken. Det er merkelig i ettertid at det bare er SVs Inge Myrvoll som påpeker den svakheten i innstillingen at man lager en konstruksjon som baserer seg på samarbeid, fordi eierne på forhånd ikke har blitt enige.

Det er mange som har sammenliknet dette med et havarert ekteskap. Hvis vi skulle ta en lokaliseringssak fra ekteskapsfronten som mange vil kjenne seg igjen i, nemlig om hvor man skal feire jul i år, så vet alle at man ikke går til ekteskapskontrakten dersom det er slik at ens kjære ektemann insisterer på å reise hjem til mamma slik som han gjorde i fjor, og at fordi han har bilnøkkelen, så har han dobbeltstemme. (Munterhet i salen) Da ringer man hjem til sin egen mor og sier: Han respekterer meg ikke, dette kan ikke gå. Det er den vurderingen regjeringspartiene har latt være å gjøre.

I SV mener vi det er en svært dårlig idé å privatisere Telenor. Vi mener tvert imot at Regjeringen burde stå på det den egentlig og innerst inne mener: bryte avtalen med Høyre og Fremskrittspartiet og ikke la seg lede inn i privatiseringsfristelser, og at alle husker på at dette ikke engang hadde vært en sak hvis ikke Telenor hadde vært et statlig eid selskap. Hvis Telenor hadde vært et privatisert

selskap, hadde man heller ikke kunnet ha diskusjonen om lokalisering av mobiltelefoni.

Til slutt har jeg en bønn å komme med til mine medrepresentanter. Det er å slutte med den groveste svenskehetsen. I en nabokrangel er det ofte sånn at de andre naboene gjerne legger litt skyld både på Hansen og Svensson. Det hefter derved ved begge.

Fra hjemmefronten kan jeg rapportere at blånissene ikke lenger er redde for rødnissene, og jeg anbefaler de avsluttende kapitler i julesagaen på NRK på begge sider av Kjølén.

Gunnar Kvassheim (V): Statsministeren gav en god og gjennomarbeidet redegjørelse og fokuserte på det som har vært de omdiskuterte spørsmålene. Det var litt underlig å høre Thorbjørn Jaglands innlegg. Det virket ikke spesielt tilpasset redegjørelsens solide dokumentasjon.

Jeg synes redegjørelsen er en god opptakt til Stortingets behandling av det som er skjedd før og etter telefusjonen. Redegjørelsen bekrefter inntrykket av at Regjeringen har håndtert denne saken på en grundig og skikkelig måte. Jeg kan iallfall så langt ikke se at det har blitt avdekket kritikkverdige forhold. Likevel er det naturlig å se på det som har skjedd, i et kritisk lys. Sakens alvorlige karakter tilsier det. Det er viktig å gå grundig gjennom saken og hendelsesforløpet for å se om man kan høste nyttig erfaring fra det som har skjedd. Det kan og være betimelig å se på måten et så stort prosjekt er organisert på, og på måten forhandlingene er lagt opp på.

Med bakgrunn i sakens karakter har jeg ikke problemer med å forstå at Høyre, Fremskrittspartiet og SV har en kritisk, men avventende holdning. Jeg er noe mer undrende til at Arbeiderpartiet har valgt å la bombastiske og meget kritiske kommentarer være deres bidrag helt fra fusjonsbruddet ble kjent. Med et slikt utgangspunkt er det fare for at man tolker de opplysninger som framkom i ettertid, med utgangspunkt i den relativt fastlåste posisjonen man har satt seg i. Det må være anledning til å undre seg over at Arbeiderpartiets fremste talsmann i denne saken, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, allerede få minutter etter at han var gjort kjent med fusjonsbruddet, mente å vite nok til det media kalte en knusende kritikk, og hudflettet Regjeringen fordi den angivelig hadde gjort en dårlig jobb og skadet norske interesser.

I dag hører jeg at Thorbjørn Jagland sier at det er grunnlag for nærmere undersøkelser for å se om Regjeringen har gjort en dårlig jobb. Det går i alle fall rette veien. Jeg stiller meg spørrende til hva som var årsaken til at Arbeiderpartiet hadde slik bråhast med å være skråsikker i denne saken. Statsministeren har på en god måte redegjort for de faktiske forhold og belyst den juridiske ryggdekning Regjeringen mener å ha. Men dersom det ikke er vilje til å etterleve en avtale, er det ikke grunnlag for et tillitsfullt samarbeid.

Jeg legger for øvrig til grunn at ingen, aller minst Arbeiderpartiet, kan mene at det er kritikkverdig av Regjeringen å ha tillit til og stole på svenske sosialdemokrater. Det er dokumentert at svenskene var klar over fortolkningen når det gjelder de omstridte punktene i avtalen,

bl.a. framgår det med den ønskelige tydelighet av styreformann Karks intervju med Telecom Revy den 30. september, hvor han uttaler seg om bruk av dobbeltstemmen helt identisk med det som er den norske oppfatningen.

Det er hevdet at fusjonen brøt sammen fordi avtalen var for dårlig og mangelfull. Mitt bestemte inntrykk er at det som skapte problemer for svenskene, er at avtalen var for god for Norge. Svenskene var misfornøyd med bytteforholdet, og svenskene var misfornøyd med at aksjonæravtalens bestemmelser om stemmerett gav et godt vern for de ulike aktørene.

Det framgår av statsministerens redegjørelse at svenskene har gjort forsøk på endring både på bytteforhold og aksjonæravtale. Når man ble klar over at Norge ville bruke avtalens klare bestemmelser aktivt, forstod man at ambisjonen om å gjøre selskapet totalt svenskdominert, ikke kunne gjennomføres. Det er etter min oppfatning bakgrunnen for at fusjonen brøt sammen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg skal prøve kort å kommentere noen av de spørsmål som er stilt fra de parlamentariske ledere i den runden vi nå har hatt. Jeg synes det er naturlig og klokt, selv om jeg ikke skal blande meg inn i Stortingets behandling av saken, at redegjørelsen går til komitebehandling. Det har jeg intet imot.

Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Thorbjørn Jagland, stilte spørsmålet om ikke samarbeidsforholdene var så dårlige før avtaleinngåelse at avtalen ikke burde vært inngått. Som jeg redegjorde for, har vi i dette spørsmålet på alle avgjørende punkter hatt et nært samråd med Telenors styre og senere de fire norske aksjonærvalgte medlemmene i det felles styret. De anbefalte Regjeringen å gå videre i fusjonsplanene og prosessen hvis bestemte krav ble oppfylt. De var også, som kjent, selv med i forhandlingene og så til at slike krav ble oppfylt, og derfor fant vi det riktig i samråd med Telenors styre å gå videre med sammenslåingen.

Dette vil også være svar på et av de spørsmål SVs parlamentariske leder, Kristin Halvorsen, stilte. Vi holdt altså nær kontakt med Telenors styre, senere de aksjonærvalgte styremedlemmene i det felles styret, og opptrådte i samsvar med dem. Når Telenors styre valgte å ville gå videre hvis krav ble innfridd, og det ble de, skulle det ha vært veldig sterke grunner til at en regjering skulle ha gått imot en slik anbefaling, når vi vet hvilke gevinster fusjonen kunne ha skapt. Jeg vil i hvert fall tro det kunne ha skapt grunnlag for betydelig kritikk om vi så hadde gjort.

Jagland stilte også spørsmålet om når det oppstod en uholdbar situasjon. Som det framgikk av min redegjørelse, var samarbeidssituasjonen vanskelig allerede før det omtalte styremøtet den 8. desember, men det var under og etter det styremøtet at situasjonen ble uholdbar, slik vi vurderte det, fordi vi hadde grunn til å tro – jf. intervjuet med styreleder Kark så sent som 30. september – at stemmerettsreglene ville bli fulgt også når lokalisering av forretningsenheters ledelse ville komme opp. Derfor ble situasjonen først uholdbar etter at det som man altså tidligere hadde sagt skulle skje, ikke skjedde.

Jagland reiste også spørsmålet om høringsuttalelser fra flere departement, som bl.a. er gjengitt i mediene i dag. Jeg gjør da oppmerksom på at disse uttalelsene er slike som kommer ved helt normal departementshøring når en proposisjon utarbeides. Og som jeg sa i redegjørelsen, mener jeg at innholdet i de merknadene som kom fra disse departementer, er ivaretatt i den endelige proposisjonsteksten.

Jeg forstod det også slik at Jagland mente Regjeringen ikke hadde gjort det som var nødvendig for å bringe klarhet i forståelse av stemmerettsreglene til klarhet. Som jeg la hovedvekt på i min redegjørelse, mener jeg faktisk at vi har gjort det som med rimelighet kan forlanges for å bringe fram en slik klarhet. Og vi mener det er all grunn til å tro at de på den svenske side var klar over innholdet i disse stemmerettsreglene. Det fremgikk, som sagt, bl.a. av intervjuet med Jan Åke Kark, styrelederen på svensk side. Da kommer en til et punkt hvor det vel ikke kan være snakk om å avkreve *enda* flere forsikringer, men at en rett og slett må bygge på tillit og tro på at avtaler holdes, og at det som er sagt, blir gjort, slik som også de parlamentariske ledere fra Kristelig Folkeparti og SV, Einar Steensnæs og Kristin Halvorsen, sterkt understreket.

Så sa vel også Arbeiderpartiets parlamentariske leder at flere saker tyder på at Regjeringen ikke makter å håndtere saker i en åpen internasjonal økonomi. Jeg må si at jeg stiller meg ganske undrende til en slik generell karakteristikk. Jeg mener faktisk at Regjeringen generelt har håndtert internasjonal politikk på en god måte, og også håndtert internasjonale økonomiske spørsmål på en betryggende måte. Hvorfor denne saken endte som den gjorde, har jeg redegjort for, og mener at det ikke er den norske regjering å klandre.

– Jeg skjønner at tiden er ute, men jeg ber om lov til å svare på spørsmålene fra et par parlamentariske ledere til. Hvis ikke, beklager jeg det, men ...

Presidenten: Med Tingets tillatelse vil presidenten åpne for det. – Det ser det ut til at statsministeren har.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Da vil jeg gjerne også kommentere Fremskrittspartiets parlamentariske leder, Carl I. Hagens, spørsmål om jeg i klartekst vil si at det ble brudd fordi den svenske regjering ikke fulgte opp aksjonæravtalen. Det var ganske gjennomtenkt det jeg sa på dette punkt, som jeg også mener det var det jeg sa på de andre. La meg si det igjen: Jeg mener at de svenske aksjonærvalgte styremedlemmene ikke opptrådte i samsvar med aksjonæravtalens stemmerettsregler. Det viste seg heller ikke mulig å få den svenske eier til uten forbehold å instruere disse styremedlemmene om ny behandling etter aksjonæravtalens stemmerettsregler. Da finner jeg det som statsminister ikke nødvendig eller riktig av meg å gå nærmere inn på dette.

Til Hagens spørsmål om hvorfor Regjeringen har frasagt seg retten til erstatningskrav: Fordi, som sagt, slike krav ville ha ført til en årelang rettskonflikt, som i seg selv, tror jeg, ville ha vært skadelig for Telenor. Eventuelle motkrav, som en i en slik sak måtte regne med, selv

om de ikke skulle være godt begrunnet, ville virke verdiforringende for et selskap som skulle børsnoteres. Av disse grunner fant vi det best å avslutte denne saken i minnelighet med den svenske regjering.

Til Høyres parlamentariske leder, Jan Petersen, vil jeg si at jeg selvsagt er helt enig med Petersen i at når det er fattet et vedtak i Stortinget, så er det Regjeringens ansvar 100 pst. å følge det opp. Det ansvaret mener jeg at Regjeringen har ivaretatt. Det er derfor vi har gått så grundig inn i saken og gitt en så grundig redegjørelse for Stortinget i dag.

Det var også et spørsmål fra Petersen om hvorfor såpass mye har blitt improvisert. Som det vel fremgikk av min redegjørelse, opplevde vi at det flere ganger kom opp spørsmål fra svensk side som vi trodde for lengst var avklart, og som også i praksis ville ha innebåret endringer av avtaleverket. Det hadde vi egentlig ikke grunn til å tro når avtalen skulle være klar, og da må man takle situasjonen der og da. Vi har ment, og det har redegjørelsen vist, at vi stod fast. Statsråden utsatte også en avreise til Stockholm, fordi vi ikke aksepterte det som ville ha vært endringer i avtalen. Det falt da på plass på grunn av vår faste holdning. Så jeg mener vi har hatt en fasthet og en strategi i dette.

Når det gjelder SVs parlamentariske leders innlegg, så var vel det naturlig nok preget av at SV stemte imot sammenslåing, og hennes spørsmål om vi ikke underveis stilte spørsmål ved om det var grunnlag for sammenslåing, har jeg svart på. Vi stilte det spørsmålet flere ganger, fordi det kom opp forslag fra svensk side som ville ha innebåret endringer av avtalen. Vi holdt altå tett samråd med Telenors styre om dette, og jeg har svart på hvorfor vi valgte å gå videre.

La meg til slutt si at det også etter den norske regjeringens vurdering var uheldig at dette prosjektet ikke lyktes. Jeg mener altså at Regjeringen har gjort det en med rimelighet kunne forlange for at det skulle lykkes. Når det ikke nådde fram, hadde Regjeringen ansvar for en best mulig utgang på saken, og i forståelse med den svenske regjering mener jeg at vi har funnet den best mulige utgangen, og vi skal fortsatt leve med og ha et godt forhold til vår svenske nabo.

Presidenten: Presidenten vil nå foreslå at statsministerens redegjørelse i henhold til Stortingets forretningsordens § 34 a første ledd bokstav c sendes til behandling i samferdselskomiteen. – Dette anses vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 1999 under Forsvarsdepartementet (Innst. S. nr. 84 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 6 (1999-2000))

Hans J. Røsjarde (Frp) (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg skal forsøke å justere stemmevolumet, slik at jeg når fram til dem som måtte være igjen i salen!

På vegne av forsvarskomiteen legger jeg fram Innst. S. nr. 84 om endringer på statsbudsjettet for 1999 under Forsvarsdepartementet. Det er en enstemmig innstilling.

Innstillingen avviker på ett punkt fra Regjeringens forslag, og det har komiteen i sine merknader begrunnet. Jeg skal ganske kort gjøre rede for denne endringen.

Det skyldes at det har oppstått et mindrebehov vedrørende deltakelse i SFOR-styrkene som i alt ble vurdert til å være litt over 202 mill. kr. Komiteen har sluttet seg til Regjeringens forslag om at det av dette beløpet bevilges 38 mill. kr til kjøp av pansrede personellkjøretøyer, og at 1,5 mill. kr brukes til dekning av utgifter knyttet til stabsoffiserer som deltar i operasjonene på Øst-Timor. Dette har altså komiteen vært enig i.

Men så er det at det oppstår en liten endring i forhold til Regjeringens forslag, og det tror jeg må ses i en sammenheng som forklarer klart hvorfor en slik omdisponering er riktig å foreta. Av St.prp. nr. 14 og Innst. S. nr. 71 for 1996-97 fremgår det at 300 mill. kr ble omdisponert – eller skal vi si «lånt» – fra kap. 1760 post 45, altså Forsvarets investeringskapittel, for å dekke kostnadene ved IFOR-operasjonene i Bosnia. I den forbindelse var det et klart flertall i komiteen, alle med unntak av Sosialistisk Venstreparti, som sa følgende:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er enig med departementet i at disse midlene bevilges på nytt som tillegg til budsjett-rammen når behov for ekstra investeringsmidler er til stede.»

Det er det komiteen nå har grepet fatt i, vel vitende om at investeringsmidlene til Forsvaret langt fra dekker de behov som synes å være til stede. Om det siste får jeg kanskje uttale meg på egne vegne, slik at det ikke oppstår noen disputer om det behov som til enhver tid måtte være til stede.

Nå har komiteen fått klarlagt at i alt 155 mill. kr av disse 300 mill. kr er gått tilbake til Forsvarets investeringsbudsjett, og med dette som bakgrunn mener komiteen at man får ta de 145 mill. kr som gjenstår, slik at man da totalt sett har tilbakeført i alt 300 mill. kr til investeringskapitlet, som man i sin tid «lånte» av. Dermed har man altså gjort opp regningen på dette området.

Det er en glede å se at det er en samlet komite som foretar denne nødvendige oppryddingen. Det betyr at 107 mill. kr i tillegg til det Regjeringen selv foreslår, får en slik behandling. Det skulle være greit – dermed har man på en måte ryddet opp i dette låneforetakende. Det er viktig å understreke at Stortinget senere har slått fast at man skal ha en tilleggsfinansiering av internasjonale operasjoner, og sett i lys av det er det også etter min mening en ryddighet i det som nå er foretatt. Jeg betviler at forsvarsministeren er særlig lei seg for at komiteen har justert dette.

Når komiteen gjør dette, forteller det også at Forsvaret står foran betydelige utfordringer. Det er verken tid eller sted for å gå igjennom dette nå. Men med en henvisning tilbake til debatten om forsvarsbudsjettet for neste år tror jeg det blir nokså klart at den tilbakeføringen som her finner sted, vil bidra – dog i liten grad, men iallfall i en viss grad – til å rette opp igjen en del av de skjevheter som ligger inne i budsjettene, hvor det uten tvil i året som kommer, og i årene som kommer hvis man ikke gjør

dramatiske håndgrep for å rette på det, vil være et misforhold mellom den totale virksomheten og de midler som stilles til rådvelde, noe som vil kunne gå ut over investeringsbudsjettene. Det skal bli en annen debatt.

Så helt til slutt: Komiteen har sluttet seg til departementets forslag om at Trøgstad fort overdras til Trøgstad kommune. Jeg tror at det i det klima som nå råder, er grunn til å understreke at det følger ingen særlige forpliktelser når det gjelder det rent forsvarsmessige overfor Trøgstad kommune i en slik sammenheng. Det dreier seg om å åpne for publikum og ikke åpne ild eller gjøre noe annet. Men også den forutsetning at man ikke kan avhende eiendommen innen ti år, synes å være i tråd med dagens aktuelle situasjon og tenkning.

Videre har komiteen sluttet seg til en overdragelse til Sola kommune av bygninger knyttet til bruk for Krigshistorisk Museum Rogaland.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Bjørn Tore Godal (A): Ganske kort: Jeg er i likhet med komiteens leder glad for at vi med denne innstillingen får en reell styrking av forsvarsbudsjettet til investeringsmidler med 107 mill. kr utover Regjeringens opplegg. Det er hardt tiltrengte midler i en situasjon der det er et meget stort sprik mellom forventede driftsinnsparinger i Forsvaret som er nødvendig for å finansiere investeringene, og de faktiske resultater. Men det er selvsagt, som allerede sagt, god grunn til å minne om at dette er tilbakebetaling av lånte midler, riktignok fra flere år tilbake. Likevel er det gledelig, fordi det er en tendens til at gamle lån blir glemt eller blir forringet i verdi. Slik sett er det på tide at dette skjer gjennom denne operasjonen. Tidspunktet var nå – all den tid utgangspunkt for lånet var innsatsen i IFOR i Bosnia for flere år tilbake, og det er en innsats som nå i det alt vesentlige avvikes i og med høstens nedtrapping av den norske virksomheten i Bosnia.

Dagrun Eriksen (KrF): Saksordføreren har redegjort for innholdet i både proposisjonen og innstillingen. Som sagt før meg ble det i Innst. S. nr. 71 for 1996-97 omdisponert fra kap. 1760, post 45, 300 mill. kr for å dekke utgifter ved IFOR-operasjonene i Bosnia. IFOR gikk så over til SFOR, og det norske bidraget her er nå betydelig redusert. Det utgjør et mindrebehov på 202, 535 mill. kr på 1999-budsjettet. I nevnte innstilling sa et klart flertall, alle utenom SV, at disse midlene skulle tilbakeføres ved behov. Det er til nå tilbakeført 155 mill. kr.

– Det var historien. Tiden fremover har utfordringer. Vi vet at vi nå står overfor store materiellinvesteringer. Store nye og tunge prosjekter står på dagsordenen. Det gir økonomiske utfordringer. Men jeg vil også her si at det er en økonomisk utfordring å få stabilisert og deretter redusert driftsutgiftene i Forsvaret. Vi har derfor funnet det riktig nå å tilbakeføre 107 mill. kr i tillegg til proposisjonens 38 mill. kr. Da er den totale summen som er tilbakeført til kap. 1760, post 45, nå blitt 300 mill. kr. Det var ikke vår hensikt å gjøre dette på dette tidspunkt, det viser proposisjonen, men siden flertallet ville ta det alle-

rede nå, fant vi det riktig å støtte dette i dagens innstilling. Da begynner vi det nye årtuset med litt blankere ark, og Forsvaret får råd til en fargestift eller to.

Gunnar Breimo hadde her overtatt presidentplassen.

Ingvald Godal (H): Berre nokre ganske få ord i tilknytning til tilbakeføringa av midlar til materiellinvesteringskapitlet. Det har i dei seinare åra utvikla seg ein etter mi meining uheldig praksis her i huset der ein stadig brukar kap. 1760 som ein slags ymsepost til mange forskjellige formål. Eit eksempel var at ein tok 300 mill. kr for å finansiere operasjonen i Bosnia. Dette blir no gjort opp, men me har òg andre eksempel: For ikkje veldig lenge sidan tok ein 800 mill. kr frå denne posten, noko som gav som resultat at ein måtte kansellere ein ferdigforhandla kontrakt for ei fornying av Hercules-flåten. Dette er ein veldig uheldig praksis.

Det er to grunnar til at eg tek det opp og vil peike på det. Den eine er at me no gjennomfører ei ganske hardhend rasjonalisering i Forsvaret. Dei som er tilsette i Forsvaret, stiller opp og medverkar her, og heile tida heiter det at me må rasjonalisere på drifta for å få midlar til å investere. Så, når ein då gjennomfører dette, tek ein plutsleg dei midlane som ein har innspart gjennom rasjonalisering, og brukar til heilt andre ting. Det er eit veldig dårleg signal til dei tilsette i Forsvaret. Den andre grunnen er at det blir veldig vanskeleg å planlegge når ein ikkje eingong kan vera sikker på at midlar som er løyvde, vil bli nytta til det formålet dei er øyremerkte for. Då blir det veldig vanskeleg. Så eg vil berre oppmode samtlege – og ikkje minst statsråden – om no å slutte med denne praksisen og ikkje bruke kap. 1760 som ein ymsepost lenger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 1626)

S a k n r . 3

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om endring av regelverk tilknyttet skattelovens § 76 om særfradrag for forsørgelse (Innst. S. nr. 77 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:15 (1999-2000))

Tore Nordtun (A) (ordfører for saken): Forslaget i Dokument nr. 8:15 som er fremmet av representanten Siv Jensen, er et forslag til endringer i skatteloven § 76 slik at fradrag for forsørgelse etter denne bestemmelsen begrenses til foreldre og barn. Som saksordfører tilskrev jeg finansministeren ved behandlingen av dette Dokument nr. 8-forslaget, og finansministeren har i brev til komiteen av 9. november 1999 oversendt sine merknader. Av merknadene fremgår det at bestemmelsene gjelder alle skattytere «som forsørger andre enn barn som

han/hun har krav på barnetrygd eller forsørgerfradrag for». Men det gjelder bare dersom «det vil være urimelig å la forsørgelsen være uten virkning ved skattlegging av forsørgeren». Skattefradraget er som kjent 5 000 kr for hver forsørget person. Fradraget gis også når den forsørgede person bor i utlandet, men i slike tilfeller kan fradraget begrenses til faktiske utgifter. Bestemmelsen om særfradrag etter skatteloven § 76 omfatter nordmenn som har forsørgeransvar for andre enn barn som han eller hun har krav på barnetrygd eller forsørgerfradrag for.

I brevet fra finansministeren sies det at Finansdepartementet

«har ikke oversikt over hvor mange skattytere som krever fradrag for forsørgelse av personer bosatt i utlandet, eller hvilket fradragsbeløp det samlet dreier seg om».

Jeg vil også understreke at det er gitt retningslinjer for hva slags dokumentasjon ligningsmyndighetene skal kreve for forsørgelse i utlandet. Det skal bl.a. kreves dokumentasjon fra offentlige myndigheter i hjemlandet til den forsørgede for at forsørgelse foreligger. Spørsmålet om ektheten i dokumentasjonen vil alltid kunne være et problem i forhold til myndigheter i andre land, men ligningsmyndighetene kan avslå krav om fradrag etter skatteloven § 76 dersom de ikke er tilfreds med den framlagte dokumentasjonen.

Jeg vil også understreke at redegjørelsen i brevet fra finansministeren ikke gir grunnlag for antakelser om at fradrag etter skatteloven § 76 er særlig omfattende, eller at det er særskilte ligningsmessige problemer knyttet til fradraget for personer bosatt i utlandet. Det har flertallet også tatt med i sin komitemerknad på side 2 i innstillingen, der vi understreker at:

«Finansdepartementet ikke har oversikt over hvor mange skatteyttere som krever fradrag for forsørgelse av personer bosatt i utlandet, eller hvilket fradragsbeløp det samlet dreier seg om».

Når det gjelder praksisen og dokumentasjonen, sies det videre:

«Dette flertallet ber departementet foreta en nærmere undersøkelse av hvorvidt det knytter seg misbruk til ordningen med særfradrag etter skatteloven § 76.»

Når det gjelder ligningsmyndighetenes merarbeid med dette, ber det samme flertallet «om at departementet i et egnet dokument kommer tilbake til Stortinget med forslag til endringer i skatteloven dersom slike forhold avdekkes» – altså at det kan være et misbruk, hvor store summene er og dette med dokumentasjon. Men på bakgrunn av det skrivet som finansministeren har kommet til komiteen med, finner ikke flertallet i denne saken grunnlag for å «slå til» og si at vi nå skal innskrenke og begrense det. Det går også fram av det forslag til vedtak som foreligger, om at dokumentet vedlegges protokollen. Vi avviser det ikke, men vi vedlegger det protokollen, nettopp på bakgrunn av at vi ber finansministeren komme tilbake med en grundigere redegjørelse etter at han har innhentet flere opplysninger osv., slik at vi i større grad kan vurdere helheten i forbindelse med en endring av § 76, hvis vi skal gå til det skrittet.

Siv Jensen (Frp): Bakgrunnen for fremleggelsen av dette forslaget var bl.a. at det i TV 2s program «Rikets tilstand» fremkom at det var vanskelig å kartlegge omfanget av bruken av forsørgelsesfradrag i utlandet. Og etter å ha gått nærmere inn i regelverket knyttet til skatteloven § 76, er det rimelig åpenbart for meg at regelverket er uklart, og at det i stor grad åpner for bruk av skjønn.

Det som overrasker meg litt, er saksordførerens fremstilling av at man nå ønsker å be departementet om å kartlegge om denne ordningen blir misbrukt. Jeg har lyst til å spørre representanten Nordtun: Hva er da definisjonen på misbruk, når man har en ordning som i realiteten åpner for at man kan få fradrag for forsørgelse, ikke begrenset til nære familiemedlemmer, men i og for seg til hvem som helst, så lenge man kan dokumentere at man har såkalt forsørgerbyrde for dem? Da har man jo ikke misbrukt en ordning. Selv om man kanskje har fradrag for en haug med personer i utlandet, har man likevel holdt seg innenfor det regelverket som Norge tillater. Og det er jo det som er hele hovedpoenget med mitt forslag, nemlig å avgrense retten til forsørgerfradrag i utlandet til å gjelde foreldre og barn. Det vil være enklere å etterleve for norske myndigheter, men ikke minst vil det bidra til å fjerne en mistanke rettet mot personer som krever forsørgerfradrag.

Jeg synes i og for seg at finansministeren i sitt brev har vært relativt positiv til å komme med innspill til løsninger på dette. Selv om finansministeren ikke er 100 pst. enig i forslaget fra meg, har han f.eks. foreslått å sette et tak på forsørgerbyrde på fire personer, som han også sier vil være mindre ressurskrevende for ligningsmyndighetene. Derfor overrasker det meg at det flertallet nå gjør, er å pålegge Finansdepartementet og skattemyndighetene først å kartlegge omfanget av denne ordningen, altså at man skal ta i bruk betydelige ressurser for å finne ut noe som departementet i dag ikke har noen oversikt over. Departementet kjenner ikke til hvor mange som krever slikt fradrag, og de kjenner heller ikke til hvilke beløp det her er snakk om. Det synes jeg i og for seg er unødvendig, for det dette dokumentet inviterer til, er å ta stilling til hvor mange mennesker man ønsker at man skal ha fradrag for. Og begrenser man det, begrenser man automatisk også en rekke andre forhold. Når det da så klart gis uttrykk for at man i en rekke tilfeller ikke kan stole på ektheten av dokumentene fra utenlandske myndigheter, hvorfor skal man da på toppen av det hele ha et regelverk som åpner for så stor grad av skjønn?

Jeg tar med dette opp forslaget fra Fremskrittspartiet, men varsler også her at vi vil gi forslaget fra Høyre og representanten Bastesen subsidiær støtte hvis vårt forslag faller.

Presidenten: Siv Jensen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjellaug Nakkim (H): Jeg kan stort sett slutte meg til mesteparten av det representanten Siv Jensen sa i sitt innlegg. Jeg er i likhet med henne noe forundret over det flertallet sier i innstillingen, om at Finansdepartementet

må undersøke nærmere om det knytter seg misbruk til ordningen med særfradrag for forsørgelse, og om den har ført til store byrder for likningssetaten. Hvor mange skattytere som krever forsørgerfradrag for personer bosatt i utlandet, spiller egentlig liten rolle for selve ordningen, det er hvordan ordningen skal praktiseres – og praktiseres likt for alle, det regner jeg med kan gjøres – vi skal ta standpunkt til i dag, og ikke omfanget og hvor mange skattytere denne ordningen gjelder.

Høyre mener at betydningen av slektskapsforhold bør tillegges samme vekt enten de forsørgede er bosatt i utlandet eller i Norge. Slik vi tolker ordlyden i Skattedirektoratets Lignings-ABC, er det lettere å få fradrag for forsørgelse av personer bosatt i utlandet sammenliknet med personer bosatt i Norge. Det er denne praksis man nå vil bort fra.

Vi synes derfor det er hensiktsmessig å stramme inn reglene noe, og at det er rimelig at de avgrenses slik at man kun får fradragsrett for forsørgelse av foreldre og barn. Dette er en rimelighetsbetraktning som jeg også tror generelt sett deles av befolkningen. Vi er også enig i at det bør stilles strengere krav til dokumentasjon. Det er høyst varierende hvordan dette nå praktiseres av de enkelte likningskontor. Når vi ikke slutter oss fullt og helt til Fremskrittspartiets forslag, er det fordi vi synes at punkt c er altfor krevende. At man skal følge levekostnadene i forsørgedes bostedsland, synes vi egentlig ikke har noen hensikt. Når det gjelder punkt a i Fremskrittspartiets forslag, forutsetter vi at likningsloven praktiseres likt overfor alle skattytere, selv om det gjelder forsørgeransvar i utlandet. Vi synes altså slett ikke det er nødvendig med punktene a og c. Derfor har vi fremmet et forslag som står på side 3 i innstillingen, og som jeg herved tar opp.

Presidenten: Kjellaug Nakkim har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Jørgen Holte (Sp): Eg viser til saksordfører, representanten Tore Nordtun, og sluttar meg til det som der vart uttrykt. Eg vil legge til og presisere at gjeldande rett er at skattytar som forsørgjer andre enn barn ein har krav på barnetrygd eller forsørgjarfradrag for, har krav på eit særfradrag i inntekta på 5 000 kr for kvar person ein har forsørgjaransvar for. Dette gjeld også for personar som ein forsørgjer og som bur i utlandet.

Forslaget om endring av regelverk og praktisering av denne regelen synest å vere grunna i behovet for å skjerpje krava til dokumentasjon, ut frå tvil om innhaldet i den dokumentasjonen som offentlege styresmakter i heimlandet til den som blir forsørgd, gir.

Som saksordfører nemnde, sa finansministeren i sitt brev av 9. november at det i dag ikkje ligg føre ei oversikt over omfanget av slike saker og i kva grad det er grunn til å tru at det er vanskeleg å utøve denne regelen. Derfor finn vi i Senterpartiet og sentrumspartia det ikkje godtgjort at omfanget av skattefrådraga og dei eventuelle likningsmessige problema er slik at det skulle tilseie endringar av regelen. Men dersom departementet etter ei

(Holte)

nærare vurdering skulle kome fram til at ordninga har utilsikta verknader, og at den er vanskeleg for likningsstyresmaktene å praktisere, ber vi, slik det går fram av innstillinga, om at departementet på eigna måte kjem tilbake til Stortinget med forslag til endringar.

Tore Nordtun (A): Representanten Siv Jensen kom med en del spørsmål til meg om hvorfor vi ikke allerede nå kunne stramme inn denne ordningen. La meg bare presisere at vi når det gjelder denne paragrafen, forholder oss til det som finansministeren har skrevet i brevet til komiteen, der han sier klart fra at det er ikke misbruk eller likningsmessige problemer i denne saken. Det forholder vi oss til, for § 76 er en god paragraf, den ivaretar viktige ting, og da må vi egentlig ha et grunnlag for å gripe inn og endre den.

Jeg vil til slutt understreke at det er litt forskjell på kulturen i de forskjellige land, og å begrense ordningen til bare snevert – positivt ment – å gjelde familie, kan etter min oppfatning bli for begrenset. Vi har i vår norske kultur behov for, også i solidaritetens navn, å være med og forsørge litt utenom den aller nærmeste familie, når det er ordentlig dokumentert.

Siv Jensen (Frp): Representanten Nordtun har ennå ikke svart på mitt spørsmål, fordi det jeg spurte om, var hvorfor komiteens flertall går inn for å be departementet klarlegge om ordningen blir misbrukt. Så kommer han opp på talerstolen her og sier at finansministeren har redegjort for at det ikke er noe misbruk. Det står det ikke i finansministerens brev. Det som derimot står her, er:

«Det er foreslått at det kun kan gis særfradrag for forsørgelse av barn og foreldre bosatt i utlandet, det vil si ikke for forsørgelse av søsken, søskenbarn og andre medlemmer i en storfamilie. En slik avgrensning vil redusere antallet krav på fradrag, og forenkle saksbehandlingen noe.»

Ja, da sier jo finansministeren rett ut at en avgrensning av ordningen faktisk vil gjøre arbeidet enklere for Finansdepartementet og skattemyndighetene. Jeg skjønner ikke at ikke flertallet ser forskjellen. Vi har ikke invitert til en debatt om hvorvidt ordningen blir misbrukt eller om enkeltpersoner bosatt i Norge krever fradrag for søskenbarn og en rekke andre familietilknyttede medlemmer. Det synes ikke jeg er det interessante spørsmålet. Det er heller ikke interessant hvor mange millioner kroner som går ut av landet, eller hvor mange særfradrag man får. Det som er interessant, er det prinsipielle spørsmålet, om man ønsker at det skal være rett til fradrag for forsørgelse av søskenbarn og en rekke andre familiemedlemmer, eller om man ønsker at dette skal avgrenses. Det skjønner ikke jeg at ikke Tore Nordtun og flertallet i komiteen kan svare på eller ta stilling til.

Tore Nordtun (A): Jeg beklager at jeg ikke svarte på Siv Jensens spørsmål. Jeg vil bare si at vi tar denne saken høyst alvorlig. Det er derfor flertallet ber om at finansmi-

nisteren skal få tid på seg til å dokumentere om det virkelig foregår et slikt misbruk som det nå blir påstått.

La meg også si når man sier at vi må gjøre dette enklere, at selvfølgelig kan vi gjøre dette enklere ved å kutte ut hele § 76 og si at vi ikke trenger den. Men det er ikke vår mening. Vi vil fortsatt ha § 76 for at denne lettelsen i skatten skal gis når man har en reell forsørgelsesbyrde.

Per-Kristian Foss (H): Det siste minnet meg om den gode historien som det vel er mulig å fremføre nå før jul, om presten som hadde et manuskript hvor det stod: Dår- lig argument – hev stemmen.

Representanten Nordtun ble ikke spurt om det han svarte på. Det er ingen som har foreslått å avskaffe hele paragrafen, altså fradragsretten. Derfor er det et meget enkelt spørsmål å svare på, når det ikke er stilt av noen. Det spørsmålet han ble stilt, vil jeg omformulere til følgende – på bakgrunn av dette brevet fra finansministeren, som jeg oppfatter som en relativt utilslørt invitt til Stortinget om å klargjøre reglene: Hvorfor tar ikke et opposisjonsparti som Arbeiderpartiet den invitten og har et verdistandpunkt selv? Jeg forholder meg ikke til spørsmålet misbruk eller ikke misbruk av ordningen, men til spørsmålet: Hvem bør ordningen omfatte? Hvor stort skal slektsbegrepet være i en norsk skatteregel? Det skulle man tro det var mulig for et parti som Arbeiderpartiet å ta standpunkt til. Men her skyver man altså Regjeringen foran seg som et lydig regjeringsparti, nær sagt, som jo ikke normalt har for vane å pålegge sine statsråder ting de ikke selv ønsker. Men her er det jo i brevet nesten et ønske fra statsråden selv om å få Stortingets mening.

Vi tillater oss altså i Høyres forslag, tatt opp av representanten Nakkim, å ha en mening om hvor stor familiekrets forslaget bør omfatte. Det forstår jeg man ikke nå direkte avviser, men vil knytte opp til spørsmålet om misbruk. Når det gjelder det som sies om utilsiktede virkninger, må man jo først si noe om hva som er tilsiktede virkninger hvis man skal si hva som er utilsiktede virkninger. Men for dette vil altså Stortinget, iallfall flertallet etter innstillingen å dømme, bare legge seg flate for og ikke ha noen mening om.

Jeg har bare lyst til å spørre finansministeren – ikke representanten Nordtun, for det tror jeg på mange måter er et blindspor – siden oppdraget går til finansministeren, hva han oppfatter som utilsiktede virkninger – man snakker om dersom det avdekkes at fradragsretten gir utilsiktede virkninger. Mitt spørsmål, for å være helt konkret, vil være slik: Mener finansministeren at det er noen grenser for hvem man kan påberope seg forsørgeransvar for i et annet land og få fradragsrett for?

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Eg stillar meg litt undrande til siktemålet med dette Dokument nr. 8-forslaget etter å ha lytta til debatten her. Eg trudde eg hadde fått med meg kjernepunktta i forslaget, men eg begynner å bli litt usikker. For slik eg oppfattar det, går debatten på minst to nivå. Kjernepunktet er, slik det vart understreka no, ikkje spørsmålet om misbruk eller ikkje. Det er heller ikkje sagt frå departementet si side. Poenget er heller

ikkje manglande dokumentasjon, men validiteten av den dokumentasjonen som ligg føre. Derfor synest me frå regjeringspartia si side det er naturleg at departementet går litt nærmare inn på desse spørsmåla og ser på om § 76 vert praktisert i samsvar med det som er intensjonen.

For intensjonen må me ikkje gløyma, den er at her skal det vera moglegheit for arbeidstakarar frå andre land, frå andre kulturar og med eit heilt anna sosialt hjelpeapparat enn det me har i vårt land, til å kunna få frådrag for personar som dei reelt forsørgjer. Det kan for så vidt vera søsken, det kan vera barn etter avdøde søsken osv. Her er kulturforskjellane enormt store. Så dersom me snevert, for å forenkla det, berre samanliknar med kva som etter norske forhold er normalt, trur eg at me feilar kolossalt med sjølve formålet med denne skatteregelen vår.

Av statsråden sitt brev går det fram at problemet ikkje er regelverket. Problemet er heller ikkje dokumentasjonen, men som eg sa, problemet er: Kan ein eigentleg stola på den dokumentasjonen som kjem frå heimlandet til arbeidstakaren? Og det er litt av eit problem. Det er noko av desse problemstillingane me har ønskt at departementet skal trengja litt nærmare inn i, slik at Stortinget om nødvendig kan få saka tilbake dersom det viser seg at her er det tvilsame affærar ute og går.

Når det gjeld misbruk, lat meg til slutt seia: Misbruk er ikkje å få frådrag for personar som ein reelt forsørgjer. Misbruk er det dersom ein krev frådrag for personar som ein ikkje forsørgjer.

Øystein Djupedal (SV): Jeg er litt overrasket over hvilken vei denne debatten har tatt, og hvilken vekt mindretallet legger på det som jeg oppfatter som relativt perifere spørsmål i den sammenhengen det her er snakk om. Misbruk slik det er definert av oss som utgjør flertallet, er selvfølgelig at man får et forsørgelsesfradrag man ikke har krav på.

Nå vet vi utmerket godt at man i mange land, faktisk også over Internett, kan skaffe seg dokumentasjon for nesten hva det måtte være. Jeg har selv blitt tilbudt både embetseksamen og litt av hvert over Internett, der kan man sikkert skaffe seg nødvendig dokumentasjon. Sånt må man slå ned på. Men det at vi her i Norge skal sitte og snevre inn, og særlig at det er de partiene som oppfattes som verdipartier, som er opptatt av familie og opptatt av å ivareta hverandre, som skal snevre inn det man faktisk skal få frådrag for, er noe annet. Nå må man huske på at det er et skattefradrag i det landet man skatter til og jobber i. Det betyr altså at vedkommende har hatt arbeid i Norge, betalt skatt til Norge og på den måten gjort seg fortjent til et frådrag fordi man har familie i et annet land – familie definert på en helt annen måte enn det som er vår snevre kjernefamiliedefinisjon. Man trenger ikke å dra lenger enn til et hvilket som helst land, så vil man jo se at der finnes det en pater familias som har ansvaret for veldig mange. Man har ansvaret for sin kones menn – man har ansvaret for alt, alt ettersom hvilken familiesituasjon det er. At man da får muligheten til et frådrag for det, fordi man rent faktisk forsørgjer dem, skulle jeg jo tro at Fremskrittspartiet og Høyre ville mene var en positiv

ting – at det var en positiv ting ved vårt skattesystem at vi faktisk stimulerte til at de fikk muligheten til utdanning og helse, som de ellers kanskje ikke hadde hatt muligheten til. Derfor synes jeg at denne debatten har tatt et meget forbausende forløp.

Det som er viktig å slå ned på, er enhver form for skattesnusk og skattemisbruk. Det er det som ligger i flertallets ønske, ikke å innsnevre det slik at de som faktisk forsørgjer mennesker og har bruk for et slikt frådrag, og som er borgere av Norge eller bor i Norge og arbeider i Norge, ikke skal få det. Det er i seg selv en positiv ting at man faktisk forsørgjer andre mennesker.

Statsråd Gudmund Restad: Etter at jeg sendte brevet av 3. november – og brevet er jo gjengitt i innstillingen – mente jeg at jeg ikke hadde noe mer å bidra med til opplysning av saken, så jeg hadde derfor egentlig ikke tenkt å ta ordet. Men siden jeg fikk direkte spørsmål fra representanten Per-Kristian Foss, tar jeg likevel ordet.

Per-Kristian Foss hadde spørsmålet om det er noen begrensninger for hvem man kan kreve frådrag for etter skatteloven § 76. Det står jo besvart i brevet; det er ingen begrensning verken i antall, slektskapsforhold eller andre ting. Det eneste som kreves, er at man har en reell forsørgelse, og at det kan dokumenteres. Men dette er besvart i brevet, så jeg føler ikke at det var nødvendig å ta ordet uten videre av den grunn – men som sagt, spørsmålet var stilt.

Så spurte Per-Kristian Foss om hva jeg for min del ville legge i begrepet utilsiktede virkninger, som komiteflertallet operer med. Ja, det var vel bedre å spørre dem som har skrevet merknaden om hva de har ment med det. Men for min del vil jeg anta at det man f.eks. kan legge i begrepet utilsiktede virkninger, er at det skulle vise seg at man kan dokumentere at det er gitt uberettigede frådrag, altså frådrag selv om man ikke har hatt reell forsørgelse. Det måtte i tilfelle være ved at man har hatt en slags falsk dokumentasjon. Da er jo det en utilsiktet virkning.

Om det forekommer slike ting, har jeg ikke grunnlag for å ha noen formening om, men jeg har da fått et oppdrag fra stortingsflertallet om å gå nærmere inn på dette og eventuelt komme tilbake med forslag til endringer, hvis man føler behov for det. Oppdraget vil selvfølgelig bli utført som forutsatt av flertallet i komiteen.

Presidenten: Siv Jensen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Siv Jensen (Frp): Først til begrepet utilsiktede virkninger. Det er ikke blitt brukt i flertallsmerknaden, man snakker om «misbruk». Uttrykket utilsiktede virkninger er kommet frem i debatten, men det er altså ikke det flertallet snakker om.

Jeg synes det er spesielt at flertallet i denne saken er svært så romslig med skattelettelser, mens man altså i alle andre spørsmål ikke skal være like romslig med skatteletter, fordi man da på en måte ikke er i samme «greia». Nå snakker man om kultur, og man skal ta hensyn til andre familieforhold. Ja, det synes jeg er helt greit. Men

hvorfor skal det være rett til skattefradrag i Norge for det? Folk må gjøre nøyaktig hva de vil med pengene sine for meg, og sende dem akkurat hvor de vil for meg. Spørsmålet vi skal ta stilling til, er retten til å få fradrag for disse pengene i Norge før man sender dem hjem. Det er det vi diskuterer. Og når finansministeren da sier at det eneste som kreves, er reell forsørgerbyrde, og at man kan dokumentere det, ja, da tror jeg i og for seg det er svart på spørsmålet om behov for å gjøre endringer.

Per-Kristian Foss (H): Jeg synes også at flertallets merknader, debatten og ikke minst finansministerens innlegg dokumenterer behovet for å gjøre endringer, for det man nå henger seg opp i, er at man skal kunne forsørge hvem som helst, bare man reelt gjør det. Hvis man i sin kulturkrets har et behov for å forsørge flere enn én ektefelle, skal det altså aksepteres, men det må dokumenteres. Til det har jeg to innvendinger. Det ene er dokumentasjonsmuligheten. I land uten tradisjoner for byråkrati og embetsførsel – men mer med tradisjoner for korrupsjon, vil slik dokumentasjon i praksis være umulig – iallfall svært vanskelig – å kontrollere. Dokumentasjon kan nok finnes, man kan kjøpe den hvor som helst. Og u-hjelpsministeren har jo nylig i redegjørelse for Stortinget pekt på at nettopp korrupsjon er et av de største problemene u-landene sliter med – vi snakker i stor grad her om utviklingsland. Så jeg ønsker lykke til med den dokumentasjonskontrollen, men da griper man inn i et enormt problem, som ikke er løst før hele dette korrupsjonsondet er tatt ved roten. Og det kan ta tid – det kan ta år.

Jeg er helt enig med de representanter fra Kristelig Folkeparti som sier at her er det store kulturforskjeller. De er enormt store. Det synes jeg er verdifullt, og jeg har ikke noe imot at disse kulturforskjellene også blir en del av vår egen kultur – selv om jeg ser at Kristelig Folkepartis leder tar sterk avstand fra å beskrive Norge som et flerkulturelt samfunn. Men åpenbart skal skattesystemet vårt være flerkulturelt, selv om ikke landet er det. Her er det noe som ikke stemmer i Kristelig Folkepartis holdninger. Jeg er sterkt overrasket over at Kristelig Folkeparti faktisk fra talerstolen her står og sier at alle de kulturforskjeller som er, må avspeiles i det norske skattesystemet. Det er jo f.eks. slik at selve forsørgerbegrepet – for ektefelle eller ektefeller – er kulturelt betinget, det er jo ikke gitt i alle kulturer. Begrepet ekteskap har også svært ulik betydning, og hvem man sånn sett har forsørgeransvar for, tror jeg er veldig forskjellig fra kultur til kultur. Disse forskjeller respekterer jeg, grunnleggende sett, men jeg kan ikke se det som en oppgave for det norske skattesystem å avspeile alle de ulike familiebegreper og forsørgerbegreper som verden står overfor. Jeg er meget overrasket over at Kristelig Folkeparti så tydelig i debatten stiller seg bak at skattesystemet faktisk avspeiler disse enorme forskjellene. Det tror jeg kan bli en tung oppgave for skattesystemet, for å si det forsiktig, for vi har nok bare sett begynnelsen på disse kulturforskjellene så langt. Og som sagt, jeg har ikke noe imot slike forskjeller, men jeg synes det er en ganske tung byrde for skattesystemet å måtte avspeile dette i fradragsrett i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3 (Votering, se side 1629)

S a k n r . 4

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Gunnar Kvassheim om likebehandling av ulike typer helårsbolig i forhold til skattelovens bestemmelser om skattefordelen i Boligsparing for Ungdomsordningen (BSU) (Innst. S. nr. 83 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:17 (1999-2000))

Øystein Djupedal (SV) (ordfører for saken): Helt kort: Flertallet i komiteen har valgt å avvise forslaget fra representanten Kvassheim om likebehandling av ulike typer bolig i forhold til Boligsparing for ungdom. Bakgrunnen for det er kort sagt tre forhold. Det ene er at hensikten med BSU-reglene er å motivere til sparing til bolig, og ikke til det som kan oppfattes som løsørejenstander, slik som bobåter, bobiler eller hva det måtte være. Det andre er at det vil føre til betydelig kontrollproblem for ligningsmyndighetene – nå tar jeg kortversjonen. Og det tredje poenget er at § 6 i BSU-forskriften pålegger spareinstitusjonene å tilby lån med sikkerhet i kjøpet. Det vil være vanskelig med BSU-reglens § 6 i forhold til det forslaget representanten Kvassheim har kommet opp med, og flertallet kan ikke se at det finnes rimelighet i å pålegge låneinstitusjonene denne forpliktelsen.

På denne bakgrunn ønsker flertallet ikke forslaget vedtatt.

Siv Jensen (Frp): Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og representanten Benn Mikalsen har et felles forslag som går ut på å be Regjeringen fremme forslag til endringer i skatteloven, slik at man likebehandler ulike typer helårsboliger. Hensikten med det er at det burde ikke være opp til Stortinget eller politikere i det hele tatt å bestemme hva slags bolig man skal ha rett til å bo i, gjennom skatteloven. Jeg synes heller ikke det er vår plikt å bestemme hvor boligen skal ligge, og hvorvidt den skal være flyttbar eller ikke. Det må være slik at boligform er valgfritt. Det må også være slik at en boligform er tilpasset den enkelte brukers behov og ønske. Kravet må derfor være at den nyttes som helårsbolig, alt annet bør være denne salen utedkommende.

Vi er enig med representanten Djupedal i at det er urimelig å pålegge spareinstitusjonene plikt til å tilby boliglån til flyttbare boenheter, og det er det tatt hensyn til i forslaget fra mindretallet. Jeg tar med dette opp forslaget.

Presidenten: Siv Jensen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Gunnar Kvassheim (V): Bakgrunnen for forslaget som nå behandles, er at en familie ønsket å bruke de pengene de hadde spart gjennom Boligsparing for ungdomsordningen til å anskaffe seg en husbåt som helårsbolig. De ble imidlertid nektet å benytte skattefordelen i BSU-

ordningen fordi fylkesskattekontoret mente en husbåt ikke kunne regnes som fast bolig.

Da familien opprettet sin BSU-spareordning, fikk de beskjed om at pengene måtte brukes til boligformål. Det er akkurat det de nå ønsker å gjøre. Om boligen er flyttbar eller ikke, bør ikke kunne være grunnlag for eventuelt å nekte bruk av BSU-ordningen. Det er boligens bruk som bør være avgjørende for skattefordelen, ikke om den står på grunnmur, hjul eller kjøler.

Menneskers ønsker og smak er forskjellig. Vi har ulike oppfatninger om det gode liv. Det gjelder også valg av bolig. Noen foretrekker én type bolig, andre en annen. Valg av boligform må baseres på den enkeltes ønsker og behov. Det bør ikke være nødvendig med andre krav til boligen enn at den skal brukes som helårsbolig, for at BSU-ordningen skal kunne benyttes. Det bør ikke være en oppgave for det offentlige å bruke skatteloven til å legge føringer for at én type helårsbolig skal være mer gunstig å velge enn andre, ut fra om boligen er flyttbar eller ikke.

BSU-ordningen er en svært gunstig spareordning for unge mennesker som skal etablere seg. Jeg kan ikke se tungtveiende grunner for at noen skal utelukkes fra å kunne benytte ordningen fordi de velger en annen form for helårsbolig enn det de fleste andre gjør. Sammen med den øvrige del av mindretallet har Venstre derfor fremmet forslag om å be Regjeringen utarbeide forslag til endringer i skatteloven slik at ulike typer helårsboliger likebehandles i henhold til ordningen med boligsparing for ungdom. Dermed vil regelverket bli mer fleksibelt i forhold til den enkeltes ønsker.

Vi er enig i at flyttbare boenheter kan synke raskere i verdi enn faste boenheter. Derfor kan spareinstitusjonenes sikkerhet ved kjøp av slike mobile boenheter være svakere enn ved kjøp av fast eiendom. Spareinstitusjonene skal derfor ikke pålegges å tilby boliglån til kjøp av flyttbare boenheter.

Finansministeren viser i sitt brev til kontrollproblemer. Jeg kan vanskelig se at disse er til stede i større grad ved flyttbare boenheter. Det er, som tidligere nevnt, en forutsetning at boligen benyttes som helårsbolig. Det er heller ikke noe i dag som er til hinder for dem som ønsker det, å bruke BSU-ordningen til å kjøpe fast bolig, for så å selge den og bruke midlene til andre formål. Kontrollproblemene vil ikke bli større om en åpner for mer fleksibilitet ved bruk av ordningen.

I forbindelse med behandlingen av saker som dette slår det meg for øvrig at dersom man gjorde seg like store anstrengelser for å finne en praktisk løsning som for å finne motforestillinger, burde det være mulig å finne en løsning.

I den saken vi diskuterer i dag, burde det være naturlig å tilstrebe en fleksibel praktisering av BSU-ordningen, i tråd med målsettingen om et enklere Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 1629)

S a k n r . 5

Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1999 (Innst. S. nr.

87 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 30 (1999-2000))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at lengste taletid for hovedtalerne fra hver partigruppe samt medlemmer av Regjeringen settes til 10 minutter, for øvrige talere 5 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lars Gunnar Lie (KrF) (leiar i komiteen og ordfører for saka): Ny saldering av statsbudsjettet medrekna folketrygda har i år fått litt større merksemd enn det som har vore vanleg dei seinare åra. Eg ser på det som positivt, for det er viktig òg frå Stortinget si side å ha merksemd på korleis budsjettstyringa har vore gjennom året. Ved sida av å svara på skriftlege spørsmål frå medlemmer av komiteen har finansministeren òg vore i komiteen, der han gjorde greie for dei endringane som har kome til.

Budsjettet er eit heilt naudsynt styringsverktøy, både på einskilde område som eit einskilt prosjekt og departement, og i den makroøkonomiske styringa. Det er viktig at budsjetteringa er realistisk, både i framlegget frå Regjeringa, i det budsjettet som vert vedteke, og i dei eventuelle endringane som vert gjorde gjennom budsjettåret. Eg meiner det har vore tilfellet ved gjennomføringa av 1999-budsjettet. Kvifor vil eg hevda det? Jau, fordi dei endringane som er gjorde, er forsvarlege og har ikkje svekt tilliten til den økonomiske styringa i landet vårt. Alle forstår at når ekstraordinære ting hender, må ein òg inn med ekstraordinære tiltak, slik ein m.a. måtte på grunn av krigen i Kosovo og kostnadene med den.

Når det gjeld ein stor del av auken i det oljekorrigerte underskotet, skuldast det vesentlege endringar i dei påreknelege skatte- og renteinntektene, og i tillegg at det vart selt færre bankaksjar enn rekna med då budsjettet vart vedteke i fjor haust. Endringar gjorde fordi vurderingane av kva ein kan venta i skatte-, avgifts- og renteinntekter er annleis enn rekna med frå først av, kan etter mi meining ikkje brukast som argument for at økonomistyringa ikkje har vore god nok.

Av auken i det oljekorrigerte underskotet på ca. 12,5 milliardar kr er *netto* auka utgifter ca. 5,1 milliardar kr. Lat meg med ein gong leggja til at også det er mykje, og det er langt frå ønskjeleg med slike overskridingar, sjølv om det er ekstraordinært. Eg meiner stram styring av budsjetta er naudsynt.

Dei største postane i utgiftsauken som til saman utgjør desse vel 5 milliardar kr, har m.a. samanheng med den tragiske situasjonen vi har hatt og har i det tidlegare Jugoslavia, med krigen i Kosovo, meirutgiftene til ferdigstillinga av Rikshospitalet og meirkostnadene i samband med innsatsstyrt finansiering i sjukehussektoren, noko som er positivt, fordi det mest skuldast auka handsaming av pasientar.

Når det gjeld helsesektoren, vil eg syna til at komiteen har vist helsetenesta i fylkeskommunane særleg merksemd. I innstillinga er det merknader med synspunkt både frå fleirtalet og mindretallet i komiteen. Dersom eg skal våga meg på noko samandrag av det som der vert

sagt, må det vera at ein samla komite tek situasjonen som er oppstått, på alvor. Vidare reknar eg med at den tilbakemeldinga som Sosial- og helsedepartementet har varsla, vil gje betre grunnlag for å kunna avgjera dei rammevilkåra som sjukehusa bør ha for å kunna utnytt ressursane best mogleg.

I innstillinga er det teke inn omtale av to orienteringar til Stortinget. Den eine gjeld brev frå nærings- og handelsminister Lars Sponheim til Stortinget 14. desember om sal av staten sine aksjar i Sydvaranger ASA. Dette brevet følgjer som vedlegg til innstillinga. Fleirtalet i komiteen har også merknader til sal av aksjane i Arcus AS, og meiner det ligg inne i den fullmakta Regjeringa har til å selja statsaksjar.

Den andre orienteringa gjeld sak under Olje- og energidepartementet, der komiteen har teke omsyn til dei endringane som vart gjorde i Stortinget i samband med handsaminga av Innst. S. nr. 66 for 1999-2000. Etter å ha fått informasjon frå statsråd Marit Arnstad vedtok Stortinget den føreslegne auken i kap. 5608 post 81, slik det var gjort framlegg om i innstillinga. Dette har finanskomiteen no teke omsyn til i innstillinga til ny saldering, som vi i dag handsamar.

Tiltrua til norsk økonomi har gjennom 1999, etter mitt syn, vorte styrkt. Dette skuldast fleire tilhøve. Eg vil peika på følgjande punkt:

1. Eit relativt stramt budsjett.
2. Årslønsveksten ligg an til å verta vesentleg lågare i 1999 enn i 1998, og lønsoverheng inn i 2000 er moderat.
3. Valutakursen er attende til om lag same nivå som før valuta-uroa tok til i fjor, og Noregs Bank har sett renta ned med 2,5 prosent-einingar sidan årsskiftet.
4. Den gjennomsnittlege arbeidsløysa ser ut til å verta om lag uendra frå 1998 til 1999.

Eg vil til sist peika på at vi i samband med budsjett-handsamingane framover må ha eit kritisk søkjelys på den reelle underleggjande veksten i budsjettet.

Her har vi også frå Stortinget si side ei viktig oppgåve, fordi det kanskje er her i huset vi er sterkast utsette for press til å auka løyvingane til alle god føremål. Eg meiner vi, om ikkje for lang tid fram, må sjå på dei regelstyrte utgiftspostane i budsjettet.

Med dette vil eg tilrå innstillinga frå finanskomiteen.

Hill-Marta Solberg (A): Budsjettreformen fra 1997 innebar at den tidlige salderingen, som man før den tid hadde på høsten, falt bort, slik at helheten i budsjettopp- legget skulle bli ivaretatt allerede fra begynnelsen av budsjettbehandlingen på høsten. Stortingets forretnings- orden ble endret med nye bestemmelser om at det ved behandlingen av finansinnstilling med bindende virk- ning skulle gjøres et samlet rammevedtak for stats- og trygdebudsjettet, bestående av både utgiftsramme og inn- tektsramme.

Om nysalderingen het det den gang i innstillingen om budsjettreformen følgende i punkt 3.2.1:

«Utvalget mener at det ikke er aktuelt å avvikle ordnin- gen med nysaldering av inneværende års budsjett i de-

seember. Blant annet tilsier ønsket om best mulig anslag på regnskap hensynet til retningslinjene for petrole- umsfondet og hensynet til en siste samordning av be- vilgningsendringer under ulike departementer at ny- salderingen opprettholdes som en praktisk ordning.»

Nysalderingen for 1999, som vi nå behandler, viser at oljeavhengigheten i løpet av budsjettåret har økt fra 5,5 milliarder kr til nærmere 18 milliarder kr. Selv om man tar hensyn til anslagsendringer, er det ingen tvil om at det gjenstår en betydelig sprekk på årets budsjett. Som komi- teens leder nylig var inne på, utgjør nettosprekken i over- kant av 5 milliarder kr.

Det er da naturlig og riktig at Stortinget spør seg om budsjettstyringen i løpet av året har vært god nok. Når Regjeringen i den nysalderingen som behandles i dag, også fremmer nye tiltak, må vi spørre oss om nysalderin- gen er det Stortinget mente den skulle være, nemlig en budsjett- runde for praktisk samordning av bevilgnings- endringer. Min vurdering er at slik det ser ut nå, er også nysalderingen i ferd med å bli en politisk runde på bud- sjettet, men dog uten at det ses i en helhet.

Formålet med budsjettreformen var å samle et flertall bak et helhetlig budsjettopplegg. Finanskomiteens inn- stilling, slik som den nå foreligger, til nysalderingen, vi- ser at denne sentrale målsettingen neppe kan sies å opp- fylles gjennom den måten den økonomiske politikken styres på fra Regjeringens side. For de partiene som ved- tok budsjettet for 1999 sammen med regjeringspartiene, altså Høyre og Fremskrittspartiet, er i innstillingen i dag sterkt kritiske til den måten dette har vært fulgt opp på, og tar ikke et helhetlig ansvar for utviklingen på budset- tet i årets løp. Poenget med budsjettreformen var at det skulle utarbeides et helhetlig flertallsopplegg, og det er grunn til å spørre seg om budsjettreformen i virkelighe- ten nå bare tilsynelatende stiller strengere krav til denne helheten.

Regjeringen har som uttalt mål å kunne samarbeide til ulike sider, også i den økonomiske politikken. Det har vi jo sett eksempler på. Sist høst og høsten før det fant de støtte for sitt budsjettopplegg hos Fremskrittspartiet og Høyre, mens det for neste år er en budsjettavtale med Ar- beiderpartiet. Enigheten mellom Høyre, Fremskrittsparti- et og sentrumspartiene i fjor høst svekket budsjettet med om lag 1 milliard kroner. Regjeringen gjennomførte be- handlingen av revidert nasjonalbudsjett uten avtale med noen partier i Stortinget, noe som også førte til at utgifte- ne økte ganske kraftig – og uvanlig kraftig til å være et revidert nasjonalbudsjett. Og da nysalderingen ble lagt fram, var utgiftsveksten ytterligere økt. Helheten i det opplegget som gjennomføres, blir derfor helt annerledes enn det det har vært etablert enighet om av det flertallet som vedtok budsjettet for 1999. Og jeg mener det er grunn til å spørre seg om dette går på tvers av de forutset- ningene bak Stortingets budsjettreform. Jeg mener fi- nanskomiteens innstilling gir grunn til å stille det spørs- målet.

Som allerede nevnt, har Regjeringen ved nysalderin- gen for 1999 lagt fram flere forslag til tiltak som er saker som i sin alminnelighet absolutt burde vært fremmet i

forbindelse med den ordinære budsjetttrunden for 2000. Dette innebærer at nysalderingen for 1999 brukes til nye tiltak for 2000, som man i virkeligheten ikke klarte å få på plass i budsjettet for 2000. Det er etter min oppfatning en måte å bruke nysalderingen på som ikke er i tråd med det som var intensjonene da reformen ble behandlet, og da man sa at nysalderingen skulle være for praktiske formål. Så det grunnleggende spørsmålet å stille, er jo om det er i ferd med å utvikle seg en praksis med budsjettstyring i løpet av året som i virkeligheten kan bidra til å undergrave det som for Stortinget har vært de gode intensjonene bak budsjettreformen. Stortinget har selv sagt at reformen skal evalueres. Det skal skje våren 2001, og etter Arbeiderpartiets vurdering er et viktig tema ved evalueringen nettopp hvordan nysalderingen nå fungerer.

La meg til slutt bare understreke at jeg så absolutt deler komitelederens syn på viktigheten av at Stortinget i stadig større grad også følger opp budsjettstyringen og regnskapsdelen av budsjettet, og ikke bare ensidig konsentrerer seg med tyngde om budsjettbehandlingen om høsten.

Siv Jensen (Frp): Først til representanten Solberg, som brukte en liten del av sitt innlegg på å kritisere Høyres og Fremskrittspartiets manglende oppfølging av budsjettavtalen fra i høst.

Fremskrittspartiet har stått bak den subsidiære avtalen hele veien, selv om det var deler av den vi ikke nødvendigvis synes var like bra. Forskjellen mellom vår subsidiære enighet og Arbeiderpartiets omfavning av Regjeringen denne gangen, er betydelig. En vesentlig forskjell er at det budsjettet som ble vedtatt høsten 1998, la grunnlaget for rentenedgang og for en helt annen styring av norsk økonomi. Men det var ikke lenge etter at budsjettet for 2000 ble vedtatt, at sentralbanksjefen faktisk klargjorde tydelig at avgiftsøkningene i det vedtatte budsjettet antakelig var så store at de kunne true fremtidige rentenedsettelsler. Så jeg tror kanskje ikke at Arbeiderpartiet skal gå så altfor høyt på banen når det gjelder god økonomisk kontroll og -styring.

Så til nysalderingen. Det er jo litt spesielt når man under en budsjettbehandling om høsten driver med dramatiske øvelser for å finstille en budsjettbalanse og i dypeste alvor foretar kutt som dreier seg om små promiller av statsbudsjettet. Og så kommer man til nysalderingen og kan konstatere at oljeavhengigheten i løpet av budsjettåret er økt helt opp til 18 milliarder kr! Det er ikke mulig etter mitt skjønn å finjustere norsk økonomi helt ned på promillenivå.

Regjeringen undergraver i og for seg statsbudsjettet som styringsdokument ved først å finsikte promillene i et budsjett, for deretter å konstatere med rimelig stoisk ro at budsjettet er sprukket med flerfoldige milliarder kroner, og så si at dette har ikke Regjeringen hatt noe særlig kontroll over; man kunne jo ikke forskuttere Kosovo. Det er jeg enig i. Og så kommer det frem at man kunne jo heller ikke forskuttere overskridelser på Rikshospitalet. Det er jeg også enig i. Men så er det blitt brukt som et argument fra finansministerens side at det har kommet betydelige

ekstraomkostninger tilknyttet den innsatsstyrte finansieringen av sykehusene. Det har man kunnet vite om! Ikke bare fordi man *måtte* vite at det ville være en vekst fordi man økte prosentsatsen, men dette ble også påpekt behørig, ikke bare av Fremskrittspartiet, men også av Høyre, i forbindelse med revidert budsjett, da det var mye spektakkel knyttet til ordningen med innsatsstyrt finansiering fordi fylkeskommunene mente at de ikke fikk det oppgjøret de rettmessig hadde krav på. Så allerede på det tidspunktet var det kjent at det kom til å koste mer penger i forbindelse med den innsatsbaserte finansieringen. Det var også en av grunnene til at det i sin tid var vesentlig for oss å få gjort dette om til en overslagsbevilgning, nettopp fordi det vil være umulig å kunne forskuttere hva prislappen blir til slutt.

Så er det et annet besynderlig forhold: Høsten 1998 la finansministeren i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet betydelig vekt, både i denne salen og i en rekke intervjuer, på at budsjettet da var et meget godt utgangspunkt for at rentene i Norge ville gå ned. Det ble gjentatt og gjentatt. Så man kan da stille spørsmål om hvorfor Regjeringen har operert med så høye anslag på renteinntektene til staten. For hvis det var slik at Regjeringen i utgangspunktet forutsatte at rentenivået i Norge ville gå ned, hvorfor justerte man ikke det samme anslaget på de renteinntektene man forventet å motta? Det spørsmålet stilte jeg opp til flere ganger til finansministeren i fjor høst, men fikk i og for seg aldri noe svar på denne «mis-matchen» mellom rentenivå for nasjonen og renteinntekter for staten. Og så viser det seg jo at man har hatt galt anslag på renteinntekter til staten – det var altfor høyt i forhold til det som ble realiteten! Da er det fristende å stille seg spørsmålet om hvorvidt dette var bevisst feilbudsjettering. Man klarte ikke å finne inndekning på det daværende tidspunkt, og valgte å skyve problemet foran seg fordi man på en måte visste at det ville Stortinget ordne opp i når man bare kom til nysalderingen.

Det er i så fall ikke det eneste momentet. For det er dessverre blitt sånn at nysaldering ikke bare dreier seg om å rette opp anslagsforskjeller eller andre endrede forutsetninger. Det er også en del ny politikk. Nye forslag kommer helt på tampen av året, som Regjeringen i dypeste alvor forventer at Stortinget skal slutte seg til. Det synes ikke jeg er i samsvar med de forutsetninger som ligger til grunn for en nysaldering, og det er heller ikke i samsvar med de forutsetninger som finansministeren selv mener skal ligge til grunn for en nysaldering. Derfor overrasker det meg at det allikevel kommer forslag fra Regjeringen, som er ny politikk, som er helt utenfor de forutsetninger som ble lagt i budsjettet høsten før, som man altså regner med skal gå rett igjennom.

Det er uansett slik at det på noen områder vil være naturlig for Fremskrittspartiet å stemme imot, også på områder hvor vi kan være enige i begrunnelsen, men hvor vi ikke finner det forsvarlig fordi det ikke er som et ledd i en nysaldering.

Jeg tar med dette opp de mindretallsforslagene Fremskrittspartiet har i innstillingen.

Presidenten: Siv Jensen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Per-Kristian Foss (H): Denne anledningen bør benyttes – iallfall vil jeg gjøre det – til et par refleksjoner om hvordan den nye budsjettreformen i Stortinget har fungert. Den skal offisielt evalueres etter en stund. Men la dette være et bidrag fra min side.

Situasjonen i dag er at når budsjettet skal vedtas på høsten, kreves det bindende budsjetttrammer og det er plikt til å finne flertallsløsninger. Dette setter Stortinget under et press. Men det er samtidig også en forsikring om at det er helheten man behandler, og ikke noe som bryter med helheten. Dette har så langt fungert positivt, synes jeg, men det er selvfølgelig ingen garanti for god budsjettstyring gjennom året. I denne innstillingen kritiserer Høyre Regjeringen for dårlig budsjettstyring. Vi erkjenner at det er utgifter som kan komme overraskende, men i utgangspunktet skal disse utgiftene dekkes inn, slik at utgiftsveksten holdes på om lag det nivået den ble vedtatt.

Tilbake til budsjettreformen: Allikevel har jeg lyst til å rope et lite varsku, for det er to tendenser jeg synes undergraver budsjettreformens intensjoner, nemlig at Stortinget skal settes under sterk disiplin på høsten for å inndekke ethvert økningsforslag for å få balanse og enighet, mens Regjeringen fra 1. januar kan øke utgiftene ved å komme med nye forslag uten inndekning. Med andre ord: Vi kan vedta ett budsjett, mens sluttresultatet, når budsjettet skal gjøres opp som et foreløpig regnskap, altså nå i desember, kan være et annet budsjett, ikke bare som følge av at verden har forandret seg, men også som følge av at den politiske vilje til å finne inndekning for sine forslag er blitt svekket. Dette forrykker maktforholdet mellom storting og regjering på en måte som gjør at hvis dette utvikler seg til å bli en praksis under skiftende flertallsløsninger, er det grunn til å vurdere om budsjettreformens intensjoner egentlig er oppfylt.

Det andre jeg vil rope et varsku om, er tendensen jeg ser til i stor grad å bruke nysalderingen av inneværende års budsjett til å fylle på 2000-budsjettet. Hvordan kan dette skje? Jo, ved at man fyller på poster der bevilningene er overførbare, slik at det som kan fremstå som en økning for å dekke et behov i desember 1999, egentlig er en økning i budsjetttrammene i det allerede vedtatte budsjettet for 2000.

Vi i komiteen har tidligere stilt spørsmål til finansministeren om dette når det gjelder konkrete poster, og har fått opplyst at praksis selvfølgelig er slik at om Regjeringen ønsker økninger i inneværende års budsjett, altså i 1999, skal det dekkes opp i dette kalenderåret, altså fra i dag, hvor bevilningen formodentlig gis, og frem til 31. desember dette år. Vi har stilt et spørsmål om det er tilfellet. Jeg avventer med spenning finansministerens redegjørelse, for spørsmålet ble ikke besvart under komiteens arbeid med saken rett før avgivelsen av innstillingen.

Man kan alltid diskutere hvor viktig styringsredskaper er. Men jeg vil faktisk si at det er like viktig å holde god

budsjettstyring gjennom året som å få vedtatt et brukbart tilpasset og stramt budsjett. Regjeringen har bestått prøve nr. 1. Budsjettvedtaket ble bra, med en underliggende utgiftsvekst faktisk på under 1 pst. Den lå på linje med det som da var prognosene for veksten i Fastlands-Norges BNP. Det betyr altså at det offentlige ikke vil ta en større del av den totale samfunnskaken, heller ikke en mindre del, men holde seg på om lag uendret nivå. Det var til å leve med for flertallet. Dette er ikke tilfellet når vi gjør opp regnskapet. Da ligger den underliggende utgiftsvekst på over det dobbelte av hva Regjeringen selv mente var korrekt, riktig og avpasset forholdene i fjor høst. Det er altså en økning i underliggende utgiftsvekst fra $\frac{3}{4}$ pst. til 2 pst.

Nå kan vi si at det har jo gått bra med økonomien allikevel. Ja, det har det, og det skyldes andre forhold. Men i den grad budsjettet i det hele tatt bidrar til å påvirke presset i økonomien og til å få rentenivået ned, som jo alle var enige om var altfor høyt da budsjettet ble vedtatt i fjor, har dette budsjettet, som nå faktisk har kommet ut av året, gitt et dårligere bidrag til å få ned renten enn om budsjettet hadde vært holdt og gjennomført etter den opprinnelige modell.

Jeg legger til at dette ikke er noe nytt. Her bør Arbeiderpartiet kanskje trå litt varsomt, for ser man på den historiske statistikken hentet fra Arbeiderpartiets egen brevveksling med finansministeren, viser den egentlig at det sterkeste avviket mellom vedtatt budsjett og regnskapet finner man det året Jens Stoltenberg var finansminister. Da sprakk det mer enn det har gjort i de etterfølgende par år. Det er en dårlig unnskyldning for den sittende regjering, men det er kanskje en liten formaning til det største opposisjonspartiet om å gå litt stille i dørene.

Hvis vi skal løfte blikket og se inn i neste år, vil jeg si at det er styringsredskapet, den underliggende utgiftsveksten, som på lang sikt er det mest interessante – og jeg holder meg her også til det lederen av finanskomiteen, Lars Gunnar Lie, ved flere anledninger har uttalt – for balanse i budsjettet kan man alltid få til ved å blåse opp budsjettposter, inntektsposter, skatteanslag, avgiftsanslag osv., og de kan fremstå som tilsynelatende i balanse, mens det er den underliggende utgiftsveksten som sier noe om samfunnsforholdene på noe sikt. Og man kan alltid argumentere med at den underliggende utgiftsveksten blir høyere i løpet av et år, men det interessante med sikte på år 2000 er at det budsjettet som er vedtatt, faktisk er høyere enn i de to foregående år. For å si det sånn: Nå har man tatt det hele ut ved vedtakelsen. Ifølge Regjeringens egne tall ligger det an til at den underliggende reelle veksten i statsbudsjettets utgifter fra 1999 til år 2000 nå blir 2,5 pst. Man skal meget langt tilbake – jeg har ikke tilgjengelig statistikk – for å finne tilsvarende tall.

Det er to måter å tolke det på: Enten har man nå dekket alt som er av reelle ting. Det tror jeg ikke er til å stole på, for jeg vet, bl.a. ut fra Regjeringens egne opplysninger, at utgiftene til å holde styrker i Kosovo er budsjettet bare for et halvt år, og intet tyder på at de er overflødige etter første halvår 2000 – dessverre. Andre forhold taler også i tilsvarende retning. Jeg vil tro at vi neste år vil

kunne komme til å oppleve at budsjettet sprekker på toppen av denne allerede meget høye underliggende utgiftsvekst. For å si det sånn: Hvis det skal gis en formaning på bakgrunn av erfaringer med 1999-budsjettet – og dette rettes både som en bønn og en advarsel til de partier som nå utgjør flertallet ved vedtakelsen av neste års budsjett, Arbeiderpartiet og regjeringspartiene – bør det nå være slutt med å komme med påplussinger utover året uten å anvisse inndekning. For da vil den underliggende utgiftsvekst øke så kraftig at det kan bli alvor av det, slik enkelte økonomer har pekt på, tendenser til at inflasjonen i Norge øker, avstanden til Europa øker og tendenser til at rentenedgang erstattes av stillstand, enkelte snakker sågar om renteøkninger. Dette har man muligheter for delvis å styre gjennom budsjettet, og den muligheten må nå benyttes for å sikre tilstrekkelig budsjettstyring utover i neste år.

Jørgen Holte (Sp): Innstillinga til nysalderinga syner forslag til endringar på statsbudsjettet for 1999, og dei ulike endringane bygger på meirforbruk og mindreforbruk i høve til vedtatt budsjett, endring av overslaga på inntektssida og reelle auka utgifter som det ikkje var råd å vite omfanget av då budsjettet blei vedtatt.

Innstillinga syner reduserte inntekter som samla utgjer om lag 7,6 milliardar kr, utanom inntekter frå petroleumsverksemda og lån. Av dette er 4,2 milliardar kr reduserte renteinntekter og 3,4 milliardar kr netto reduserte andre inntekter.

Utgiftene medrekna det som det er fremja forslag om i St.prp. nr. 30, er auka med netto 3,6 milliardar kr. Til tilleggsøyvingar og utgifter til lønsoppgjer og trygdeoppgjer i budsjetterminen har det gått med om lag 5,2 milliardar kr av ymseposten, slik at det der no står att 50 mill. kr. Ved reduserte inntekter på 7,6 milliardar kr og auka utgifter på 3,6 milliardar kr aukar det oljekorrigerte underskotet i budsjettet frå 5,4 milliardar kr til 16,6 milliardar, etter proposisjonen. Etter at stortingsproposisjonen blei lagd fram, er det seinare fremja forslag frå Regjeringa om løyving av 15 mill. kr i samband med «Sleipner»-ulukka. Vidare har Stortinget ved handsaminga av ulike innstillingar, slik leiaren i finanskomiteen, saksordførar Lars Gunnar Lie, gjorde greie for i innlegget sitt, auka utgiftene med 486 mill. kr. Dette utgjer eit samla meirforbruk på 501 mill. kr i forhold til proposisjonen.

Det nysalderte budsjettet for 1999 vil såleis ha eit oljekorrigert underskot på om lag 17,2 milliardar kr, som blir dekt inn gjennom overføringar frå Statens petroleumsfond.

Den reelle underliggende utgiftsveksten er ut frå dette auka til 2 pst., frå 1,5 pst., som ein gjekk ut frå i Gul bok, og frå 0,75 pst. i forhold til vedtatt budsjett i fjor. Med utgangspunkt i overslag på rekneskapen for 1999 blir den finanspolitiske innstrammainga på om lag 0,5 pst. i motsetning til i forslaget til budsjett for 1999 på 1 pst.

Tyngda av dei auka utgiftene skriv seg frå at det er behov for auka løyvingar til internasjonale fredsstyrkar i Kosovo og meirforbruk i samband med innsatsstyrt finansiering av sjukehusa. At landet blir trekt inn i freds-

bevarande operasjonar i andre land, er det vanskeleg å planlegge omfanget av. At det får konsekvensar også for vårt land sitt budsjett med omsyn til behov og meirforbruk, er ikkje vanskeleg å skjønne, og etter mi vurdering må det akseptierast.

Med det stramme budsjettet vi hadde for 1999, er det forsvarleg å finne inndekning for dette meirforbruket gjennom Statens petroleumsfond.

Tras i dei endringane som nysalderinga legg opp til, er det rett å seie at gjennomføringa av den økonomiske politikken i 1999 har ført til ei positiv utvikling for norsk økonomi. Finanspolitikken sitt bidrag til ei meir balansert utvikling og styrkt tillit til norsk økonomi har ført til at gjennomsnittleg arbeidsløysen ser ut til å bli uendra frå 1998 til 1999. Årslønsveksten ser ut til å bli vesentleg lægre i 1999 enn i 1998, samtidig som løns-overhenget inn i år 2000 kan legge til rette for at veksten totalt neste år kan kome på line med veksten hjå våre handelspartnarar.

Valutakursen er tilbake på same nivå som før valutauroa i fjor, og Noregs Bank si rente er sett ned med 2,5 pst. sidan årsskiftet. Det er derfor grunn til å gi Regjeringa honnør for den tillit som er skapt i samband med gjennomføringa av finanspolitikken, trass i at vi legg bak oss eit år med svært mange uventa hendingar for både utgiftssida og inntektssida i budsjettet. Det er også grunn til å gi honnør til dei partia i Stortinget som når det gjelder budsjettet for både 1999 og år 2000, har sett verdien i å søkje mot posisjon, for slik å få innverknad på sluttresultatet og såleis få synleggjort meir av sin politikk.

På dette grunnlaget vil eg på vegner av Senterpartiet tilrå innstillinga slik den ligg føre.

Øystein Djupedal (SV): Jeg la merke til at representanten Holte i sitt innlegg gav Regjeringen honnør for gjennomføring av finanspolitikken, og at han også skrøt av sine samarbeidspartnere her i Stortinget. Nå skal en vel kanskje være forsiktig med polemikk like før en juleferie, men det er i hvert fall helt åpenbart at alt det som står i nysalderingen, viser at det er oljen, og oljen alene, som gjør at dette går opp såpass godt som det gjør, og at Regjeringen overhodet ikke har noen ære for det. Tvert imot viser dette at Regjeringen overhodet ikke har hatt styring med norsk økonomi gjennom fjoråret.

Det er spesielt to forhold jeg ønsker å peke på i den innstillingen som ligger foran oss. Det ene er punktet som går på fullmakt til privatisering, som også var en del av Bondevik-regjeringens kabinettsspørsmål til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 1998. Det har vist seg at det ikke har vært mulig å gjennomføre den uspesifiserte privatisering som var tatt med der, og det viser med all mulig tydelighet at den typen spørsmål ikke bør behandles i et budsjettforlik.

En velger altså å gi en fullmakt til Regjeringen om å skaffe 500 mill. kr i uspesifisert privatisering, og Regjeringen kommer tilbake her og viser hvordan dette er forsøkt ivarettatt. Det er klart at et statlig langsiktig eierskap ikke kan håndteres på en slik måte. Det betyr at hvis man

ønsker, som mange her i salen gjør, å privatisere virksomhet, må det gjøres ved at en tar prosjekt for prosjekt, selskap for selskap, og behandler dem som sådanne med de budsjettkonsekvensene det får når salget er gjennomført. De som kanskje smertelig har erfart det nå, er våre svenske venner i en sak vi behandlet tidligere i Stortinget i dag, der de har budsjettert med inntekter fra salg av et fusjonert selskap av Telenor og Telia. Svenskene står nå med en betydelig manko i sine regnskaper. Heldigvis har ikke tilsvarende skjedd i Norge, men de 500 mill. kr. som ligger i budsjettet her, viser at den form for budsjettåndering ikke er klok, og den er heller ikke forenlig med et langsiktig, ordentlig eierskap, som staten selvfølgelig skal forvalte.

Det andre forholdet som det er nødvendig å påpeke i dagens stilling, og som mange andre har vært inne på, er den budsjettsprekke som fremkommer i innstillingen. Hvis vi tar med oljen, som er holdt utenfor de fleste makroøkonomiske beregninger, er altså sprekken på 23,3 milliarder kr, og det er ganske betydelig.

Så er de fleste enige om at vi skal holde oljen utenfor. Da har vi brukt ca. 13 milliarder mer i oljepenger enn det Regjeringen og budsjettpartiene ble enige om i fjor høst. Det er et ganske stort beløp, særlig med tanke på at vi i fjor ble sterkt formanet om at det her ikke måtte brukes flere oljekroner, for det ville føre til ulage i norsk økonomi.

For å ta det litt kronologisk: I fjor var retorikken i stortingssalen hard med hensyn til at dette måtte strammes inn med 9 milliarder kr, at vi måtte bruke 4,5 milliarder og ikke noe mer av oljepengene. Så skjedde det gjennom budsjettforliket at en brukte ca. 1 milliard mer, og en havnet på ca. 5,5 milliarder, og resultatet ser vi i dag. Resultatet er at det er brukt 18 milliarder!

Så sier finansministeren at dette kan forklares ut fra en rekke forhold, ikke minst med anslagsendringene, at salg av DnB-aksjer ikke er blitt foretatt, vi har fått innsatsstyrt finansiering, Kosovo mv. Alt dette har medført betydelig større kostnader. Ja, alt det er greit, men hvis man tenker på den retorikken som var i fjor om hvor viktig nullpunktet, den absolutte balanse, var i forhold til hvordan utviklingen i norsk økonomi skulle være, så er det mange her som bør utvise en betydelig større grad av ydmykhet i forhold til de store størrelsene vi her snakker om.

I fjor var det altså slik at renten kom til å gå opp hvis vi brukte mer av oljepengene enn det Regjeringen anbefalte. Vi kom til å få ulage i inflasjonen, og vi kom til å få ulage i norsk økonomi. Heldigvis har det ikke gått slik, heldigvis gikk renten ned 2,5 prosentpoeng i fjor, og fremdeles er inflasjonen under kontroll. Norsk økonomi kan i beste fall ikke sies å være i ulage, den er en av de mest solide økonomier i hele verden, ja kanskje den mest solide av alle. Grunnene til det er mange, men årsaken ligger altså ikke her i stortingssalen. Primært er grunnen den at vi har en råvare som heter olje, som etter hvert utover høsten ble priset veldig høyt, og som gjør at tilliten til norsk økonomi er stor. Det som også har skjedd, er at eurorenten har gått opp i samme periode, slik at renteforskjellen målt mellom norsk og europeisk rente faktisk

har blitt mindre, på grunn av både norsk rentesenkning og at eurorenten har gått opp.

Mitt poeng har hele tiden vært at en skal utvise en betydelig større grad av ydmykhet i forhold til slike tall. Absolutt i økonomien er det vanskelig å være helt klar på, og det betyr at de samme øvelsene som vi holdt på med i fjor høst, og som vi delvis har sett i høst, vil vi helt sikkert se igjen også i fremtiden. Samtidig vil man også når regnskapet skal gjøres opp, se at avviket vil være stort. Det forbauser meg at de som hele tiden er opptatt av dynamikken i økonomien, de som er opptatt av elastisitet, og av at økonomi ikke dreier seg om absolutte størrelser, er de som klarest og med størst tyngde går ut og sier at akkurat slik og slik blir det, og så blir det ikke slik. Dette har kanskje vært en voksenopplæring for mange, og det bør i hvert fall være det i forbindelse med kommende budsjettbehandlinger.

SV anbefalte i fjor at vi kunne bruke ca. 4,5 milliarder flere oljekroner enn det flertallet anbefalte. Vi ønsket altså da ut fra vårt alternative budsjett å bruke ca. 11,5 milliarder kr. av oljepengene. Nå er resultatet blitt at vi bruker ca. 18 milliarder, noe som da etter alle definisjoner bør være meget uansvarlig. SV hadde aldri funnet på å være så uansvarlig. I tillegg har vi ønsket at kostnadene skal dekkes over statsbudsjettet, og at en ikke skal drive den type – jeg holdt på å si – budsjettering gjennom året som en her har vært opptatt av, ikke minst Per-Kristian Foss. Vi mener at budsjettet skal være et styringsverktøy, og det betyr at de prioriteringene man gjør i statsbudsjettet, skal ha følger også for resten av året. Det er det vi nå har sett med den mindretallsregjeringen vi har, at uansett hvordan man nå ønsker å kamuflere sprekken, skyldes det at man ikke har gjort prioriteringer gjennom året.

Vi hadde ønsket en klarere satsing på utdanning i fjorårets statsbudsjett. Det resultatet her viser, er at hvis stortingsflertallet hadde ønsket det, hadde det vært riktig å satse mer på utdanning i fjorårets statsbudsjett, som det hadde vært riktig i år, for økonomien i Norge er mer enn solid nok til å tåle den slags kostnad, som dypest sett ikke er en kostnad, men en investering i fremtidig inntekt.

Det hadde vært deilig hvis vi kunne ha sluppet absolutt i fremtidige budsjettdebatter, og at man også kunne husket den debatten vi i dag har hatt, slik at den vil få konsekvenser for framtida. Ingen her i salen ønsker at norsk økonomi skal være i ulage, ingen ønsker at renta skal gå opp, ingen ønsker at inflasjonen skal stige. Men det betyr altså at det ikke finnes noen – sannsynligvis ikke i noen partier her, og i hvert fall ikke i Finansdepartementet – som besitter den absolutte kunnskap om hvordan dette skal være. Og det betyr at når f.eks. SV mener at det å satse på kunnskap er viktig, kan ikke det lenger møtes med argument som at det er uansvarlig, fordi det rett og slett ikke er slik økonomien fungerer. Det betyr igjen at de som på en måte skal definere hva som er ansvarlig og uansvarlig i økonomisk politikk, i dag har fått en liten voksenopplæring.

Det er positivt at det har gått som det har gått i norsk økonomi gjennom året. Det skyldes kanskje – i hvert fall

har merforbruket over statsbudsjettet vært en medvirken- de årsak – at arbeidsledigheten ikke har steget. I fjor vin- ter var de fleste prognosemakerne enige om at arbeidsle- digheten kom til å stige. Finansdepartementet var uenig med prognosemakerne, og det skal de kanskje ha honnør for. Eller kanskje skyldes det at de allerede på det tids- punkt visste at de tenkte å bruke mer penger gjennom året, for på den måten å holde aktiviteten oppe.

Det har i hvert fall vært aktivitet, noe som har gjort at arbeidsledigheten ikke har steget, og det er selvfølgelig det aller mest positive. At det har vært mulig å få renta ned, og at arbeidsledigheten samtidig ikke har steget, er positivt. At dette ikke nødvendigvis er motstridende stør- relser, kan man også ta lærdom av.

Så er det mange som har vært inne på budsjettrefor- men. Den skal også evalueres – ikke av dette storting, men av det neste storting. Hvis jeg ikke husker helt feil i farten, var denne stortingsperioden en prøveperiode. Budsjettreformen har i all hovedsak fungert positivt, og det betyr at også SV ønsker at budsjettreformen skal vi- dereføres. Men det man bør trekke lærdom av, er hvor- dan man skal styre budsjettet gjennom året. Dette er noe vi må komme tilbake til. Men det som er åpenbart, er at det budsjettet vi nå har bak oss, ikke har vært styrt. Det har nærmest vært styrt etter innfallsmetoden, rent bortsett fra når det gjelder Kosovo kanskje, som ikke kan kalles et innfall.

Vi har følt det naturlig og riktig å knytte en del kom- mentarer til dette budsjettet fordi det har vært et så bety- delig avvik i forhold til det som ble vedtatt. Og det som kan være lærdommen, har jeg nå prøvd å trekke opp sett fra SVs ståsted. Vi har ment og mener fremdeles at det er riktig med stram budsjettstyring, og vi mener også det er riktig med større rom i norsk økonomi når det gjelder å satse på den offentlige sektor. Det er jo det som er den andre langsiktige konsekvensen av budsjettet, nemlig at offentlig sektors andel av den totale økonomien går ned, mens den private andelen går opp. Da kommer vi i slike paradoksale situasjoner som at vi har kommunal fattig- dom, men statlig og privat rikdom, og det er en utvikling SV ønsker å snu.

Terje Johansen (V): Når det gjelder selve saken, slutter jeg meg til det representantene Lie og Holte her har gitt uttrykk for.

Grunnen til at jeg nå griper ordet, er at jeg i forbindel- se med den voksenopplæring som representanten Djupedal nå har bedrevet, gjerne vil få lov til å komme med en annen versjon av den erfaring som han tydeligvis trekker av dette. Han sier kort og godt at dersom vi hadde brukt så mye penger i år som SV hadde lagt opp til i sitt bud- sjett, ville ikke resultatet ha blitt særlig dårligere enn det det har blitt. Da tenker han på rente, arbeidsledighet, sys- selsetting osv.

Det tror jeg er en fundamental feilvurdering. Og siden Djupedal snakker om at Regjeringen bør vise mer «yd- mykhet», tillater jeg meg å si at det er én faktor i dette som representanten Djupedal ser helt bort fra, og det er den psykologi som ligger i f.eks. renteutviklingen. Det er

helt åpenbart at dersom Regjeringen hadde lagt inn f.eks. 12,1 eller 5,1 milliarder kr mer i forbruk enn det den har gjort, ville vi ha fått en vesentlig annerledes utvikling enn den vi har fått.

Grunnen til at vi ikke får det, er at det ikke er snakk om økonomiske realiteter i denne sammenheng; det er kun hva opposisjonen kaller budsjettet, det er hva media videreutvikler det til, og det er hva analytikerne sier på grunnlag av indikatorene. Så jeg ville være uhyre forsik- tigg med å trekke den konklusjon som representanten Dju- pedal gjør. Men jeg regner med at han er alene om å trek- ke den konklusjonen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øystein Djupedal (SV): Representanten Johansen in- viterte til et svar, og det skal han få.

Norsk økonomi er så bunnsolid at det har vært mulig med en utvikling gjennom året på tross av at budsjettet har sprukket så mye som det har.

Det er også riktig at det sendes ut psykologiske signa- ler gjennom Stortingets behandling. Men markedet er ikke så lettlurt at man bare tar psykologi for psykologi. Man går bak og ser om det finnes et realpolitisk funda- ment i dette. Og det realpolitiske fundamentet i norsk økonomi er bunnsolid. Alle internasjonale ratingbyråer vurderer norsk økonomi som solid på tross av at det her finnes et merforbruk av oljepenger på ca. 13 milliarder kr. Grunnen til det er at vi i all hovedsak har basert vår økonomi på én råvare, en råvare som nå er meget høyt priset. Den er nesten «all time high». Det be- tyr at det fosser penger inn i statskassen. Norsk økonomi er oversiktlig. Om ikke alle deler av norsk økonomi er like bunnsolid, er totaliteten bunnsolid. Det betyr at når SV anviser å bruke noe mer oljepenger – i fjor 4,5 milliarder kr, i år ca. 1,7 milliarder kr – er det meget forsvarlig. Det er meget forsvarlig å bruke penger for å investere i barna våre og investere i kompetanseoppbyg- ging. Det forbauser meg at representanter for Regjerin- gen har et så snevert syn på økonomi, et så snevert syn på absolutter.

Representanten Johansen tillater seg å si at han antar SV er det eneste parti i denne sal som mener at dette er forsvarlig. Dette kan ikke forstås på noen annen måte enn at representanten Johansen mener at det fins absolutter – dette er grensen, der er det uansvarlige, og der det an- svarlige. Men den saken vi nå behandler, viser jo med all mulig tydelighet at slik er det ikke. Og det forbauser meg også at en mann som har så lang tid i norsk næringsliv bak seg, kan tillate seg å være så lettvtint i forhold til så viktige størrelser, for dette er jo noe man lærer på de aller mest elementære økonomikurs, nemlig at samfunnsøko- nomi og bedriftsøkonomi er to helt forskjellige størrelser.

Presidenten: Ønsker Terje Johansen å svare?

Terje Johansen (V): Nei takk!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Gudmund Restad: Hovedsiktemålet med den økonomiske politikken for 1999 har vært å få til en balansert utvikling i norsk økonomi, der pris- og kostnadsveksten raskt kommer ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Hvis ikke, reduseres muligheten for å opprettholde et høyt nivå på sysselsettingen og unngå en vesentlig økning i arbeidsledigheten. En nedkjøling av økonomien har vært nødvendig for å legge et grunnlag for moderate inntektsoppgjør og lavere rente.

Gjennomføringen av den økonomiske politikken i år har bidratt til en positiv utvikling i norsk økonomi. Års-lønnsveksten ligger an til å bli vesentlig lavere i 1999 enn i 1998. Samtidig er lønnsoverhenget inn i 2000 moderat, slik at forholdene ligger til rette for at lønnsveksten neste år kommer på linje med utviklingen hos våre handelspartnere. Valutakursen er tilbake på noenlunde samme nivå som før valutauroen i fjor. Norges Banks administrerte renter er satt ned med 2½ prosentenheter siden årsskiftet. Gjennomsnittlig AKU-ledighet ser ut til å bli om lag uendret fra 1998 til 1999, på 3,2 pst.

Det er likevel en fare for at pris- og kostnadsveksten i årene framover kan bli for høy. Blant annet er det fortsatt mangel på arbeidskraft i store deler av arbeidsmarkedet. Dette stiller store krav til partene i arbeidslivet, som må gjennomføre moderate inntektsoppgjør.

Statsbudsjettet er et helt nødvendig styringsverktøy, både på enkeltområder og i den makroøkonomiske styringen, selv om anslag, forutsetninger og vedtak kan bli endret underveis. Det er viktig at budsjetteringen bygger på realistiske forutsetninger basert på den informasjonen som foreligger, både i det opprinnelige budsjettforslaget, i det vedtatte budsjettet og ved eventuelle endringer som vedtas gjennom budsjettåret. Dette er lagt til grunn for gjennomføringen av 1999-budsjettet.

Det har de siste par ukene vært fokusert på underskuddet på årets budsjett. I mediene har det forekommet en rekke oppslag om en budsjettsprikk på 13 milliarder kr. Oppslagene gir ikke et riktig bilde av årsakene til økningen i det oljekorrigerte budsjettunderskuddet. La meg derfor kort gjennomgå fakta.

Det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet for 1999 er økt fra 5,5 milliarder kr i Gul bok 1999 til 18 milliarder kr i Regjeringens forslag til nysaldert budsjett. Av denne økningen på 12,5 milliarder kr skyldes imidlertid 7,4 milliarder kr anslagsendringer og utsettelse av salg av bankaksjer. De 7,4 milliarder kr i anslagsendringer m.v. fordeler seg som følger:

- reduserte skatteinntekter 2,3 milliarder kr
- reduserte netto renteinntekter 1,7 milliarder kr
- økt bruk av overførte bevilgninger fra 1998 m.v. 0,4 milliarder kr
- salg av bankaksjer utsettes til 2000 3 milliarder kr

Etter fem år med finanspolitisk innstramming var det vanskelig å finne rom for utgiftsøkninger til viktige områder gjennom utgiftsreduksjoner alene. Regjeringen fant det derfor i budsjettforslaget for 1999 nødvendig å foreslå en reell økning i innbetalte skatter og avgifter på om lag 4 milliarder kr for å oppnå ønsket stramhet. Skatte- og avgiftsøkningen fikk imidlertid ikke tilslutning i Stor-

tinget. I forliket ble noen av de foreslåtte skatteøkningene erstattet med andre inntektsøkninger og noen med reduserte utgifter. Stramheten i budsjettopplegget ble imidlertid redusert med om lag 1 milliard kr.

Etter en samlet vurdering av situasjonen i norsk økonomi, og i lys av problemene knyttet til å gjennomføre store endringer og betydelige utgiftsreduksjoner midt i et budsjettår, fant Regjeringen det i revidert nasjonalbudsjett 1999 forsvarlig med en viss svekkelse av budsjettbalansen, tilsvarende merutgiftene i forbindelse med Kosovo-krisen. Videre gav budsjettbehandlingen i Stortinget i vår en ytterligere svekkelse i budsjettbalansen på 0,5 milliarder kr utover de 1,7 milliarder kr som fulgte av Regjeringens egne forslag i St.prp. nr. 67 for 1998-99, som ble fremmet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 1999.

I andre halvår har det vært nødvendig å fremme forslag om tilleggsbevilgninger som samlet overstiger den gjenstående reserven for tilfeldige utgifter. Størrelsen på en del av disse tilleggsbevilgningene har først endelig blitt klar i høst. Blant annet gjelder dette de nødvendige bevilgningene i forbindelse med krisen i Kosovo, innsatsstyrt finansiering av sykehus og økte utgifter i forbindelse med flytting av Rikshospitalet.

Forslag fremmet av Regjeringen har samlet gitt en netto budsjettvekkelse på 3,7 milliarder kr. I tillegg kommer svekkelsene ved budsjettbehandlingen i Stortinget i fjor høst og i vår på i alt 1,5 milliarder kr. Fra Gul bok til Regjeringens forslag til nysalderingen er de samlede vedtak om bevilgningsendringer som ikke skyldes anslagsendringer og tekniske forhold, dermed på 5,2 milliarder kr. Behandlingen av nysalderingen i Stortinget og nyere opplysninger på enkelte områder har i tillegg medført ytterligere bevilgningsendringer, som svekker budsjettet for 1999 med om lag 500 mill. kr.

Når bevilgningsendringene gjennom året er blitt så store, skyldes det i hovedsak tre forhold. Det har for det første sammenheng med betydelige merutgifter i forbindelse med krisen i Kosovo og Forsvarets internasjonale operasjoner i det tidligere Jugoslavia. Samlet sett utgjør tilleggsbevilgningene til disse formålene 3,5 milliarder kr. De fredsbevarende operasjonene i Bosnia og Makedonia er da medregnet. For det andre har ferdigstilling av – og forsinkelser ved flyttingen til – det nye Rikshospitalet medført et behov på om lag 1 milliard kr i tilleggsbevilgninger, og for det tredje har økning i aktivitet ved sykehusene også medført økte utgifter, på om lag 1 milliard kr.

Reserven for å dekke tilleggsbevilgninger gjennom året som var avsatt da budsjettet ble vedtatt høsten 1998, den såkalte ymseposten, var knapp, men tilstrekkelig til å dekke lønnsoppgjøret, pensjonistoppgjøret og andre inntektsoppgjør samt de fleste oppståtte behov for tilleggsbevilgninger. Unntaket er de tre nevnte, store postene, som det var svært vanskelig å forutse høsten 1998.

En viktig forutsetning for budsjettbehandlingen i Stortinget bør være at prioriteringene i budsjettet fastlegges i budsjettbehandlingen på høsten. Omfanget av tilleggsbevilgninger i løpet av budsjettåret bør derfor i størst mulig

grad begrenses, slik at prioriteringer i budsjettbehandlingen om høsten blir mest mulig reell. Dette tilsier at reserven for tilleggsbevilgninger heller ikke bør være for stor. Som jeg har gjort rede for, har vi i 1999 fått ekstraordinært høye uforutsette tilleggsbevilgninger på enkelte områder. Samlet sett overskrider disse den reserven for tilleggsbevilgninger som vi normalt vil behøve i et budsjettår.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet er én av flere budsjettindikatorer. I de senere årene er det i budsjettokumentene i tillegg lagt stor vekt på endringene i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet og den reelle underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter som viktige mål på finanspolitikken.

I Gul bok for 1999 ble endringene i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede underskuddet – eller den finanspolitiske innstramningen – anslått til opp mot 1 pst. av BNP for Fastlands-Norge. Den reelle underliggende utgiftsveksten ble anslått til 1 pst. Nå, ved nysalderingen, anslås den finanspolitiske innstramningen redusert til om lag 0,5 pst. av BNP for Fastlands-Norge, mens den reelle, underliggende utgiftsveksten anslås til vel 2 pst.

I forhold til de opprinnelige statsbudsjettforslagene fant det sted en tilsvarende glidning i statsbudsjettets utgifter i 1998, mens det var en enda større glidning i 1997. Utviklingen i disse årene er imidlertid ikke et argument for å tillate høyere utgiftsvekst enn budsjettet i neste års statsbudsjett, snarere tvert imot.

Endringene på statsbudsjettet for 1999 som har skjedd etter at stats- og nasjonalbudsjettet for 2000 ble lagt fram, påvirker også endringstall fra 1999 til 2000 og dermed de finanspolitiske indikatorene. Isolert sett bidrar endringene i 1999 til at finanspolitikken neste år blir om lag ¼ prosentenheter strammere enn anslått i nasjonalbudsjettet, målt ved endringer i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet. Den reelle underliggende utgiftsveksten anslås isolert sett å bli drøyt ½ prosentenheter lavere. Disse endringene i indikatorene for 2000, som skyldes økte utgifter i inneværende år, gir imidlertid ikke grunnlag for å revurdere budsjettoplegget for neste år.

Hovedsiktemålet for finanspolitikken har vært og er å få til en balansert utvikling i norsk økonomi. Tross budsjettsvekkelsen, som jeg har redegjort for, har gjennomføringen av statsbudsjettet for 1999 bidratt til en positiv utvikling for vår økonomi som vi alle bør ha god grunn til å glede oss over. I fjor var det mange dystre spådommer om såkalt krasjlanding for norsk økonomi og om en sterk økende arbeidsledighet. Slik gikk det ikke – pessimistene tok feil. Det er derfor betryggende å kunne konstatere at vi går inn i et nytt millenium med en sterk norsk økonomi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg går ut fra at finansministeren har merket seg at i debatten i dag har et stort flertall på Stortinget lagt stor vekt på viktigheten av en budsjettstyring, viktigheten av at Stortinget tettere følger opp budsjettstyringen, og at Stortinget også bryr seg om

regnskapsdelen av budsjettet i større grad enn det som kanskje har vært det vanlige.

Da vi tidligere denne høsten etter forhandlinger hadde fått en budsjettavtale mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene på plass, var det mange som la merke til at finansministeren feiret det med bløtkake og gav uttrykk for at det var en stor dag for en finansminister når budsjettavtalen var på plass uten at man brukte en ekstra oljekrone.

I lys av den begrunnelsen finansminister Restad brukte for å spise bløtkake i høst, antar jeg at det neppe var noen spesiell feststemning i Finansdepartementet da nysalderingen for 1999 ble klar, for da gikk det jo betydelig ut over oljekronene, for å si det sånn.

Tidligere i debatten har jeg lagt betydelig vekt på at den måten budsjettstyringen og ikke minst nysalderingen nå fungerer på, kan bidra til å undergrave den budsjettreformen som Stortinget har vedtatt, og som faktisk finansminister Restad også var fadder for.

Jeg har også lagt vekt på at Regjeringen bruker nysalderingen som anledning til å fremme nye tiltak. Der er det mange eksempler, og jeg kan nevne to: Det er 12 mill. kr til et spesielt veiformål på Fræna, og det er tilskudd til flyplasser på 132 mill. kr. To eksempler – som det altså er flere av – på helt konkrete nye tiltak som man bruker nysalderingen til.

La meg si at det godt kan være gode, viktige og riktige formål, men det er helt åpenbart saker som etter mitt skjønn hører hjemme i en ordinær budsjettbehandling, der de kunne bli vurdert som en del av helheten. I Finansdepartement gjelder det åpenbart også andre regler for inndekking enn i forhold til nysaldering.

Mitt spørsmål er: Er finansministeren enig i at dette er eksempler på saker som burde vært en del av den ordinære budsjetttrunden i høst?

Statsråd Gudmund Restad: Som jeg sa ved mitt besøk i finanskomiteen for noen dager siden, synes jeg det er positivt at finanskomiteen, og dermed Stortinget, nå er mer opptatt av nysalderingen, altså av gjennomføringen av budsjettet. Min erfaring etter mange år i finanskomiteen er at man har vært for lite opptatt av det, særlig sett i forhold til hvor mye arbeid man legger i det å få laget et budsjett. Og det synes jeg – og det er ærlig ment – det er positivt at Stortinget er opptatt av.

Det er selvfølgelig slik at Stortinget også har sitt ansvar. Regjeringen tar i høyeste grad sitt ansvar for den budsjettsprekken vi nå har sett i år, som for øvrig ikke er noe særst. Det er, som bl.a. Per-Kristian Foss pekte på, eksempler på at det har vært verre relativt kort tilbake i tid. Senest i 1997 var glidningene betydelig større enn både det vi ser i 1999 og det vi så i 1998.

Men det er riktig å minne om et par fakta. Dette skal ikke tas som noen kritikk, eller som at jeg verger meg mot de angrep som jeg nå føler rettes mot finansministeren og Regjeringen, men det er faktisk Stortinget som er bevilgende myndighet. Hvis Stortinget mener at Regjeringen gjør noe som er uforsvarlig, så må Stortinget kunne gjøre noe annet. Det er også slik at når det gjelder

1999-budsjettet, har riktignok Regjeringen foreslått økninger, og jeg synes nok det var god grunn til det bl.a. på grunn av Kosovo-krisen og store overskridelser på Rikshospitalet, osv., men Stortinget har også bidratt noe. Allerede i fjor høst ble det 1 milliard kr i svekkelse, og i vår ved revidert ble det ytterligere ½ milliard kr i svekkelse. Og nå når vi snakker om nysaldering, om den brukes til å legge inn nye midler som egentlig skulle vært neste år, har jeg registrert at Stortinget har bidratt med ytterligere ½ milliard kr i høst, bl.a. vel 250 mill. kr til sykehussektoren og vel 100 mill. kr til Forsvaret. Jeg synes derfor vi får dele litt på det ansvaret. Men jeg er enig i at det er viktig å holde øye med at budsjettet gjennomføres mest mulig i tråd med det som er vedtatt budsjett.

Per-Kristian Foss (H): Nei, det ansvaret er jeg ikke med på å dele, og årsaken til det er at her finnes det en sammenheng – jeg trodde iallfall det var slik. Det har tradisjonelt vært slik i vår konstitusjon at Regjeringen må ha et grunnlag i Stortinget, og når dette grunnlaget i Stortinget ikke selv medvirker til inndekning av forslag som de selv frembringer, da er dette ikke opposisjonens ansvar. Høyre tar iallfall ikke en del av det ansvaret. Når vi har bidratt til påplussinger, har vi også bidratt til kutt. Men det har aldri, nesten, vært flertall for disse kuttene på tilsvarende måte, fordi regjeringspartiene sterkt inspirert av finansministeren hadde som argument at nå har vi kuttet og strammet inn i så mange år at nå går det ikke lenger. Og når finansministeren holder formaningstale til Stortinget om at det ikke er mer kutt å finne, kunne man tro man befant seg i en omvendt verden. Slik har det aldri vært før. Det er ikke finansministerens rolle å formane Stortinget til *ikke* å finne kutt. Det går galt når finansministeren ikke vet hva hans rolle er.

Jeg er imidlertid enig med finansministeren når han for neste år sier – og jeg håper det er et løfte om bot og bedring, bøter kan dessverre ikke utskrives, men bedring kan man selv stå for – at vi ikke må ta overskridelsene i 1997, 1998 og 1999 som et signal om at det vil være forsvarlig med høyere utgiftsvekst i år 2000, og så la han til: «snarere tvert imot». Men det er allerede høyere utgiftsvekst i 2000-budsjettet. Den ligger vel på 2 ½ pst. ved vedtakelsen, og så høyt har den knapt ligget ved slutten av året noen gang tidligere – så dette er virkelig et løfte om bedring.

Jeg er enig med dem som har sagt at det er en tendens til å bruke nysalderingen til å fylle på budsjettet. Derfor vil jeg nå gjenta spørsmålet, som jeg ikke har fått svar på tidligere, fra finansministeren: Vil bevilgningene under kap. 191 post 70 på 32,6 mill. kr for 1999 bli brukt i 1999?

Statsråd Gudmund Restad: Jeg beklager sterkt hvis det jeg sa, ble oppfattet som en formaning til Stortinget. Det var overhodet ikke meningen å formane Stortinget, det er ikke min jobb. Men jeg pekte på det faktum at Stortinget er bevilgende myndighet, og at Regjeringen faktisk ikke kan bruke en krone uten at Stortinget har velsignet det. Det var det enkle budskapet. Og så var det det faktum at selv om Regjeringen har foreslått betydelige utgiftsøkninger – og jeg mener det var med god grunn

– så har det blitt ytterligere utgiftsøkninger i Stortinget ved et samarbeid her. Jeg sier ikke at Regjeringen ikke tar sin del av ansvaret for det, men jeg pekte på det som et faktum.

Høyre vil da altså ikke dele ansvaret for at man nå får en sprekke; Per-Kristian Foss mener at Høyre har alltid anvist kutt. Men det er nå et faktum at vi forhandlet om et budsjett i fjor høst, og da lyktes vi ikke fullt ut å erstatte bortfall av inntektene på 4 milliarder kr med kutt eller andre inntekter, og det støttet jo Høyre og Fremskrittspartiet, en svekkelse på 1 milliard kr. Riktignok var det subsidiært, men jeg går ut fra at de allikevel vil vedkjenne seg det budsjettet de støttet i fjor høst.

Så kan jeg ikke gi noe nærmere svar nå enn det jeg gav i finanskomiteen når det gjelder denne posten på kap. 191. Som jeg sa da – og det mener jeg fortsatt – forutsetter jeg at når fagstatsrådene foreslår påplussinger såpass sent i året, er det fordi det vil bli behov for penger i resten av året, for det ligger innenfor kravet om realistisk budsjettering. Og jeg har ikke noen grunn til å betvile at utenriksministeren mener at det er et behov for disse pengene siden det er foreslått en slik utgiftsøkning. Så er jo riktignok posten overførbar, og dermed kan pengene brukes neste år hvis det skulle vise seg ikke å bli behov for dem i år, men jeg regner med, som sagt, at når dette foreslås, er det fordi man mener det er et behov i år.

Oystein Djupedal (SV): Jeg skal ikke gjenta det jeg brukte mitt hovedinnlegg på å si.

Det som det kunne være interessant å få høre finansministerens vurdering av, er hvorfor tingene har gått så godt som de faktisk har gjort. Hvis man skulle ta alvorlig det som skjedde her i fjor høst, skulle ikke utviklingen av norsk økonomi ha gått sånn. Busjettforlikspartiene i fjor og også Arbeiderpartiet var veldig nøye på å understreke at her måtte det dekkes inn krone for krone. Nå skjedde riktignok ikke det. Finansministeren selv bekreftet jo at bare gjennom budsjettforliket i fjor høst var det brukt 1 milliard mer enn anbefalt fra departementet, og vi ser nå at det gjennom året har vært brukt atskillig flere milliarder enn det budsjettforliket la til grunn. Og da er spørsmålet: Hvorfor har renten likevel gått ned 2 ½ prosentpoeng? Hvorfor har inflasjonen vært i sjakk i hele fjoråret? Hvorfor har arbeidsledigheten tross alt ikke økt, som vi kanskje kunne anta når man velger den typen dramatiske nedskjæringer i det offentlige forbruket? Og da må det jo finnes noen svar. Enten er teorien feil, og det tror jeg ikke egentlig – jeg tror det er en viss sammenheng her, selv om den ikke er så absolutt – eller så skyldes det andre forhold, som f.eks. råvareprisen på olje. Det er all mulig grunn til å tro at det er enkeltårsaken til at norsk økonomi tross alt vurderes som så solid som den faktisk er. Og hvis det er riktig, betyr jo det at fjorårets budsjett har gjort oss enda mer oljeavhengig enn noensinne, og det vil jo i så fall være stikk i strid med alle de signaler Finansdepartementet og Regjeringen kom med, og for øvrig ønsker, nemlig at Norge skal bli en mindre oljeavhengig nasjon, ikke en mer oljeavhengig nasjon. Eller kanskje det finnes alternative svar som finansministeren

har på sitt papir? Det vil i hvert fall være interessant for Stortinget å høre hva Finansdepartementets vurdering er av dette – når alt burde ha gått til helvete, men heldigvis ikke gikk sånn.

Statsråd Gudmund Restad: La meg gi Øystein Djupedal rett så langt på vei at det ikke er en helt eksakt vitenskap man står overfor, og derfor er jeg nok enig i at det ikke er slik at det akkurat her er det som er det eneste saliggjørende, og at alt annet blir katastrofe. Det har jeg da heller for øvrig aldri sagt for min del, om andre har gjort det, har jeg ikke registrert.

Men det er langt fra det å bestemme seg for at dette er det man anser som forsvarlig, og til det som jeg har en følelse av er SVs tankegang, nemlig at drar du den, så drar du den, det er ikke så farlig med noen milliarder i tillegg, det går nok bra. Jeg registrerte at Øystein Djupedal i sitt innlegg mente at det hadde nok gått like godt om man f.eks. hadde brukt 4,5 milliarder kr mer til bl.a. skoleformål, slik SV foreslo i fjor. Det ville jo ikke ha medført at Kosovo-krisen ikke kom med sine behov, det ville ikke ha medført at Rikshospitalet ble billigere, man måtte ha brukt den ekstra milliarder osv., så disse 4,5 milliarder kr ville i så fall ha kommet på toppen av den sprekken vi allerede har sett, og som Djupedal har kritisert relativt sterkt. Så jeg tror ikke det er veien å gå.

Jeg merket meg at Djupedal – hvis han er riktig gjengitt i avisene – etter mitt besøk i finanskomiteen fastslo som et faktum at hvis vi ikke hadde hatt denne sprekken, ville rentene ha vært lavere enn vi ser i dag. Av det må man da kanskje kunne utlede at siden Djupedal og SV mente at man skulle ha brukt så mye mer – helt frivillig og villet – i inneværende års budsjett, var ikke SV så opptatt av at rentene skulle gå ned, ikke engang så langt ned som vi nå har fått dem – 2,5 prosentpoeng hittil i år.

Det er mulig at det er en riktig politikk fra SVs side, men for Regjeringens del var det viktig å bidra til et budsjett som kunne få rentene ned fra et altfor høyt nivå, slik som vi hadde det i fjor høst.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg vil bare først få si at jeg ikke klarte å oppdage at finansministeren i realiteten svarte på det som var mitt konkrete spørsmål i den forrige replikken, nemlig hvorfor de konkrete typer nye tiltak som er fremmet i nysalderingen, ikke var en del av den helhetlige budsjettbehandlingen, der man også tok mål av seg til å ha en total og samlet inndeckning.

Men det som førte til at jeg bad om en replikk til, var egentlig noe annet som finansministeren sa, nemlig at han gjorde oppmerksom på at Stortinget er bevilgende myndighet. Ja, det er vi oss selvfølgelig meget bevisst. Da satt jeg igjen med den undring: Er det slik at finansministeren ikke har tatt poenget i hvorfor nysalderingen er viet så stor oppmerksomhet som den er i høst? Det er jo nettopp fordi vi vet at Stortinget er bevilgende myndighet, men at Stortinget når vi får saker forelagt slik som vi gjør i nysalderingen, ikke får anledning til å behandle en rekke ting i en helhetlig budsjettsammenheng, slik som egentlig budsjettssystemet i Stortinget har lagt

opp til. Den helhetlige vurderingen av hvordan penger skal brukes, får ikke Stortinget anledning til når en rekke nye tiltak kommer inn i nysalderingen.

Det som kanskje er i ferd med å skje, er etter min oppfatning at den gamle salderingen som ble fjernet i budsjettreformen, er flyttet til året etter, men da med den virkning at denne salderingen helt og fullt styres fra Regjeringens side. Man kommer til Stortinget med sakene når pengene i realiteten er brukt, og da sier det seg selv hva den bevilgende myndighet har å gjøre. Da har den bevilgende myndighet stort sett å bevilge pengene. Og det gjelder selvfølgelig for det meste av det som ligger inne i nysalderingen.

Jeg finner grunn til å understreke dette, da jeg faktisk er i tvil om finansministeren hadde tatt dette poenget, som jeg mener er den viktigste begrunnelsen i hvert fall fra mitt synspunkt for hvorfor vi vier denne nysalderingen så stor oppmerksomhet som vi faktisk gjør.

Kirsti Kolle Grøn Dahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Gudmund Restad: Som jeg forsøkte å si i mitt første svar, har jeg nok forstått poenget. Ikke bare det, men jeg synes det er veldig positivt at finanskomiteen nå vier gjennomføringen av budsjettet langt større oppmerksomhet enn det vi har vært vant til, og det synes jeg Stortinget skal fortsette med.

Men jeg kan ikke være enig i at det er kommet en rekke nye forslag. Det finnes et par eksempler på ting der det kan diskuteres hvorvidt det er hensiktsmessig å legge det inn i nysalderingen, om det burde ha vært tatt i 2000-budsjettet eller senere år, eller om det kanskje hadde vært mulig å forutse det allerede i fjor høst, slik at det kunne ha vært lagt inn i budsjettet opprinnelig. Det siste var i hvert fall ikke tilfellet for de sakene som nå er tatt opp her.

Men jeg er fortsatt litt forundret, når man er så sterkt opptatt av dette, og med rette, og jeg forstår ikke at Arbeiderpartiet har vært bremseklossen her, for de sørger for at det blir en ytterlige svekkelse i forbindelse med nysalderingen utover det Regjeringen faktisk har foreslått, på 501 mill. kr, og en utgiftsøkning når det gjelder sykehussektoren på 254 mill. kr og når det gjelder Forsvaret, på 107 mill. kr. Det føles for meg som om det kanskje kan fremstilles som noe som egentlig hørte 2000-budsjettet til, og at det kan ha vært gjort fordi man syntes at det 2000-budsjettet som nå er vedtatt, ble for dårlig. Jeg vet ikke hvilke vurderinger som er lagt til grunn her i Stortinget, jeg bare konstaterer som et faktum at Stortinget da bidrar til en ytterligere utgiftsvekst og en ytterligere svekkelse av budsjettet utover det som Regjeringen har lagt opp til.

Per-Kristian Foss (H): Jeg regner med at finansministeren legger seg på sinne at det er et stortingsflertall som kritiserer Regjeringen for å bruke nysalderingen på en måte som i realiteten er en politisk omkamp og påfylling på etterfølgende års budsjett.

Jeg tiltrer det som er sagt av den foregående taler, representanten for Arbeiderpartiet, Hill-Marta Solberg, for å tydeliggjøre at dette ikke er et mindretall, men et flertall. Så svarer finansministeren med å spørre hva Stortinget mener. Man skulle tro at det var tette skott mellom Regjeringen og stortingspartiene. Jeg kan opplyse finansministeren om at forslaget om å øke bevilgningene til sykehusene er et resultat av forslag fra regjeringspartiene. De begrunner dette med tidligere underbudsjettering, og at Finansdepartementets vurderinger ikke holder stikk når det gjelder behovet for sykehusene. Når det gjelder Forsvaret, kan jeg opplyse at det er et resultat av at Regjeringen ikke har fulgt budsjettavtalen fra i fjor om å kompensere for de 300 mill. kr som ble tatt av investeringsposten til Forsvaret. Og når man i Regjeringen ikke holder budsjettavtaler, må Stortinget sørge for å holde budsjettavtalene. Jeg beklager at vi er nødt til å gjøre dette ved salderingen av budsjettet, men det er et resultat av at Regjeringen ikke følger opp egne avtaler og ikke holder kontakt med egne stortingspartier, som gjør at de også føler seg nødsaget til faktisk å foreslå påplussinger.

Jeg synes det er kritikkverdig, grensende til sterkt kritikkverdig, når finansministeren ikke engang kan sette seg bedre inn i et budsjettokument han selv fremmer, enn å henvise til at han stoler på utenriksministeren. Det ble stilt konkret spørsmål under komiteens behandling om hva midlene under kap. 191 post 70 skulle brukes til, og det fremgår som et spørsmål i innstillingen på side 11. Og jeg gjør oppmerksom på at denne proposisjonen ikke er fremmet av utenriksministeren, men av finansministeren, og da vil jeg at finansministeren skal svare og ikke henvise til en representant for Regjeringen som ikke er til stede i salen.

Statsråd Gudmund Restad: Ja, jeg har selvfølgelig klart for meg at den kritikken som rettes mot den behandlingen vi har gjort, ikke er fra et mindretall, men fra et flertall. Det er ikke vanskelig å summere opp og vite at det er et flertall – Høyre og Arbeiderpartiet alene utgjør jo et flertall i Stortinget.

Så beklager jeg at jeg ikke har satt meg inn i slike detaljer som disse 32,6 mill. kr på et av Utenriksdepartementets budsjettkapitler. Det er jo slik at de fleste fagdepartementene har fremmet sine egne tilleggsproposisjoner, og de er på ordinær måte behandlet her, så det som kommer i min proposisjon, er det som det ikke blir funnet rimelig å legge fram i en egen proposisjon. Jeg har ikke andre forklaringer på det enn det som står i St.prp. nr. 30, og hvis det ikke er tilstrekkelig, skal jeg love å sørge for at utenriksministerens forklaring på hva disse pengene skulle brukes til i høst, blir brakt til veie.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Lars Gunnar Lie (KrF): Eg bad om ordet for å gjera merksam på at det er ein del trykkfeil i tabell 5 på side 29 i innstillinga.

For det første skal det i kolonne 1 stå: «Saldert budsjett 1999» og ikkje «1991», slik det står i innstillinga.

I kolonne 3 er ikkje dei endringane som har si årsak i vedtak i Stortinget i tilknytning til budsjetthandsaminga for Olje- og energidepartementet på minus 125 mill. kr, komne med. Det vil seia at det i linje «A Statsbudsjettets inntekter i alt» i kolonne 3 skal stå «-125», og i linje «A.2 Inntekter utanom petroleumsværksemda» skal det også stå «-125».

Under «B Statsbudsjettets utgifter i alt» skal det stå «376 »mill. kr.

Tabellen må rettast opp i samsvar med dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 1629)

S a k n r . 6

Forslag fra Venstre og representanten Benn Mikalsen oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 37):

«Stortinget ber Regjeringen framlegge for Stortinget en evaluering av ordningen med registrering av fritids- og småbåter etter båtsesongen 2000, slik at Stortinget får anledning til å evaluere ordningen, senest i vårsesjonen 2001»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1637)

S a k n r . 7

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 37):

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge for Stortinget en evaluering av ordningen med registrering av fritids- og småbåter etter båtsesongen 2001, slik at Stortinget får anledning til å evaluere ordningen, senest i vårsesjonen 2002»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1637)

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999: (Jf. Innst. O. nr. 24):

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike alternative ordninger for å styrke eiers rettsstilling ved fredning av kulturminner deriblant innføring av en egen erstatningsparagraf i kulturminneloven, og spørsmålet om staten bør dekke kostnadene fullt ut til særskilt gransking for iverksetting av tiltak, jf. kulturminneloven § 10. Formålet må være å sikre en bedre balanse mellom de plikter staten pålegger og de rettigheter eier av et kulturminne har. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget i egnet form i løpet av år 2000»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1637)

S a k n r . 9

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 24):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2001 fremme konkrete forslag til forbedrede støtteordninger og andre incitament for å sikre vernetiltak, restaurering, oppussing og annet vedlikehold i henhold til kulturminneloven»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1637)

S a k n r . 1 0

Forslag fra stortingsrepresentant Jørn L. Stang på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 33):

«Stortinget støtter opprettelsen av et lotteritilsyn, og ber Regjeringen iverksette nødvendige tiltak med sikte på opprettelsen av et lotteritilsyn, samt fremme forslag om endringer i lotteriloven, i tråd med merknadene i Innst. O. nr. 33 (1999-2000)»

Jørn L. Stang (Frp): I motsetning til de øvrige partier vil Fremskrittspartiet ikke gå inn for en egen klagenemnd i forbindelse med opprettelsen av et lotteritilsyn. Vi ønsker at det først høstes en del erfaringer ved et lotteritilsyn. Klage på vedtak fattet av politiet bør fortsatt kunne påklages til Lotteritilsynet, og vedtak fattet av Lotteritilsynet kan påklages til Justisdepartementet. Dette er ordninger som meget godt kan fungere uten at det opprettes en egen klagenemnd. En nemnd skal finansieres ved gebyrer betalt av aktørene i de private lotterier.

På statsbudsjettet for 1999 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 123 688 000 til kr 125 808 000	2 120 000
1710		Fellesinstitusjoner og statsforetak under FD	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 322 584 000 til kr 352 745 000	30 161 000
	70	Rentestønad, kan overført, v e r t a u k a med frå kr 4 500 000 til kr 5 900 000	1 400 000
	90	Lån til private, kan overført, v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 000 000 til kr 0	1 000 000
1719		Fellesutgifter under FD	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 18 757 000 til kr 13 357 000	5 400 000
	43	Til disposisjon for FD, v e r t r e d u s e r t med frå kr 18 000 000 til kr 0	18 000 000
	75	Noregs tilskot til NATO sitt driftsbudsjett, kan overført, v e r t a u k a med frå kr 82 000 000 til kr 87 000 000	5 000 000

Svært få av høringsinstansene har uttalt seg om behovet for en klagenemnd, isteden ønsker høringsinstansene at Lotteritilsynet bør organiseres med et eget styre. Dette er i tråd med Fremskrittspartiets syn. Et styre bør være et forum som er uavhengig av selve tilsynet, med en sammensetning bestående av et flertall av personer rekruttert utenfra.

Med dette anbefaler jeg forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.
(Votering, se side 1637)

S a k n r . 1 1

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999 (Jf. Innst. O. nr. 33):

«Stortinget støtter opprettelsen av et lotteritilsyn, og ber Regjeringen iverksette nødvendige tiltak med sikte på opprettelsen av et lotteritilsyn og en lotterinemnd i tråd med forslaget i Ot.prp. nr. 84 (1999-2000), samt fremme forslag om endringer i lotteriloven i tråd med merknadene i Innst. O. nr. 33 (1999-2000)»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1637)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare for votering.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

I

Kap.	Post	Formål	Kroner
1720		Felles leing og kommandoapparat	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 1 145 291 000 til kr 1 213 673 000	68 382 000
1725		Fellesinstitusjonar og utgifter under FO	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 009 645 000 til kr 935 054 000	74 591 000
	50	Overføringar til statsinstitusjonar, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 108 000 000 til kr 77 218 000	30 782 000
	72	Avgongsstimulerande tiltak, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 15 000 000 til kr 7 057 000	7 943 000
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 4 740 553 000 til kr 4 727 236 000	13 317 000
	72	Avgongsstimulerande tiltak, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 2 000 000 til kr 0	2 000 000
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 2 788 521 000 til kr 2 787 561 000	960 000
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 3 612 887 000 til kr 3 617 987 000	5 100 000
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 710 399 000 til kr 707 719 000	2 680 000
1735		Forsvarets etterretningsteneste	
	21	Spesielle utgifter, v e r t a u k a med frå kr 549 749 000 til kr 551 748 000	1 999 000
1760		Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 326 904 000 til kr 362 571 000	35 667 000
	44	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, nasjonalfinansiert del, <i>kan overførast, kan nyttast under kap. 1760 post 47,</i> v e r t r e d u s e r t med frå kr 108 833 000 til kr 78 833 000	30 000 000
	45	Større utstyrscaffingar, <i>kan overførast</i> , v e r t a u k a med frå kr 5 725 073 000 til kr 5 963 282 000	238 209 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overførast, kan nyttast under</i> <i>kap. 1760 postane 11 og 44,</i> v e r t a u k a med frå kr 926 910 000 til kr 1 005 185 000	78 275 000
	48	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, fellesfinansiert del, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 355 995 000 til kr 230 641 000	125 354 000
	75	Fellesfinansierte bygg- og anleggsarbeid, Noregs tilskot til infrastrukturprogrammet i NATO, <i>kan overførast, kan nyttast</i> <i>under kap. 1760 post 44,</i> v e r t r e d u s e r t med frå kr 183 083 000 til kr 163 083 000	20 000 000
1790		Kystvakta	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 570 137 000 til kr 565 322 000	4 815 000
1791		Redningstenesta	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 189 303 000 til kr 186 429 000	2 874 000
1792		Norske styrkar i utlandet	
	01	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 1 268 000 000 til kr 1 946 965 000	678 965 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	
	01	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 146 707 000 til kr 142 065 000	4 815 000
	47	Nye bygg og anlegg, <i>kan overførast</i> , v e r t a u k a med frå kr 35 335 000 til kr 45 000 000	9 665 000
	60	Tilskot til kommunar, v e r t a u k a med frå kr 23 150 000 til kr 23 580 000	430 000
I n n t e k t e r			
4710		Fellesinstitusjonar og statsforetak under FD	
	70	Renter låneordning, v e r t r e d u s e r t med frå kr 3 023 000 til kr 2 500 000	523 000
	90	Lån til bustadformål, v e r t r e d u s e r t med frå kr 8 062 000 til kr 5 275 000	2 787 000
4720		Felles leiing og kommandoapparat	
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 14 277 000 til kr 19 377 000	5 100 000
4725		Felles leiing og kommandoapparat	
	15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak, v e r t r e d u s e r t med frå kr 31 746 000 til kr 17 746 000	14 000 000
4733		Luftforsvaret	
	01	Driftsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 23 276 000 til kr 37 700 000	14 424 000
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 69 670 000 til kr 79 257 000	9 587 000
4760		Nyskaffingar av materiell og nye bygg og anlegg	
	45	Store nyskaffingar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 140 664 000	140 664 000
	48	Fellesfinansierte byggje- og anleggsinntekter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 352 723 000 til kr 247 723 000	105 000 000
4792		Norske styrkar i utlandet	
	01	Driftsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 3 370 000 til kr 56 400 000	53 030 000
	11	Salsinntekter, v e r t a u k a med frå kr 3 500 000 til kr 10 539 000	7 039 000
	16	Refusjon fødselspengar, v e r t l ø y v d med frå kr 0 til kr 23 000	23 000
4795		Vaksenopplæringa	
	01	Driftsinntekter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 5 000 000 til kr 4 500 000	500 000

II

Merinntekter

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet for 1999 kan nytte meirinntekter på kap. 4792 Norske styrkar i utlandet til større utstyrskauffingar på kap. 1760 post 45.

III

Overdraging av eigedomar og bygningar

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet kan overdra Trøgstad fort vederlagsfritt til Trøgstad kommune og overdra splinthangaren og 5 bygningar i Soma leir vederlagsfritt til Sola kommune for at kommunen skal stille disse til vederlagsfri disposisjon for Stiftelsen

Flyhistorisk Museum Sola og Stiftelsen Krigshistorisk Museum Rogaland.

IV

Overføring av midler til 2000

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet for 1999 kan overføra ledige midlar på kap. 1731 post 72 Avgongsstimulerande tiltak til same kapittel under post 01.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet kan auke bestillingsfullmaktene slik:

Kap. 1731 post 01 v e r t a u k a med kr 40 000 000
frå kr 450 000 000 til kr 490 000 000
Kap. 1733 post 01 v e r t a u k a med kr 20 000 000
frå kr 1 000 000 000 til kr 1 020 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten i denne saken er det satt fram to forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Kjellaug Nakkim på vegne av Høyre og representanten Bastesen

Det votes først over forslaget fra Fremskrittspartiet og deretter over forslaget fra Høyre og representanten Steinar Bastesen.

Forslaget fra Fremskrittspartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre regelverk og praksis tilknyttet skatteloven § 76 slik at

- a) ordningen med særfradrag for forsørgelse praktiseres likt overfor alle skattytere med forsørgelsesansvar i utlandet
- b) fradragsretten begrenses til forsørgelse av foreldre og barn
- c) maksimumsfradraget begrenses i de tilfeller hvor levekostnadene i den forsørgetes bostedsland er vesentlig lavere enn i Norge
- d) det stilles skjerpede krav til dokumentasjon.»

Forslaget fra Høyre og representanten Steinar Bastesen lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre regelverk og praksis i tilknytning til skattelovens § 76 Særfradrag for forsørgelse, slik at fradragsretten for personer bosatt i utlandet begrenses til forsørgelse av skattyters foreldre og barn, og slik at det stilles skjerpede krav til dokumentasjon av at forsørgelse av personer bosatt i utlandet faktisk finner sted.»

Til dette forslaget har Fremskrittspartiet varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.25.40)
2. Forslaget fra Høyre og representanten Bastesen ble med 69 mot 30 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.26.10)

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:15 (1999-2000) – forslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om endring av regelverk tilknyttet skatteloven § 76 om særfradrag for forsørgelse – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Siv Jensen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og representanten Benn Mikalsen. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i skatteloven slik at ulike typer helårsboliger likebehandles i henhold til ordningen med boligsparing for ungdom. Spareinstitusjonene bør imidlertid ikke ha plikt til å tilby boliglån etter BSU-forskriftens § 6 ved kjøp av flyttbare boenheter.»

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:17 (1999-2000) – forslag fra stortingsrepresentant Gunnar Kvasheim om likebehandling av ulike typer helårsbolig i forhold til skattelovens bestemmelser om skattefordelen i Boligsparing for Ungdom-ordningen (BSU) – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og representanten Benn Mikalsen bifaltes innstillingen med 64 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.27.25)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes først over forslaget fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Kap.	Post	Formål	Kroner
154		Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid	
	72	Tilskudd til forskning og kompetansebygging i utviklingsland, nedsettes, kan overføres, nedsettes med	13 800 000
		fra kr 185 300 000 til kr 171 500 000	

«Kap.	Post	Formål	Kroner
165		Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)	
	70	Tilskudd til multi-bi-samarbeid, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	5 200 000
		fra kr 332 000 000 til kr 337 200 000	
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	
	21	Spesielle driftstiltak, statlige mottak, nedsettes med	50 000 000
		fra kr 1 055 025 000 til kr 1 005 025 000	
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	335 000 000
		fra kr 1 776 000 000 til kr 1 441 000 000	
730		Fylkeskommunenes helsetjeneste	
	60	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	600 000 000
		fra kr 11 091 000 000 til kr 11 691 000 000	
5800		Statens petroleumsfond, (jf. kap. 2800)	
	50	Overføring fra fondet, forhøyes med	7 208 700 000
		fra kr 11 429 400 000 til kr 18 638 100 000 »	

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.28.05)

Presidenten: Det voteres over forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslaget lyder:

«Kap.	Post	Formål	Kroner
334		Film- og mediaformål (jf. kap. 3334)	
	01	Driftsutgifter, nedsettes med	2 200 000
		fra kr 81 422 000 til kr 79 222 000»	

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 69 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.28.28)

Komiteen hadde innstillet:

I

På statsbudsjettet for 1999 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
11		Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 3011)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	950 000
		fra kr 36 019 000 til kr 36 969 000	
41		Stortinget (jf. kap. 3041)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i> , nedsettes med	1 185 000
		fra kr 418 842 000 til kr 417 657 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	1 185 000
		fra kr 2 300 000 til kr 3 485 000	
100		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	2 250 000
		fra kr 308 458 000 til kr 310 708 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	500 000
		fra kr 5 125 000 til kr 5 625 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	2 800 000
		fra kr 19 875 000 til kr 22 675 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner, n e d s e t t e s m e d	60 000 000
		fra kr 583 432 000 til kr 523 432 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	290 000
		fra kr 102 595 000 til kr 102 885 000	
141		Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	400 000
		fra kr 149 200 000 til kr 149 600 000	
142		NORADs administrasjon av utenriksstasjonene	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	160 000
		fra kr 164 914 000 til kr 165 074 000	
143		Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d	90 000
		fra kr 69 975 000 til kr 70 065 000	
154		Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid	
	72	Tilskudd til forskning og kompetansebygging i utviklings land, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d	9 600 000
		fra kr 185 300 000 til kr 175 700 000	
159		Tilskudd til ymse hjelpetiltak	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d	7 840 000
		fra kr 9 066 000 til kr 1 226 000	
161		Generelle bidrag – FN-organisasjoner	
	70	Tilskudd til FN-organisasjoner, n e d s e t t e s m e d	2 000 000
		fra kr 1 664 000 000 til kr 1 662 000 000	
163		Generelle bidrag – finansinstitusjoner	
	70	Innskudd i finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d	16 100 000
		fra kr 790 000 000 til kr 773 900 000	
164		Generelle bidrag – andre organisasjoner	
	70	Tilskudd til andre organisasjoner, n e d s e t t e s m e d ..	8 000 000
		fra kr 70 500 000 til kr 62 500 000	
165		Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)	
	70	Tilskudd til multi-bi-samarbeid, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s m e d	10 000 000
		fra kr 332 000 000 til kr 342 000 000	
191		Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak	
	70	Tilskudd til menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s m e d ..	32 600 000
		fra kr 1 428 000 000 til kr 1 460 600 000	
192		Fred, forsoning og demokrati	
	71	Tilskudd til det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s m e d	237 500 000
		fra kr 983 000 000 til kr 1 220 500 000	
221		Tilskudd til grunnskolen (jf. kap. 3221)	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen, n e d s e t t e s m e d	5 900 000
		fra kr 661 162 000 til kr 655 262 000	
250		Statens ressurs- og voksenopplæringscenter og opplæring for voksne innvandrere (jf. kap. 3250)	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	60	Tilskudd til opplæring for voksne innvandrere, n e d s e t t e s m e d fra kr 442 934 000 til kr 426 334 000	16 600 000
	62	Tilskudd til grunnskoleopplæring for innvandrere i alderen 16-20 år, n e d s e t t e s m e d fra kr 70 000 000 til kr 59 800 000	10 200 000
334		Film- og mediaformål (jf. kap. 3334)	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s m e d fra kr 81 422 000 til kr 81 222 000	200 000
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, f o r h ø y e s m e d fra kr 1 055 025 000 til kr 1 120 025 000	65 000 000
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d fra kr 1 776 000 000 til kr 1 611 000 000	165 000 000
	72	Tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s m e d fra kr 18 000 000 til kr 78 000 000	60 000 000
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	60	Oppstartingstilskudd, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d .. fra kr 1 009 800 000 til kr 895 800 000	114 000 000
	62	(Ny) Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser, <i>kan overføres</i> , b e v i l g e s m e d	114 000 000
730		Fylkeskommunenes helsetjeneste	
	67	Andre tilskudd, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d fra kr 228 900 000 til kr 226 100 000	2 800 000
743		Statlige stimuleringsiltak for psykisk helsevern	
	61	Tilskudd til psykososialt arbeid for flyktninger, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s m e d fra kr 54 500 000 til kr 41 600 000	12 900 000
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	
	21	Spesielle driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d fra kr 100 840 000 til kr 115 840 000	15 000 000
1021		Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)	
	21	Spesielle driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d fra kr 30 280 000 til kr 31 280 000	1 000 000
1064		Havnetjenesten (jf. kap. 4064)	
	33	Farleder, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1064 postene 24, 30 og 60</i> , f o r h ø y e s m e d fra kr 37 000 000 til kr 39 500 000	2 500 000
1065		Fyrtjenesten (jf. kap. 4065)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d fra kr 181 440 000 til kr 188 440 000	7 000 000
1590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 4590)	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s m e d fra kr 1 581 936 000 til kr 1 579 636 000	2 300 000
1591		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4591)	
	71	Opplæringstiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 70</i> , n e d s e t t e s m e d fra kr 693 216 000 til kr 651 216 000	42 000 000
1600		Finans- og tolldepartementet (jf. kap. 4600)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s m e d fra kr 172 350 000 til kr 173 850 000	1 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres, f o r h ø y e s m e d</i>	3 000 000
		fra kr 16 200 000 til kr 19 200 000	
1602		Kredittilsynet (jf. kap. 4602)	
	1	Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s m e d</i>	1 400 000
		fra kr 91 200 000 til kr 92 600 000	
1610		Toll- og avgiftsdirektoratet – toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)	
	1	Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s m e d</i>	2 300 000
		fra kr 805 500 000 til kr 807 800 000	
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s m e d</i>	25 000 000
		fra kr 70 100 000 til kr 95 100 000	
1650		Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606)	
	1	Driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s m e d</i>	6 800 000
		fra kr 14 000 000 til kr 7 200 000	
	88	Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning, f o r h ø y e s m e d</i>	37 200 000
		fra kr 398 700 000 til kr 435 900 000	
	89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning, n e d s e t t e s m e d</i>	364 000 000
		fra kr 15 547 600 000 til kr 15 183 600 000	
2309		Tilfeldige utgifter	
	1	Driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s m e d</i>	4 286 598 000
		fra kr 4 336 619 000 til kr 50 021 000	
2315		Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet	
	1	Driftsutgifter, <i>n e d s e t t e s m e d</i>	30 069 000
		fra kr 30 069 000 til kr 0	
2445		Statsbygg (jf. kap. 5445)	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-2 211 160 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	810 971 000
		3 Avskrivninger	155 000 000
		4 Renter av statens kapital	118 156 000
		5 Til investeringsformål	1 096 613 000
		6 Til reguleringsfondet	-359 580 000
			-390 000 000
2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800)	
	50	Overføring til fondet, <i>f o r h ø y e s m e d</i>	6 740 000 000
		fra kr 37 820 300 000 til kr 44 560 300 000	
3305		Inntekter fra Norsk Tipping AS	
	1	Spilleoverskudd, <i>n e d s e t t e s m e d</i>	222 600 000
		fra kr 1 556 600 000 til kr 1 334 000 000	
3334		Film- og mediaformål (jf. kap. 334)	
	70	Gebyr, <i>n e d s e t t e s m e d</i>	2 400 000
		fra kr 9 208 000 til kr 6 808 000	
3950		Sydvaranger ASA	
	90	(Ny) Salg av aksjer, <i>b e v i l g e s m e d</i>	216 000 000
4064		Havnetjenesten (jf. kap. 1064)	
	7	Refusjoner, <i>f o r h ø y e s m e d</i>	2 500 000
		fra kr 10 000 til kr 2 510 000	
4065		Fyrtjenesten (jf. kap. 1065)	
	2	Alminnelig kystgebyr, <i>f o r h ø y e s m e d</i>	7 250 000
		fra kr 59 540 000 til kr 66 790 000	
4066		Lostjenesten (jf. kap. 1066)	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	1	Losgebyr, n e d s e t t e s m e d fra kr 345 310 000 til kr 341 180 000	4 130 000
4067		Trafikksentraler (jf. kap. 1067)	
	1	Sikkerhetsgebyr Grenland, f o r h ø y e s m e d fra kr 5 225 000 til kr 5 235 000	10 000
	2	Sikkerhetsgebyr Sture og Mongstad, f o r h ø y e s m e d fra kr 4 425 000 til kr 4 435 000	10 000
	4	Sikkerhetsgebyr trafikksentral Oslofjorden, f o r h ø y e s m e d fra kr 11 400 000 til kr 11 420 000	20 000
4602		Kredittilsynet (jf. kap. 1602)	
	1	Bidrag fra tilsynsenhetene, f o r h ø y e s m e d fra kr 91 300 000 til kr 92 700 000	1 400 000
4620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)	
	2	Spesialoppdrag, f o r h ø y e s m e d fra kr 70 100 000 til kr 95 100 000	25 000 000
5309		Tilfeldige inntekter	
	29	Ymse, f o r h ø y e s m e d fra kr 50 020 000 til kr 109 646 000	59 626 000
5341		Avdrag på utestående fordringer	
	91	Alminnelige fordringer, n e d s e t t e s m e d fra kr 30 389 000 til kr 15 433 000	14 956 000
	95	Avdrag på lån til Jugoslavia, f o r h ø y e s m e d fra kr 1 100 000 til kr 9 500 000	8 400 000
5350		Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond	
	50	Overføring, n e d s e t t e s m e d fra kr 3 120 000 000 til kr 140 400 000	2 979 600 000
5445		Statsbygg (jf. kap. 2445)	
	39	Avsetning til investeringsformål, n e d s e t t e s m e d ... fra kr 1 166 613 000 til kr 1 096 613 000	70 000 000
5465		Statens kartverk (jf. kap. 2465, 5491 og 5603)	
	45	(Ny) Tilbakeføring av investeringsmidler, b e v i l g e s m e d fra kr 1 100 000 til kr 9 500 000	1 421 000
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481)	
	30	Avskrivninger, f o r h ø y e s m e d fra kr 2 773 831 000 til kr 2 779 628 000	5 797 000
5501		Skatter på formue og inntekt	
	70	Toppskatt m.v., n e d s e t t e s m e d fra kr 16 121 000 000 til kr 15 400 000 000	721 000 000
	72	Fellesskatt, f o r h ø y e s m e d fra kr 69 802 000 000 til kr 71 800 000 000	1 998 000 000
5506		Avgift av arv og gaver	
	70	Avgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 1 150 000 000 til kr 1 020 000 000	130 000 000
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum	
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt, n e d s e t t e s m e d fra kr 7 807 000 000 til kr 5 700 000 000	2 107 000 000
	72	Særskatt på oljeinntekter, n e d s e t t e s m e d fra kr 9 318 000 000 til kr 6 300 000 000	3 018 000 000
	73	Produksjonsavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 3 300 000 000 til kr 3 200 000 000	100 000 000
	74	Arealavgift m.v., f o r h ø y e s m e d fra kr 300 000 000 til kr 650 000 000	350 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	
	70	Avgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 3 645 000 000 til kr 3 260 000 000	385 000 000
5511		Tollinntekter	
	70	Toll, f o r h ø y e s m e d fra kr 2 200 000 000 til kr 2 300 000 000	100 000 000
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter, f o r h ø y e s m e d fra kr 5 800 000 til kr 16 000 000	10 200 000
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.	
	70	Avgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 115 200 000 000 til kr 113 400 000 000	1 800 000 000
5526		Avgift på alkohol	
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m., f o r h ø y e s m e d fra kr 4 739 000 000 til kr 4 800 000 000	61 000 000
	72	Produktavgift på øl, n e d s e t t e s m e d f r a kr 3 705 000 000 til kr 3 553 000 000	152 000 000
	73	Emballasjeavgift på brennevin, vin m.m., n e d s e t t e s m e d fra kr 76 000 000 til kr 63 000 000	13 000 000
	74	Emballasjeavgift på øl, f o r h ø y e s m e d fra kr 16 000 000 til kr 22 000 000	6 000 000
	75	Grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer, f o r h ø y e s m e d fra kr 200 000 000 til kr 231 000 000	31 000 000
5531		Avgift på tobakkvarer	
	70	Avgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 7 285 000 000 til kr 6 700 000 000	585 000 000
5536		Avgift på motorvogner m.m.	
	71	Engangsavgift på motorvogner m.m., n e d s e t t e s m e d fra kr 8 699 000 000 til kr 7 800 000 000	899 000 000
	72	Årsavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 4 570 000 000 til kr 4 400 000 000	170 000 000
	73	Vektårsavgift, nedsettes med fra kr 231 000 000 til kr 229 000 000	2 000 000
	74	(Ny) Kilometeravgift m.m., b e v i l g e s m e d 700 000	
	75	Omregistreringsavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 1 500 000 000 til kr 1 400 000 000	100 000 000
	76	Avgift på bensin, n e d s e t t e s m e d fra kr 9 950 000 000 til kr 9 700 000 000	250 000 000
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift), n e d s e t t e s m e d fra kr 4 425 000 000 til kr 4 400 000 000	25 000 000
5537		Avgifter på båter m.v.	
	71	Avgift på båtmotorer, n e d s e t t e s m e d fra kr 118 000 000 til kr 114 000 000	4 000 000
5541		Avgift på elektrisk kraft	
	70	Forbruksavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 3 715 000 000 til kr 3 000 000 000	715 000 000
	71	(Ny) Produksjonsavgift, b e v i l g e s m e d 1 900 000	
5542		Avgift på mineralolje m.v.	
	71	Avgift på smøreolje, n e d s e t t e s m e d fra kr 73 000 000 til kr 71 000 000	2 000 000
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall, n e d s e t t e s m e d fra kr 600 000 000 til kr 500 000 000	100 000 000
5555		Sjokolade- og sukkervareavgift	
	70	Avgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 871 000 000 til kr 837 000 000	34 000 000
5556		Avgift på kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer m.m.	
	70	Produktavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 935 000 000 til kr 866 000 000	69 000 000
	71	Emballasjeavgift, f o r h ø y e s m e d fra kr 12 000 000 til kr 17 000 000	5 000 000
5557		Avgift på sukker	
	70	Avgift, f o r h ø y e s m e d fra kr 220 000 000 til kr 252 000 000	32 000 000
5558		Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	
	70	Produktavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 33 000 000 til kr 25 000 000	8 000 000
	71	Emballasjeavgift, n e d s e t t e s m e d fra kr 42 000 000 til kr 35 000 000	7 000 000
5565		Dokumentavgift	
	70	Avgift, f o r h ø y e s m e d fra kr 2 500 000 000 til kr 2 700 000 000	200 000 000
5580		Avgift på flyging av passasjerer	
	72	Avgift, f o r h ø y e s m e d fra kr 1 015 000 000 til kr 1 130 000 000	115 000 000
5581		Avgift på utstyr for opptak og/eller gjengivelse av lyd eller bilder m.v.	
	72	Avgift på radio- og fjernsynsmateriell m.v., n e d s e t t e s m e d fra kr 311 000 000 til kr 297 000 000	14 000 000
5583		Særskilte avgifter m.v. i telesektoren	
	70	Inntekter fra frekvenser, n e d s e t t e s m e d fra kr 45 000 000 til kr 35 000 000	10 000 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank, n e d s e t t e s m e d fra kr 2 652 000 000 til kr 1 750 000 000	902 000 000
	87	Renter av fond for støtte ved skipskontrakter og fiskebåt kontrakter, f o r h ø y e s m e d fra kr 99 000 000 til kr 180 000 000	81 000 000
5700		Folketrygdens inntekter	
	71	Trygdeavgift, f o r h ø y e s m e d fra kr 47 500 000 000 til kr 48 500 000 000	1 000 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift, f o r h ø y e s m e d fra kr 65 030 000 000 til kr 65 700 000 000	670 000 000
5800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 2800)	
	50	Overføring fra fondet, f o r h ø y e s m e d fra kr 11 429 400 000 til kr 18 494 000 000	7 064 600 000
5999		Statslånemidler	
	90	Lån, n e d s e t t e s m e d fra kr 48 514 932 000 til kr 33 623 000 000	14 891 932 000

II

Stortinget samtykker i at folketrygdens finansierings-
behov for 1999 dekkes ved statstilskudd.

III

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet
v/NORAD kan utgiftsføre realisert tap på 11,3 mill.

kroner på kap. 157 post 80 uten ny bevilgning. Avskrivningen er knyttet til NORAD-prosjekt i Kalahari Flor Tiles, Botswana, finansiert over låneordningen på kap. 157 post 90.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det votes over forslag fra Venstre og representanten Benn Mikalsen oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen framlegge for Stortinget en evaluering av ordningen med registrering av fritids- og småbåter etter båtsesongen 2000, slik at Stortinget får anledning til å evaluere ordningen, senest i vårsesjonen 2001»

Presidenten gjør her oppmerksom på at det er Venstre som er forslagsstiller, og at Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre og representanten Benn Mikalsen ble med 67 mot 32 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.29.44)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte den 16. desember 1999:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge for Stortinget en evaluering av ordningen med registrering av fritids- og småbåter etter båtsesongen 2001, slik at Stortinget får anledning til å evaluere ordningen, senest i vårsesjonen 2002»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det votes over forslag fra representanten Jan Tore Sanner på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 1999:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike alternative ordninger for å styrke eiers rettsstilling ved fredning av kulturminner deriblant innføring av en egen erstatningsparagraf i kulturminneloven, og spørsmålet om staten bør dekke kostnadene fullt ut til særskilt gransking for iverksetting av tiltak, jf. kulturminneloven § 10. Formålet må være å sikre en bedre balanse mel-

lom de plikter staten pålegger og de rettigheter eier av et kulturminne har. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget i egnet form i løpet av år 2000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 68 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.31.11)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte den 16. desember 1999:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2001 fremme konkrete forslag til forbedrede støtteordninger og andre incitament for å sikre vernetiltak, restaurering, oppussing og annet vedlikehold i henhold til kulturminneloven»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det votes over forslag fra Jørn L. Stang på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte den 16. desember 1999:

«Stortinget støtter opprettelsen av et lotteritilsyn, og ber Regjeringen iverksette nødvendige tiltak med sikte på opprettelsen av et lotteritilsyn, samt fremme forslag om endringer i lotteriloven, i tråd med merkningene i Innst. O. nr. 33 (1999-2000)»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.32.28)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte den 16. desember 1999:

«Stortinget støtter opprettelsen av et lotteritilsyn, og ber Regjeringen iverksette nødvendige tiltak med sikte på opprettelsen av et lotteritilsyn og en lotterinemd i tråd med forslaget i Ot.prp. nr. 84 (1999-2000), samt fremme forslag om endringer i lotteriloven i tråd med merkningene i Innst. O. nr. 33 (1999-2000)»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

S a k n r . 1 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Da dette er siste stortingsmøte i 1999, vil presidenten før møtet heve benytte anledningen til å takke alle for den innsatsen som er gjort denne høsten og dette året, og ønske alle representantene, Regjeringens medlemmer,

Stortingets ansatte, presselosjen og alle andre som har sitt arbeid knyttet til Stortingets virksomhet, en riktig god julehelg og et fredfullt og godt nytt år.

Første møtedag i Stortinget i år 2000 er som kjent den 11. januar. Presidenten håper at representantene da vil møte glade, opplagte og med nye krefter, klare for nytt samarbeid og ny dyst. – Riktig god jul.

Møtet hevet kl. 14.35.
